

Kako spasiti
sustav uništen
'Antibolonjom'?
STR. 14-16

Novi studij
SuS-a 'Upravljanje
u kulturi'
STR. 17

Dobra obiteljska
medicina za dobar
zdravstveni sustav
STR. 18

god III.
broj 24.
30. studenoga
A.D. 2011.
www.unist.hr

universitas

list Sveučilišta u Splitu

Split više nije sveučilišna provincija

Ivan Pavić, rektor

Prije desetak godina, kad se sve glasnije počelo govoriti o važnosti znanja u globaliziranom svijetu, na vidjelo je izišlo da je Hrvatska sa desetak posto građana s fakultetskom diplomom na europskom začelju. To je bio signal mnogima da konačno počnu ozbiljnije shvaćati upozorenja hrvatske akademске zajednice da je zaokret u proračunskom tretmanu znanosti i visokog obrazovanja nužan. Tih godina uistinu započinju pozitivni trendovi, vidljivi na različite načine. Dovoljno je spomenuti one najvažnije, poput projekta razvojnih radnih mjesta, koji je imao za cilj značajnije povećati broj znanstvenika na sveučilištima. U takvom ozračju započinje gradnja kampusa u svim sveučilišnim centrima, čime mnogi fakulteti prvi put dolaze do primjerenog prostora.

Zapošljavanje novaka i poziv znanstvenoj dijaspori da se vrati u Hrvatsku, dio su istog zaokreta koji je u kratkom vremenu imao značajne učincima. Neka su sveučilišta, poput našeg, utrostručila broj studenata. Tako je rastao i broj diplomiranih građana, kojih je već oko dvadeset posto.

Smotra Sveučilišta kao sajam znanja

Pomaci su značajni, utoliko više što su postignuti u relativno kratkom vremenu. Međutim, još uvijek smo u primjetnom zaostatku za Europom. Da bi je sustigli potrebno je više završenih srednjoškolaca upisivati na sveučilišta, jednako kao što je potrebno povećati uspješnost studiranja, odnosno skratiti trajanje studija. Smotra Sveučilišta je bila prilika pokazati što se sve i uz kakve uvjete može studirati, te prilika za promociju sve veće važnosti znanja.

Stoga na smotru Sveučilišta treba gledati upravo kao na sajam znanja. Naši fakulteti, sveučilišni centri i druge sveučilišne institucije predstavljaju sebe, svoj rad, svoje rezultate, svoje programe i sve bitne informacije nužne mladima za odluku o životnom izboru i time opredjeljenju za vlastiti životni put, koji određuje njihovu budućnost.

Na ovogodišnjoj Smotri ponudili smo pet tisuća upisnih mjesta na više od 100 studijskih programa iz područja prirodoslovlja, tehnike i medicine te društvenih i humanističkih znanosti. Uz tradicionalne studije poput prava, ekonomije ili medicine ponosni smo na one koji se na ovom Sveučilištu izvode odnedavno poput hrvatskog jezika, arhitekture, geodezije, stomatologije, agronomije, farmacije...

Od prošle godine nudimo i studije sestrinstva, primaljstva, fizioterapije, medicinske radiologije i laboratorijske tehnologije, kao sveučilišne, i to na sve tri razine: preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj. Inicijativa za pokretanje ovih studija došla je iz EU, a Sveučilište u Splitu je prvo u Hrvatskoj reagiralo na tu inicijativu.

Split - svijet - Hrvatska

Dakle, uvjereni smo da pružamo izbor koji ispunjava očekivanja svih koji odluče studirati u Splitu, jer su naši fakulteti osposobljeni za kvalitetno obrazovanje a neki već danas predstavljaju centre izvrsnosti čije se diplome cijene ne samo u Hrvatskoj već i na svjetskim tržištima rada.

Nadam se da su ovo uvjerljivi argumenti za prihvaćanje našeg poziva da se studira na Sveučilištu u Splitu, biseru mediteranskog podneblja i kulture, u zajednici koja broji više od 20 tisuća studenata i više od tisuću profesora.

Pri tom je ključno da sva naša sveučilišta najboljima nude mogućnost da dio studija provedu na nekome od svjetskih sveučilišta! Stoga izbor Splita kao mjesta studiranja više ni na jedan način ne znači zatvaranje u provincijske horizonte. A sveučilište će, kako reče jedan naš znanstvenik svjetskog ugleda, pokazati da je bilo i ostalo plodna majka znanja koja je čovječanstvu davala i koja će davati znanje - i temelj i jedan od najljepših plodova civilizacije. I na ma kojem od hrvatskih sveučilišta studirali, najvažnije je da na naši mladi nastavkom školovanja postanu nova znanstvena i stručna energija koja će ubrzati razvitak hrvatskog društva. Da bi se to dogodilo, dakako, potrebni su i društveni uvjeti - ali te uvjete mladi moraju stvarati i sami, svojim entuzijazmom, svojim znanjem i svojom voljom da u vlastitoj zemlji uspiju i opstanu.

Centar za savjetovanje studenata počinje s radom

STR.2

Majčinska
njega na
klockanski
način

STR. 19

Međunarodna suradnja: isključivo nastavna sveučilišta su prošlost

STR. 6 -7

Smotra Sveučilišta u Splitu

STR. 4-5

In memoriam:

Ante
Maletić

STR. 2

Nikola
Skledar

STR. 23

Ferdo
Bušić

STR. 23

universitas ♦ list Sveučilišta u Splitu ♦ urednički kolegij ♦ Ivana Akrap-Antić ♦ Petar Bačić ♦ Darija Bralić ♦ Tomislav Čizmić-Marović ♦ Irena Drmić-Hofman ♦ Toni Gamulin ♦ Jure Jerić ♦ Suzana Kačić - Bartulović ♦ Snježana Knezić ♦ Lena Malešević-Perović ♦ Ante Mihovilović ♦ Jelena Mrkonjić ♦ Sandro Nižetić ♦ Ivan Perković (Zagreb) ♦ Leida Rizvan Sikimić ♦ Ivan Romić ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Stipe Vudrag ♦ Antonija Žaja ♦ fotografije ♦ cropic ♦ art direktor ♦ Žarko Tičinović ♦ glavni urednik Duško Čizmić Marović ♦ izdavač ♦ Sveučilište u Splitu ♦ za izdavača ♦ prof.dr.sc. Ivan Pavić, rektor ♦ adresa redakcije ♦ Livanjska 5/IV ♦ tel 021/558 263 ♦ fax 021/558 262 ♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/universitas

psihološka pomoć

Centar za savjetovanje studenata počinje s radom

Rad Savjetovališta kreće s nekoliko djelatnika Splitskog sveučilišta a to su dr. sc. Ina Reiĉ Ercegovac, dr. sc. Darko Hren, dr. sc. Andreja Bubiĉ i dr. sc. Goran Kardum koji bi ustupili nekoliko radnih sati tjedno za potrebe savjetovanja i rada u Savjetovalištu, dok je krajnji cilj razvijanje interdisciplinarnog savjetovališta na sveučilišnoj razini

Piše:
GORAN KARDUM

Prema službenim podacima, na Filozofskom fakultetu je u ovom trenutku u redovnom studentskom statusu 1366 studenata, dok ih je na Sveučilištu više od 20 tisuća. U gradu Splitu djeluje niz savjetovališta, od specijaliziranih koja se bave problemima poput ovisnosti do onih šire namjene poput obiteljskog savjetovališta gdje se radi na braĉnim problemima, problemima djece i mladih i nizu drugih povezanih tema. No, kako na Sveučilištu u Splitu još uvijek nema studentskog savjetovališta, nastavnici i psiholozi Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu su na Fakultetskom vijeću 1. prosinca 2010. iznijeli razloge i potrebe osnivanja Centra za savjetovanje studenata, što je jednoglasno podržano i usvojeno te je imenovan voditelj Centra, dr. sc. Goran Kardum. Tijekom ove godine razraĉen je i Pravilnik rada Centra za savjetovanje koji bi se trebao, uz jasnu podršku rektora Sveučilišta, službeno i sveĉano otvoriti te zatim i otpoĉeti s radom u ĉetvrtak, 8. prosinca. Napominjem kako savjetovališta postoje i vrlo su aktivna na gotovo svim sveučilištima u Republici Hrvatskoj, i to u Zadru, Rijeci, Puli i Zagrebu.

Savjetovališta na hrvatskim sveučilištima

Tako je, primjerice, na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu Savjetovalište za studente Filozofskog fakulteta aktivno već 7 godina. Prema izvješću, u 2009. godini u njemu je aktivno radilo 12 savjetovateljica Odsjeka za psihologiju i 7 vanjskih suradnika. Prema istom izvješću, u 2009. godini, uslugu savjetovališta koristilo je 370 studenata Filozofskog fakulteta. S vremenom su usluge Savjetovališta poĉeli koristiti i studenti sa drugih sastavnica gdje je prvo ukljuĉen Fakultet elektrotehnike i raĉunarstva. Djelovanje Savjetovališta za studente Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kontinuirano se širi i dio je planiranog razvoja Savjetovališta za studente Zagrebaĉkog sveučilišta. Sa-

vjetovalište na Sveučilištu u Zadru osnovano je 2008. godine i zove se Studentsko savjetovalište, ĉija je voditeljica prof. dr. sc. Anita Vuĉić Prtorić. U njemu radi desetak djelatnika Sveučilišta u Zadru i odreĉeni broj vanjskih suradnika. Imaju tri osnovne djelatnosti, a to su psihološko savjetovanje, zdravstvena zaštita i studentski projekti. Najĉešće teme savjetovanja su teškoće u uĉenju i studiranju, prilagodba studiju, anksioznost i druge osobne psihiske teškoće, obiteljski i partnerski odnosi. U savjetovalištu rade individualno savjetovanje i grupne radionice, a do svibnja ove godine odradili su oko 800 sati individualnog savjetovanja. Studenti i studentice dolaze u omjeru kao što je i studenata na Sveučilištu, što je približno 25% muškaraca i 75% žena.

Pod vodstvom dokazanih stručnjaka

Osim rada na Fakultetu u nastavi sa studentima, nastavnici i psiholozi Filozofskog fakulteta dr. sc. Ina Reiĉ Ercegovac, dr. sc. Darko Hren, dr. sc. Andreja Bubiĉ i dr. sc. Goran Kardum potaknuli su na ovaj prijedlog ponajprije iz vlastitog iskustva i rada s mladima u razliĉitim okruŹjima. Ina Reiĉ Ercegovac stekla je iskustvo radom u Centru za socijalnu skrb u Splitu kao voditeljica mjere nadzora nad obavljanjem roditeljske skrbi te kao suradnica Kluba trudnica i roditelja Split gdje sudjeluje u programima edukacije budućih roditelja. Darko Hren je apsolvirao četverogodišnju edukaciju iz Gestalt-psihoterapije koja se izvodi pod okriljem Instituta za integrativnu i Gestalt-terapiju u Würzburgu te je još kao student imao vodeću ulogu u stvaranju, organizaciji i provedbi projekta "Uspješno studiranje" – serije radionica za studente s ciljem razvijanja motivacije i vještina potrebnih za uspješno studiranje i cjeloŹivotno obrazovanje, za što je dobio i Rektorovu nagradu, a potom i osnovao kolegij vještine studiranja na medicinskim fakultetima u Zagrebu, Splitu i Mostaru te na Filozofskom fakultetu u Splitu. Goran Kardum godinama suraĉuje s Odjelom za pedijatriju KBC-a Split gdje

Darko Hren, Andreja Bubiĉ, Ina Reiĉ Ercegovac, Goran Kardum

Goran Kardum

sudjeluje u zajedničkim projektima te je niz godina aktivno sudjelovao u radu Laboratorija za kliničku neuroznost Medicinskog fakulteta u dijagnostičkom postupku procjene poremećaja spavanja i stanja svijesti i savjetovanju na razliĉitim dobnim uzrastima. Andreja Bubiĉ je iskustvo savjetovanja stekla volontirajući u nekoliko udruga za pomoć razliĉitim skupinama osoba tijekom i nakon studija psihologije, te u budućnosti planira unaprijediti svoja znanja i vještine kako bi u Savjetovalištu mogla što bolje pomoći zainteresiranim studentima.

Savjetovanja i radionice

Savjetovalište Filozofskog fakulteta radilo bi u skladu s pravilima i radom već pokrenutih savjetovališta na drugim sveučilištima u Republi-

ci Hrvatskoj ili i šire, na sveučilištima Europske unije te u skladu sa Zakonom o psihološkoj djelatnosti i Etiĉkom kodeksu. Rad Savjetovališta krenuo bi s manjim i dohvatljivim ciljevima radom djelatnika koji bi ustupili nekoliko radnih sati tjedno za potrebe savjetovanja i rada u Savjetovalištu. Uz prostor su osigurani i telefonski broj te elektroniĉka adresa preko kojih bi se studenti mogli javiti s pitanjima, zatraŹiti pomoć ili sudjelovati na nekoj od ponuĉenih radionica (www.ffst.hr).

Razvidno je kako studenti i mladi općenito traŹe pomoć, savjet i edukaciju iz razliĉitih razloga te će tako i buduće savjetovalište imati niz aktivnosti, i to:

- Savjetovanje pri teškoćama s uĉenjem, studiranjem, odabirom i/ili promje-

nom akademske karijere;

- Savjetovanje pri problemima i teškoćama u odnosima, poput obiteljskih, prijateljskih, kolegijalnih ili partnerskih/emocionalnih;

- Savjetovanje pri problemima i teškoćama s vlastitim stanjima poput anksioznosti, depresija, strahova, kriza identiteta, odabira Źivotnog prostora/mjesta i nastavka studiranja;

- Savjetovanje u usmjeravanju u kriznim trenucima kao što su kroniĉne bolesti, smrt bliske osobe;

- Organizacija razliĉitih vrsta edukacija, iskustvenih radionica, tematskih predavanja, ljetnih škola;

U kontekstu organizacije razliĉitih iskustvenih i terapeutskih radionica, nastavnice Filozofskog fakulteta dr. sc. SnjeŹana Dobrota i mr. sc. Dubravka Kušĉević odgovorile su vrlo poticajno te su spremne organizirati glazbene i likovne radionice za djecu i mlade.

Cilj - interdisciplinarno savjetovalište na sveučilišnoj razini

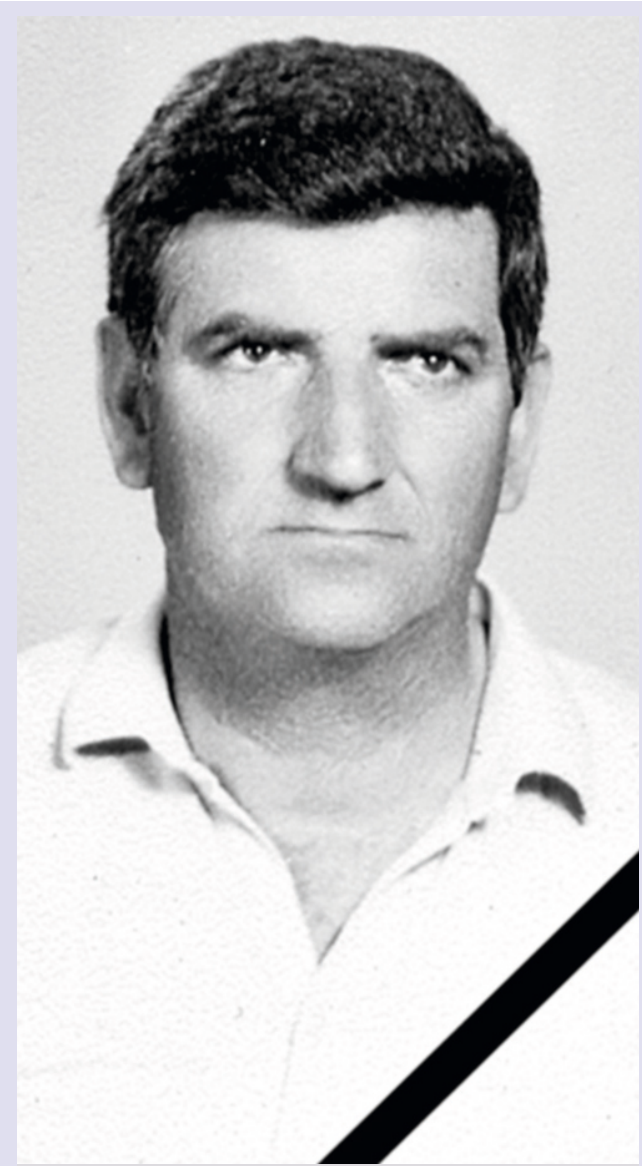
Obavljeni su mnogi razgovori s razliĉitim sastavnicama Sveučilišta te potencijalnim vanjskim institucijama s ciljem razvijanja interdisciplinarnog Savjetovališta na sveučilišnoj razini, što bi bio i konaĉni oblik ovog savjetovališta. Na taj naĉin bi se u rad Savjetovališta ukljuĉili i drugi stručnjaci iz razliĉitih podruĉja koji su spremni volonterski, sa svojim znanjem i iskustvom, pripomoći razvoju naše akademske zajednice u cjelini. Tako je u radu Savjetovališta u odreĉenim sluĉajevima neza-

bilazna suradnja sa psihijatrom gdje će u radu Centra za savjetovanje sudjelovati vanjski suradnici Tomislav Franiĉ, dr. med., specijalist upravo za dječju i adolescentnu psihijatriju KBC-a Split, te psihijatrica dr. sc. Dolores Britviĉ i psihologica mr. sc. Vesna Antiĉević iz Regionalnog centra za psihotraumu KBC-a Split. Prostor Centra za savjetovanje smješten je u prostorima Fakulteta u fakultetskoj zgradi u Zajĉevoj ulici b.b. (na Klerikatu), i to za potrebe individualnog savjetovanja te organizaciju i provedbu razliĉitih radionica i predavanja. Lokacija Centra je vrlo prikladna iz cijelog niza razloga: od blizine i lokacije Odsjeka za psihologiju u osnutku, blizine drugih sastavnica i sveučilišnog kampusa te Kliniĉkoga bolniĉkog centra. Centar za savjetovanje se kao ustrojbeni jedinicu Fakulteta i Sveučilišta tematski naslanja a to i potvrĉuje odabirom nastavnika iz razliĉitih struka, na razliĉite odsjeke, psihologiju (u osnivanju), predškolski odgoj, pedagogiju i uĉiteljski studij. Nemojmo zaboraviti kako je Sveučilište jedna vrlo Źiva i sloŹena zajednica koja primarno nije sastavljena od studenata koji uĉe, već je mjesto sloŹene svakodnevnice i Źivota u kojem se stvaraju i raĉaju obitelji i djeca.

Kao ĉlanovi naše ukupne akademske zajednice i našeg Sveučilišta u cjelini, Źelimo savjesno i dosljedno ispunjavati svoju društvenu misiju, podrŹavajući, promiĉući i unapreĉujući akademski, ali i osobni, Źivot studenata i ostalih ĉlanova Sveučilišta.

in memoriam

Duboko poštovanje i zahvalnost našem dragom profesoru

Doc. dr. sc. Ante Maletić (1933. – 2011.)

Ante Maletić rodio se 12. srpnja 1933. godine u Splitu. Godine 1950. završio je Industrijsku školu – elektrosmjern. Dok je u Splitu radio kao kvalificirani električar, privatno je polagao ispite i uz rad maturirao u Realnoj gimnaziji u Splitu. Elektrotehnički fakultet upisao je u Beogradu i diplomirao 1962. godine.

Kao dipl. ing. radio je u Brodograđevnoj industriji Split najprije kao tehnički voditelj u pogonu, a potom kao projektant u Projektном uredu – elektroodjel. Od 1963. godine do 1965. godine radio je kao honorarni asistent na Elektrotehničkom fakultetu u Splitu, a 1965. prešao je u stalni radni odnos na Elektrotehnički fakultet u Splitu, Katedra za električne strojeve. Magistrarsku radnju s temom "Proračun i mjerenje induktiviteta istosmjernih strojeva" obranio je na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu 1973. godine, a doktorsku disertaciju s temom "Doprinos analizi struje kratkog spoja kaveznog asinkronog stroja" obranio je na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu 1984. godine. U znanstveno-nastavno zvanje docenta izabran je 1987. godine. Uz redovit rad na Fakultetu, izradio je cjelokupni program za projektiranje i vodio cjelokupnu organizaciju izgradnje zgrade u kojoj Fakultet danas radi. Rad na poslovima nove zgrade trajao je više od 10 godina.

Za doprinos realizaciji 8. mediteranskih igara dobio je zahvalnicu Skupštine Općine Šibenik 1979. godine. Za izniman doprinos u visokoškolskoj djelatnosti dodijeljena mu je Nagrada Grada Splita za 1988. godinu.

Na području društvenog rada, dva desetljeća sudjelovao je u radu najužeg sportskog rukovodstva Splita. S FESB-a je otišao u mirovinu 1999. godine, ali nije mirovao, nego se posvetio istraživanju života i djela Markantuna de Dominisa. Njegovo istraživanje rezultiralo je bogatom istraživačkom djelatnošću kojom je De Dominisa približio najširem čitateljskom krugu. Za taj rad na rehabilitaciji De Dominisova djela nagrađen je godišnjom nagradom Slobodne Dalmacije za znanost 2009. godine.

Od početka svojeg rada na našem fakultetu, profesor Tonči Maletić je nastavno i znanstveno djelovao u sklopu Zavoda za elektroenergetiku i Katedre za električne strojeve. Njegov svakodnevni doprinos razvoju Zavoda i Katedre može se prepoznati u različitim segmentima nastavnog, znanstvenog, stručnog i organizacijskog djelovanja. Kao dugogodišnji asistent i profesor našeg zavoda, organizirao je i izvodio nastavu iz više kolegija na diplomskom i stručnom studiju, pisao skripte i nastavne materijale za studente, sudjelovao u znanstvenim projektima, bio predstojnik Zavoda, a posebno je bila značajna njegova suradnja s gospodarstvom, koja je bila jedan od pokretača razvoja Zavoda u stručnom i znanstvenom smislu.

Međutim, ovom bih prilikom htio posebno istaknuti njegov doprinos razvoju naših laboratorija i uvođenju eksperimentalnih istraživanja u području električnih strojeva, kojima se profesor Maletić uglavnom bavio tijekom svojeg nastavnog i znanstvenog rada. U tom pogledu, njegove aktivnosti počinju već davnih 60-ih godina prošlog stoljeća, kad je odmah nakon osnivanja fakulteta u staroj zgradi Biskupove palače, kao mladi asistent, utemeljio laboratorij električnih strojeva, jedan od prvih laboratorija na fakultetu. Pritom je značajno istaknuti činjenicu da su gotovo svi strojevi i ostala oprema nabavljeni donacijama, zahvaljujući njegovoj suradnji s gospodarstvom i jakoj želji za

izgradnjom laboratorija, bez obzira na to što je tada, kao i danas, nedostajalo novčanih sredstava.

Slična je situacija bila i pri izgradnji i opremanju nove zgrade fakulteta, pri čemu je njegov doprinos izgradnji cijelog fakulteta, kao što je dekan prethodno naglasio, zaista nemjerljiv. S druge strane, s posebnim žarom sudjelovao je u projektiranju, izgradnji i opremanju vlastitih laboratorija električnih strojeva i pogona. Zbog iznimne energije, upornosti i velikog entuzijazma, uvijek je nalazio načina da svoje planove i ideje dovede do kraja, bez obzira na različite teškoće s kojima se susretao.

Zašto ovo posebno naglašavam? Često čujemo od mladih kolega da im za razvoj suvremenih laboratorija i provedbu eksperimentalnih istraživanja nedostaju veća novčana sredstva. Iako su dijelom u pravu, mislim da je profesor Maletić svojim primjerom, u kojem je dominirao veliki žar i entuzijazam, pokazao svima nama da je za razvoj laboratorija u prvom redu važan čovjek, njegova volja i želja da se izgradi nova maketa, nabavi nova oprema i provede zamišljeni eksperiment. U tom kontekstu često se sjetim jednog našeg razgovora, kad sam kao mladi asistent sudjelovao u razvoju naših laboratorija i susretao se sa sličnim problemima nedostatka novčanih sredstava, pa sam se na neki način požalio profesoru. On mi je metaforički odgovorio: "Dragi kolega, ni zgrada fakulteta, a ni laboratoriji nisu

izgrađeni od novčanica, nego od građevinskog materijala, motora i ostale opreme." Drugim riječima, mladi kolega, snadi se. Mislim da ta poruka treba biti putokaz svima nama koji se bavimo razvojem laboratorija i eksperimentalnim istraživanjima, jer, kao što je često znao reći i dragi profesor, rezultat istraživanja u tehničkim strukama bez eksperimentalne potvrde i nije rezultat.

Također želim naglasiti da se zahvaljujući laboratorijima i metodama koje je razvijao profesor Maletić na našem zavodu već nekoliko godina razvijaju i ispituju elektromotorni pogoni za jednu od vodećih svjetskih tvrtki u elektroindustriji, koristeći pri tome laboratorijsko postrojenje i većinu strojeva koje je profesor Maletić, u suradnji sa svojim kolegama, izgradio prije tridesetak godina. Iako mu je posljednjih godina zdravlje bilo narušeno, često bi nas posjetio u laboratoriju tijekom rada na tom projektu. Premda su ti posjeti uglavnom bili kratki, jer profesor je uvijek nekako žurio, u svakoj njegovoj misli mogao se osjetiti veliki ponos i zadovoljstvo što se u njegovim laboratorijima rade projekti koji, po mojem dubokom uvjerenju, znače i međunarodnu priznatost aktivnostima koje je profesor Maletić dugo godina provodio na našem zavodu.

Svoj osobni dojam o zaslugama profesora Maletića za razvoj našeg zavoda, fakulteta i šire zajednice dodatno sam potvrdio jednom zgodom

nakon njegova odlaska u mirovinu. Naime, kao asistent naslijedio sam njegovu radnu sobu pa smo u nekoliko navrata pokušali dogovoriti dan u kojem će profesor preuzeti svoje knjige, projekte i ostale papire kojima je soba bila praktički zatrpana. Međutim, profesor jednostavno nije uspio naći taj slobodni dan u duljem razdoblju, jer, kao što većina nas zna, on i nije išao u stvarnu mirovinu. Dapače, stekao sam dojam da je odlaskom u mirovinu još više pojačao svoje aktivnosti. Nakon mjesec dana profesor me je zamolio da njegove materijale posložim u nekoliko kutija. Pritom sam ostao impresioniran količinom i raznolikošću projekata, zabilješki, fotografija i ostalih dokumenata koji su jednim dijelom bili vezani uz izgradnju našeg fakulteta, a drugi se dio odnosio na bogatu stručnu suradnju profesora Maletića s tadašnjim gospodarstvom i društvenom zajednicom. Primjerice, tom sam prilikom shvatio da je profesor Maletić idejni tvorac sustava rasvjete stadiona na Poljudu, koji je u to vrijeme bio prvi moderni sustav rasvjete u bivšoj državi.

Na kraju bih u ime Zavoda za elektroenergetiku i njegove Katedre za električne strojeve i pogone želio izraziti duboko poštovanje i zahvalnost našem dragom profesoru Tončiću Maletiću za sve ono što je učinio za naš zavod i katedru.

Prof. dr. sc. Božo Terzić, predstojnik Zavoda za elektroenergetiku, na komemoraciji održanoj na FESB-u

Neobičan, ali prije svega dobar čovjek

Kad bi me netko pitao, netko nepoznat, kakav je bio taj profesor Ante Maletić, rekao bih mu: profesor Maletić bio je dobar čovjek.

Bio je svestran, bavio se mnogim stvarima, ali ono što ga, po mojem mišljenju, najbolje opisuje jest to da je zaista bio dobar čovjek. To mogu potvrditi kao njegov bivši student, poslije kao njegov prijatelj i bliski suradnik, te kao asistent na nekim njegovim kolegijima.

Mi, studenti FESB-a, imali smo sreću što smo imali profesore koji su se iskazali svojom dobrotom i brigom o nama. Među takvim profesorima isticali su se naša pokojna profesorica Jadranka Vuletin i profesor Ante Maletić. Naša draga profesorica Jadranka Vuletin predavala je kolegije iz fizike i o nama se na prvim godinama studija brinula kao da nam je druga majka. Takav je bio i profesor

Ante Maletić, koji nam je bio profesor na višim godinama studija. Bio nam je kao drugi otac. To najbolje potvrđuje primjer našega kolege koji je pri kraju studija psihički obolio. Bila mu je potrebna pomoć. Međutim, pravu ljudsku podršku nije potražio u nama, svojim kolegama, ni u krugu svoje obitelji, nego u profesoru Anti Maletiću. Mjesecima se družio s profesorom Antom Maletićem i vrlo često odlazio kod njega i doma. Koliko je to zaista trajalo i kako je to stvarno izgledalo, to nam može reći jedino gospođa Nena Maletić, supruga našeg dragog profesora Tončija. Profesor Ante Maletić tada mu je pomogao da se odluči prvi put potražiti pomoć liječnika, što je za takve bolesnike velik korak.

Profesor Ante Maletić pomogao je i meni mnogo puta. U dva slučaja ta mi je po-

moć bila dragocjena i na njoj ću mu uvijek biti beskrajno zahvalan. Prvi put to je bilo kad sam nastojao steći svoj krov nad glavom, a nisam mogao, rečeno grubim bankarskim rječnikom, zatvoriti financijsku konstrukciju. Tada mi je profesor Ante Maletić rado pomogao. Nekako u isto vrijeme imao sam i drugi veliki problem. Iako sam doktorirao, nekoliko se godina nisam mogao izabrati u znanstveno-nastavno zvanje docenta. Prema nikad napisanim pravilima našeg fakulteta, trebao sam imati četiri sata predavanja iz redovitih kolegija. Moj mentor, profesor Mate Kurtović, ustupio mi je jedan sat od svojih predavanja, onoliko koliko je mogao, ali nedostajala su mi još tri sata. U tome mi je, dvije godine prije odlaska u mirovinu, rado pomogao profesor Ante Maletić tako što je predložio i potpisao da ću ja

na jednom njegovu kolegiju držati tri sata predavanja, a da će on posljednje dvije godine svojeg radnog vijeka držati vježbe iz tog kolegija. Uoči mirovine je, dakle, pristao on meni biti asistent, a da ja njemu budem profesor.

Profesor Maletić, naš dragi kolega i prijatelj, bio je neobičan čovjek. Mnogo puta sam ga slušao kako se, naivno kao dijete, iskreno čudi i pita: Zašto su ljudi takvi, zašto nisu dobri, zašto ne pomognu jedni drugima? Nije mogao prihvatiti da su ljudi ponekad neshvatljivo zli i čine zlo jedni drugima, a za njega je biti dobar bilo tako prirodno.

Hvala našem dragom profesoru Anti Maletiću što nas je svojom dobrotom potaknuo da i mi budemo bolji. Neka mu je vječna slava.

Prof. dr. sc. Slavko Vujević na komemoraciji održanoj na FESB-u

sa sveučilišta

Održana Smotra Sveučilišta u S

Prvo je mjesto za najbolji štand osvojio Medicinski fakultet, drugo FESB, dok je treće mjesto pripalo Sveučilišnom studijskom odjelu za forenzične znanosti

Rektor Sveučilišta u Splitu prof.dr.sc. Ivan Pavić svečano je 25. studenoga na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje otvorio Smotru Sveučilišta u Splitu. Otvorenju su nazočili: prof.dr.sc. Petar Selem, predsjednik Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora, Ante Sander, župan Splitsko-dalmatinske županije, Anđelka Visković, zamjenica gradonačelnika Grada Splita, kao i predstavnici profesora srednjih škola Splitsko-dalmatinske županije profesora Dijana Matković, voditeljica stručnog vijeća za profesore biologije, profesorica Suzana Kačić Bartulović, voditeljica stručnog vijeća za profesore hrvatskog jezika te Ante Peruzović, predsjednik aktiva ravnatelja sred-

Sveučilište u Splitu se odlučilo na dodatno poticanje izvrsnih maturanata da Sveučilište u Splitu izaberu kao najbolje mjesto studiranja

njih škola grada Splita.

Tijekom sljedeća dva dana Sveučilište u Splitu je predstavilo javnosti svoju studijsku ponudu za upis u I. godinu studija u akademskoj godini 2012./2013. Na štandovima bogato opremljenim promidžbenim materijalima svakoga pojedinog preddiplomskog, diplomskog i poslijediplomskog studijskog programa, studenti viših godina sastavnica Sveučilišta u Splitu informirali su maturante o upisima i uvjetima studiranja, ECTS sustavu za prijenos i prikupljanje bodova, student-

skom životu, uvjetima smještaja tijekom studiranja te mogućnostima zapošljavanja nakon završenog studija. Na ovogodišnjoj Smotri proglašeni su i dobitnici nagrada za najbolji štand. Prema mišljenju ocjenjivačkog suda prvo mjesto osvojio je Medicinski fakultet, drugo FESB, dok je treće mjesto pripalo Sveučilišnom studijskom odjelu za forenzične znanosti. U glazbenom dijelu programa sudjelovala je muška klupa Ekonomskog fakulteta u Splitu "Serpentina".

Antonija Žaja

Nagradni natječaj Sveučilišta za maturante naše ž

"Smotra Sveučilišta je uvijek prigoda za analizu dosadašnjih uspjeha i plan za daljnji rad. Sveučilište u Splitu u prigodi Smotre Sveučilišta analizira upise na sve svoje sastavnice, kako visinu upisnih kvota, tako i kvalitetu upisanih studenata. Uprava Sveučilišta smatra da, iako postoje pomaci u brojnosti i kvaliteti kandidata koji se upisuju na Sveučilište u Splitu, postoji još uvijek golemi prostor kako poboljšati informiranost maturanata i svih srednjoškolaca za sto različitih studijskih programa koji se provode i koji čekaju studente željne znanja. U zadnje vrijeme

se intenzivno radi na suradnji sa srednjoškolskim profesorima koji u obrazovnoj vertikali čine ključnu sponu u edukaciji. U partnerskom odnosu Sveučilište srednjoškolskim kolegama nudi vrhunske stručnjake za programe cjeloživotnog učenja, a sveučilišne laboratorije i učionice otvaramo srednjoškolcima i njihovim profesorima. S druge strane, školske se učionice širom otvaraju studentima, budućim nastavnicima za praktičnu nastavu u kojoj su srednjoškolski profesori, mentori i edukatori. S tim srednje škole postaju integralni dio nastave Sveučilišta i kvali-

tetna nastavna baza koja garantira kvalitetu izobrazbe i stručnog praktičnog rada. Od ovako široke obostrane suradnje profitiraju najviše učenici i studenti, a osobito maturanti koji se kroz predavanja sveučilišnih profesora i asistenata upoznaju s mogućnostima i kvalitetom pojedinih studija kako bi donijeli što kvalitetniju životnu odluku i izabrali najprikladniji studij za koji su talentirani.

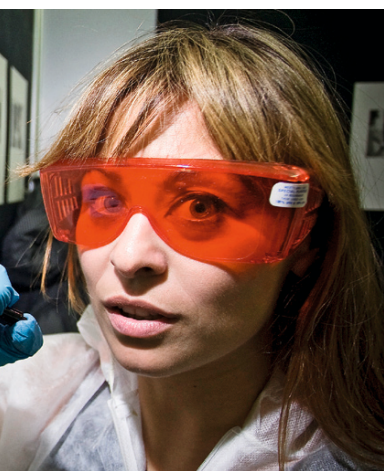
Od ove akademske godine Sveučilište u Splitu se odlučilo na dodatno poticanje izvrsnih maturanata da Sveučilište u Splitu izaberu kao najbolje mjesto studiranja. U dugo-

voru sa županijskim strukovnim udrugama srednjoškolskih profesora biologije i hrvatskog jezika pokrećemo nagradni natječaj za najbolje radove maturante iz ova dva predmeta. Sponzor je Croatia osiguranje. Sljedećih godina širit ćemo natječaj i na druge predmete.

Sa službama Grada i Županije pripremamo programe koji će omogućiti brzo i kvalitetno poduzetništvo naših studenata utemeljeno na vrhunskom znanju i tehnologiji u okviru županijskog tehnološkog parka.

Ova Smotra bilježi pozitivan pomak posjećenosti srednjoškolaca i

Splitu

županije

kvalitete u prezentaciji studijskih programa naših sastavnica. A sve sa znatno manjim novčanim sredstvima, ali uz veće, nesebično zalaganje sveučilišnog tima predvođenog tajnicom Paulom Radman Vučemilović, Gabrijelom Budimir, Antonijom Žajom i Leidom Rizvan Sikimić, uz podršku i pomoć prorektorice prof. Branke Ramljak te svih kolega na sastavnicama Sveučilišta kojima se i ovom prigodom srdačno zahvaljujem“.

(Iz pozdravnog slova prorektora Šimuna Anđelinovića)

Tko su najbolji mladi biolozi?

Težnja Sveučilišta u Splitu je ostanak naših maturanata na splitskim studijima, kojoj svrši i služe Otvoreni dani Sveučilišta i ciklus predavanja o srednjim školama koji je počeo od lani. Smatram da je dobar primjer za motivaciju studenata za ostanak kući ono što već niz godina radi moja škola, Peta gimnazija Vladimir Nazor. Kao profesorica biologije, već desetak godina pripremam maturante za prijamne ispite, a posljednje dvije godine i za državnu maturu iz biologije. Ipak, znanje koje steknu u učionici od svog profesora iz udžbenika trebalo je popuniti radom 'na terenu'. Prije pet sam godina odlučila zakucati na vrata profesora Medicinskog fakulteta, odnosno na Zavod za patologiju i sudsku medicinu kod dr. Anđelinovića koji je svesrdno primio moje učenike. Kao rezultat, oni već nekoliko godina na Zavodu slušaju vrlo zanimljiva predavanja, sudjeluju u spektakularnim radionicama iz područja citologije, anatomije, forenzike, patologije... učenici su zavoljeli te ljude, predivne asistente i profesore Medicinskog fakulteta i baš te klupe, tako da iz godine u godinu bilježimo sve bolji uspjeh naših maturanata kod upisa na splitske prirodoslovne fakultete, poglavito Medicinu i Stomatologiju. Dr. Anđelinović i njegovi kolege čak su održali nekoliko predavanja na Županijskom stručnom vijeću profesora biologije srednjih škola pri čemu smo i mi mnogo toga naučili i dobili motivaciju za daljnju suradnju.

Ovogodišnji plan Sveučilišta u Splitu je otvoriti natječaj za tri najbolja učenika iz područja biologije – dogovoreno je da se prva nagrada dodijeli maturantu koji na

županijskom natjecanju postigne najbolji rezultat u znanju. Druga nagrada dodijelila bi se autorima najboljega istraživačkog projekta na županijskom natjecanju, a treća za esej iz područja bioloških znanosti čija će tema, mjesto i vrijeme održavanja biti naknadno dogovoreni.

Profesorica savjetnica
Diana Matković

'Za procvat budućih mladica sveučilišnog stabla'

Sveučilište, Universitas i Društvo profesora hrvatskog jezika odlučili su pokrenuti književni natječaj kako bi potaknuli talentirane maturante da snagom svog pera iskažu misli vezane za jedan od najvažnijih trenutaka naših života: izbor studija i mjesta studiranja, što će presudno obilježiti njihovu budućnost:

U radu i razgovoru sa srednjoškolcima uviđamo koliko je njihovih pitanja na koja često ne znaju odgovoriti ni oni sami, ni njihova bliža okolina, a presudni su za odabir studija i budućeg zanimanja. Stoga, zahvaljujući suradnji uprave Sveučilišta s redakcijom Universitas i srednjoškolskim profesorima (kojima se ovim putem zahvaljujemo), pokrećemo ovaj projekt kako bismo pomogli da u prvom redu sami mladi ljudi, najčešće vrlo samozatajni, prepoznaju svoje sposobnosti i dobiju priliku pokazati ih. Želimo potaknuti, istaknuti i nagraditi pjesničke duše, čije poetsko blago zaslužuje pozornost javnosti općenito. Naravno da njihovi talenti zaslužuju osobitu pozornost sastavnica Sveučilišta u Splitu jer je ono po naravi stvari zainteresirano za učenike koji svojom izvrsnošću mogu pridonijeti ne samo svom osobnom rastu, nego i razvoju sredina u kojima će se obrazovati, pa i našeg Sveučilišta u cjelini. Ako je gospodin Petar Selem, pozdravljajući Smotru, Sveučilište u Splitu usporedio sa stablom, neka onda nagradni književni natječaj bude prilika za procvat

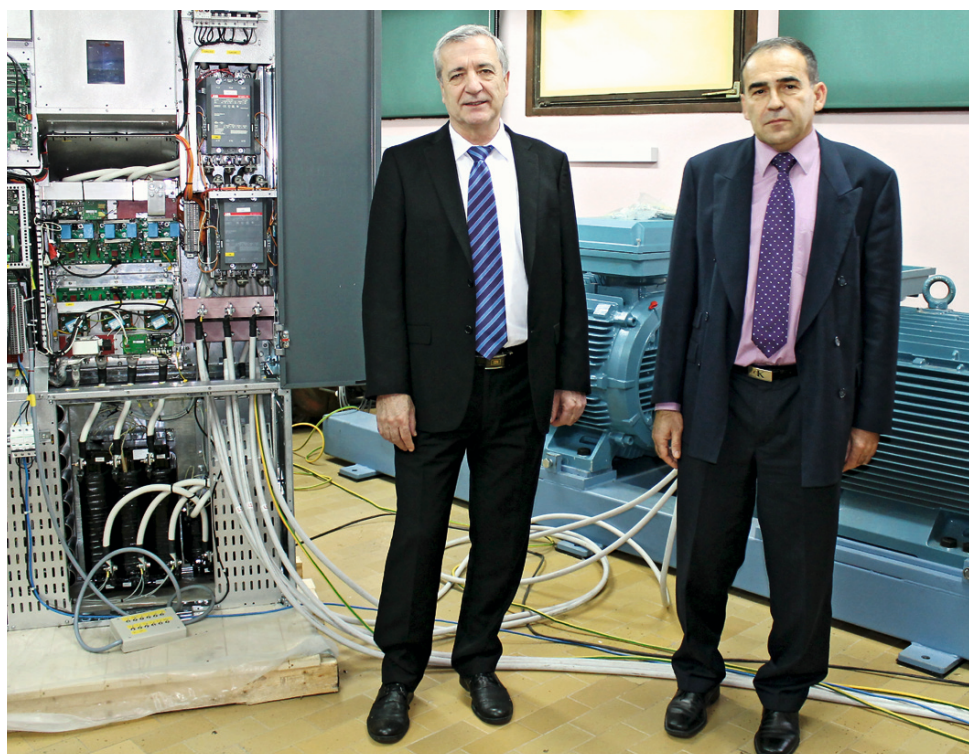
njegovih budućih mladica. Ovom prilikom pozivamo sve maturante na suradnju i sudjelovanje, te najavljujemo pokretanje natječaja, a propozicije, način i vremenik sudjelovanja objavit ćemo u sljedećem broju Universitas i na mrežnim stranicama DPHJ-a.

Suzana Kačić Bartulović,
profesorica mentorica

sa sveučilišta

FESB razvija elektromotorne pogone za svjetsko tržište

Posebna važnost ove suradnje je što se ona temelji na razvojnim projektima za svjetsko industrijsko tržište, te stoga omogućuje našim stručnjacima izravan kontakt s najnovijim tehnologijama u području elektromotornih pogona i automatizacije industrijskih postrojenja

Dr. sc. Alojz Slutej, ABB Crane Systems, voditelj projekta sa strane ABB-a i prof. dr. sc. Božo Terzić, predstojnik zavoda za elektroenergetiku na FESB-u, voditelj projekta sa strane FESB-a

Na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu krajem je mjeseca studenog potpisan ugovor o poslovno-tehničkoj suradnji između FESB-a i tvrtke ABB Crane Systems. Ugovor su potpisali dekan FESB-a prof. dr. sc. Srdjan Podrug i direktor švedske firme Uno Bryfors, dipl. ing. ABB Crane Systems je vodeća svjetska tvrtka za automatizaciju industrijskih i kontejnerskih dizalica sustava. Među svojim referencama ima i automatizacije najvećih svjetskih kontejnerskih luka, kao što su primjerice Hamburg, Rotterdam, Singapur, Inače, ABB Crane Systems je članica švicarsko-švedske multinacionalne korporacije ABB koja je jedna od vodećih svjetskih kompanija u području elektroenergetike, industrijske automatizacije i robotike. U svojim tvrtkama koje su rasporedene širom svijeta u preko 100 zemalja ima približno 120 tisuća zaposlenika. Iako se ugovor o dugoročnoj suradnji potpisuje sada, suradnja između Katedre za električne strojeve i pogone na FESB-u i švedske tvrtke započela je prije dvije i pol godine na projektu razvoja elektromotornih pogona za velike industrijske dizalice koje rade u teškim industrijskim uvjetima, kao što su npr. visoke tempera-

ture i željezna prašina u željezarama. Kao rezultat te suradnje, prošle su godine instalirani prvi prototipovi razvijenih elektromotornih pogona u dvije željezare u Švedskoj, nosivosti 200 i 130 tona, a pri puštanju u rad tih pogona sudjelovali su i stručnjaci s FESB-a.

Tijekom prošle godine nastavljen je razvoj i usavršavanje frekventnih pretvarača za te pogone, a krajem ove godine očekuje se početak njihove serijske proizvodnje. Osim daljnjeg razvoja, i prva testiranja novih uređaja prema svjetskim IEC standardima provodit će se na FESB-u. Također, sljedećih godina planiraju se započeti novi projekti iz područja industrijske automatizacije. Kao što je naglasio predstojnik Zavoda za elektroenergetiku i voditelj tima s FESB-a prof. dr. sc. Božo Terzić, posebna važnost ove suradnje je što se ona temelji na razvojnim projektima za svjetsko industrijsko tržište, te stoga omogućuje našim stručnjacima izravan kontakt s najnovijim tehnologijama u području elektromotornih pogona i automatizacije industrijskih postrojenja.

Budući da se ovi projekti u velikoj mjeri temelje na eksperimentalnim istraži-

vanjima i testiranjima, plod suradnje je i stalan razvoj fakultetskih laboratorija zahvaljujući zajedničkim ulaganjima FESB-a i ABB-a. Također, važno je istaknuti da i studenti završnih godina studija Elektrotehnike kroz njihove diplomske radove imaju doticaj s najnovijim industrijskim tehnologijama. Potpisivanju ugovora prisustvovao je i voditelj projekta sa strane ABB-a dr. sc. Alojz Slutej, "global R&D manager", koji je u okviru korporacije ABB odgovoran za razvoj, istraživanje i primjenu suvremenih tehnologija u području kompleksnih industrijskih postrojenja.

Za Fakultet je također od posebnog značaja da takav stručnjak iz industrije već nekoliko godina, kao gostujući profesor, sudjeluje u obrazovanju studenata na zadnjim godinama studija Elektrotehnike. Prema njegovu mišljenju, dosadašnji rezultati na razvoju elektromotornih pogona, koji su rezultirali proizvodom za svjetsko tržište, promovirali su FESB kao ozbiljnog partnera ABB-u i ujedno otvorili mogućnost dugoročne suradnje na drugim područjima industrijske tehnologije.

Antonija Žaja

međunarodna suradnja

Isključivo nastava sveučilišta su pro

Znanost je nedjeljiva od nastave i samo u paru mogu značiti napredak sveučilišta. Kroz jačanje znanosti i nastavna aktivnost dobiva na kvaliteti te u konačnici i studenti počnu birati takva sveučilišta za svoje obrazovanje

RAZGOVARAO:
DUŠKO ČIZMIĆ MAROVIĆ

U povodu uspješnih i važnih ugovora koje je Splitsko sveučilište prošlog mjeseca potpisalo sa dva sveučilišta u SAD-u, u New Mexico i Nevadi, razgovaramo s Rokom Andričevićem, prorektorom za međunarodnu suradnju SuS-a, o onome o čemu s takvom osobom i treba razgovarati – o međunarodnoj suradnji SuS-a, te o cjelini ambicije da se SuS međunarodno poveže s onima koji mogu potaknuti razvoj našeg sveučilišta.

Zbog čega je međusveučilišna suradnja sa SAD-om za mnoge, pa i za Sveučilište u Splitu, tako atraktivna i nakon što je 'američki san' izgubio bitne dijelove svoje privlačnosti?

Zarazliku od europskih sveučilišta gdje je mobilnost značajna na nivou studenata i profesora, američka su atraktivna upravo za različite oblike znanstvenih istraživanja. Opće je poznato da su, usprkos rastu kvalitete na kineskim i indijskim sveučilištima, američka još uvijek na vrhu kada se radi o znanstvenim aktivnostima i rezultatima. Upravo bi strateška odrednica našeg sveučilišta trebala biti suradnja s američkim sveučilištima u području znanstvenih istraživanja. Američka sveučilišta i njihovi znanstvenici imaju pristup i referencije za prijavljivanje i izvođenje niza znanstvenih projekata prema različitim znanstvenim fondovima u svijetu. S druge strane, oni traže kvalitetne partnere s drugih strana, i tu je naša šansa. Osim zajedničkih istupa na znanstvenim projektima, američka sveučilišta i dalje ostaju odlične lokacije za poslijediplomske studije i kroz ovako potpisane ugovore otvaraju se različite mogućnosti našim doktorandima da dio ili cijeli doktorski studij obave na tim mjestima. To je i bio osnovni cilj pokretanja ideje za potpisom suradnje s New Mexico Mining and Technology University u Socorro i Desert Research Institute, University of Nevada.

Već imamo ugovore sa sveučilištima u SAD-u?

Dosadašnji ugovori sa sveu-

čilištima u SAD-u potpisani su s New Haven University te s Pen State University, vezano za studij forenzike, i neki naši studenti već su otišli tamo. Novi su ugovori prvenstveno iz područja prirodnih i tehničkih znanosti i odličan su okvir za poticanje znanstvene aktivnosti iz tih područja, kao i edukaciju naših doktoranada. Međutim, kako to obično biva, sam ugovor neće mnogo značiti ako se naši znanstvenici ne angažiraju na uspostavi kontakata i pripremi zajedničkih projekata. Moja je dužnost kao prorektora upravo u otvaranju ovakvih mogućnosti za naše znanstvenike, a na njima su sljedeći konkretni koraci.

Koji su motivi za suradnju s New Mexico Tech University?

Osnovni motiv za potpisom suradnje s New Mexico Tech University je već uspostavljena suradnja preko kolegice Željke Fuchs koja je ne samo doktorirala na tom sveučilištu već i dalje ostala u suradnji preko zajedničkih znanstvenih projekata. S druge strane, to je za američke uvjete malo sveučilište koje ima 2500 studenata i 150 profesora, ali s budžetom većim nego cijelo naše Splitsko sveučilište - više od 100 milijuna dolara godišnje, od čega samo 18 posto dolazi iz državnog proračuna za visoko obrazovanje, a sve ostalo su prihodi od znanstvenih

projekata! Naravno, to je tako daleko od naše proračunske situacije da je skoro nestvarno. Ali to nas ne treba obeshrabriti, već potaknuti u onom dijelu u kojem svako hrvatsko sveučilište može napredovati, a to su upravo znanstveni projekti. Mi koji se time bavimo godinama, znamo da upravo u tom sektoru svugdje u svijetu imaju puno sredstava koja čekaju da budu dodijeljena kvalitetnim projektima. Svaki početak je težak, ali to je jedini način da danas sveučilišta budu konkurentna na svjetskom tržištu znanja. Znanost je nedjeljiva od nastave i samo u paru mogu značiti napredak sveučilišta. Svako zatvaranje u tzv. nastavna sveučilišta je daleka prošlost i osuđeno je na propast i konačno gašenje. To moraju shvatiti svi nastavnici, ali i uprave sveučilišta. Kroz jačanje znanosti i nastavna aktivnost dobiva na kvaliteti te u konačnici i studenti počnu birati takva sveučilišta za svoje obrazovanje. Taj trend je već davno činjenica u SAD-u, a i u Europi postaje pravilo. Kad se već Europa opredijelila za besplatno studiranje (što god to značilo), kao i Hrvatska, onda se jedino preko znanstvene aktivnosti i stručnog rada može puniti proračun sveučilišta.

U čemu je značenje suradnje s Desert Research Institutom u Las Vegasu?

Ističete važnost nacionalnog radio-astronomskog opservatorija u blizini NMT-a...

New Mexico Tech University lociran je u blizini najvećeg svjetskog polja teleskopa koji kontinuirano prikupljaju podatke iz svemira preko radiovalova i idealno su mjesto za studij astrofizike i znanosti o svemiru. Imali smo priliku s domaćinima posjetiti "Very Large Array", gdje se nalazi polje od 27 teleskopa. To je objekt koji je financirala američka znanstvena agencija i dostupan je svakom znanstveniku iz svijeta čiji se projekt prihvati na natječaju. Preko netom potpisanog sporazuma svaki naš zainteresirani znanstvenik može s partnerima s New Mexico Tech aplikirati projekte i obrađivati najkvalitetnije podatke koji nam dolaze iz svemira. Za razliku od mnogih drugih znanosti, znanost o svemiru još uvijek je mlada znanost i puno toga se može i mora otkrivati u skorij budućnosti. Zašto ne bi i neki naši znanstvenici bili u prvim redovima znanstvenog napretka u tom području? NMT je institucija od koje se može naučiti kako postati konkurentan na svjetskom tržištu znanosti i kako prijavljivati atraktivne i prihvatljive projekte. Svaki naš znanstvenik mora svladati prezentaciju znanosti, te marketinški dio koji se mora naučiti i primjenjivati.

Vrijedni sporazumi o suradnji

Sporazum o suradnji potpisali su prof. dr. sc. Roko Andričević, prorektor za međunarodnu suradnju i znanost Splitskog sveučilišta i dr. Daniel H. Lopez, rektor New Mexico Tech-a. Svečanosti su nazočili prof. dr. sc. Peter Gerity, prorektor Instituta, prof. dr. sc. David J. Raymond te dr. sc. Željka Fuchs, docentica Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu. Sporazum o suradnji omogućava niz zajedničkih aktivnosti u području obrazovanja i istraživanja kao što su organiziranje zajedničkih simpozija, razmjenu znanstvenih i tehničkih informacija te suradnju na znanstveno-istraživačkim projektima. Isto tako, Sporazumom se formalno definira razmjena studenata i nastavnog osoblja koja je već započeta odlaskom dr. sc. Željke Fuchs, profesorice Odjela za fiziku splitskog PMF-a na jednogodišnji studijski boravak u New Mexico.

Na Desert Research Institut u Las Vegasu splitsko su izaslanstvo primili prof. dr. sc. Vic Etmemez, Charles E. Russell i prof. dr. sc. Darko Koračin. Prof. Roko Andričević upoznao je domaćine s organizacijom i radom Sveučilišta u Splitu, prezentirao im sve mogućnosti suradnje ovih dviju institucija te ih upoznao s aktualnim istraživačkim projektima na kojima znanstvenici iz Sjedinjenih Američkih Država mogu surađivati s kolegama iz Europe. S ciljem da buduća suradnja Sveučilišta u Splitu i Desert Research Instituta bude i formalno omogućena, potpisan je i Sporazum o suradnji kojim se predviđa rad na zajedničkim projektima te mobilnost nastavnog osoblja i studenata.

Nakon Sveučilišta u Minneapolisu i Stanford Sveučilišta gdje sam doktorirao, cijelu sam svoju profesorsku karijeru u SAD-u izgradio baš na Desert Research Institute (DRI) u Las Vegasu, gdje sam radio 10 godina. DRI je jedan od najjačih znanstvenih instituta u SAD-u, ali za razliku, recimo, od našeg "Ruđer", on je dio Sveučilišta u Nevadi i svi znanstvenici dio svog vremena provode u nastavi. DRI pokriva različita područja - atmosferskih znanosti, prirodnih znanosti, pa sve do ekologije i vodnih re-

sursa. Najpoznatiji je po tome što je njegov nastanak potaknuo Howard Hughes koji je donirao velike prostore i novac. U samom početku, DRI je bio institucija koja je znanstveno pratila sva nuklearna testiranja koja je Amerika provodila od ranih pedesetih pa sve do potpisa o moratoriju na testiranje. Naravno da su ta istraživanja i dandanas pod velom tajne i nisu dostupna široj javnosti, ali su stvarno "cutting edge" znanosti. Ja sam imao sreću što sam dobio poziciju docenta 1990. i priključio se grupi

“
Međusveučilišne sporazume treba shvatiti samo kao pravni okvir koji otvara vrata za osobne kontakte naših nastavnika

na bošlost!

Prof. dr. sc. Roko Andričević

prilikom sljedećeg posjeta kolege Koracina organizirati mali sastanak na kojemu bi aktivnosti DRI prikazali širem krugu naših kolega koji bi mogli biti zainteresirani. Kao i u slučaju s NMT, i DRI je odlično mjesto za naše mlade znanstvene novake da jedan dio svog istraživanja obave u inozemstvu.

Nekoliko riječi o dalekosežnom značenju francuske suradnje, sa sveučilištima Paris II i Grenobleom...

Suradnja s Paris II i Grenobleom inicirana je preko Nansi Ivanišević i kolege Marca Gjildarena pokretanju jednog novog studija kulturne politike i administracije u javnim službama. Tu su naši kolege iz Francuske vrlo poznati u Europi i imaju dugu tradiciju edukacije u administraciji, kako državnoj, tako i lokalnoj. U Francuskoj ni jedan ministar ili doministar nemogu obnašati svoju funkciju bez edukacije u vođenju administracije. Trenutačno smo u procesu pripreme elaborata za jedan takav studij i nadamo se da će se uskoro naći na sjednici Senata.

Koje su daljnje smjernice u razvoju međunarodne suradnje Splitskog sveučilišta?

Potpisivanje sporazuma je jednostavno i može se ostvariti s bilo kojim sveučilištem na svijetu. Broj takvih sporazuma je gotovo pa nevažan. Ono što je ključno je što slijedi nakon - individualni angažman pojedinih nastavnika u pronalaznju partnera s druge strane i ostvarivanju suradnje. Nažalost, kao sveučilište tu nemamo baš velikih uspjeha, ali "ipak se kreće", pa ja očekujem za neko vrijeme pomake i na tom planu. Primjer može biti naš sporazum s Nigata Sveučilištem u Japanu koji je u početku ostvaren kroz japansko-hrvatski projekt o kojem smo već pisali i konačno je rezultirao nabavom vrlo kvalitetne i široko primjenjive opreme za naše sveučilište. Sve te sporazume treba shvatiti samo kao pravni okvir koji otvara vrata za osobne kontakte naših nastavnika. Tu se javlja stari problem odnosa sveučilište-sastavnica jer danas u svijetu, a pogotovo u EU-u, sastavnica mora djelovati kroz strukturu sveučilišta kao nosioca suradnje. To naravno ne znači gubitak pravnog statusa sastavnice niti autonomije sastavnice, već je to jednostavna funkcionalna integracija u sustav visokog obrazovanja.

međunarodna suradnja

Malo sveučilište svjetskog ugleda

New Mexico Tech (NMT) je sveučilišna oaza na koju sam prvi put došla 1999. godine upisavši doktorat iz fizike. Iako smješten u malom mjestu Socorro u New Mexico i iako nije veliko sveučilište po američkim standardima, NMT je oaza za studente jer studenti i profesori zajedno čine trećinu stanovnika grada. Radna atmosfera je neprocjenjiva; motivacija, želja za uspjehom, svakodnevna borba i težnja za boljim cijenom se iznad svega i kada nešto tražite, prvo će vam se reći da može, a tek onda će se krenuti gledati kako najbolje ukloniti eventualne prepreke do vašeg željenog cilja. Kao studentici od 25 godina koja je došla sa Sveučilišta u Zagrebu NMT je bio otkriće. Doktorski program iz prirodnih i tehničkih znanosti je izvrstan i iznimno cijenjen u cijelom SAD-u. Već nakon dvije godine sudjelovala sam na međunarodnom projektu EPIC2001 gdje se letjelo do ekvatora i natrag, bacale sonde od 5000 dolara, a jednom smo čak letjeli i u uragan. Do 2006. godine sam doktorirala fiziku, ali i rodila troje djece. Slijedi povratak u Hrvatsku, ovaj put u Split jer iako jako volim Zagreb, Split je ljepši. U idućih par godina suradnja s NMT-om se nastavlja, ali ne samo kroz istraživanje. Moj mentor s doktorata David J. Raymond, koji je ne samo vrhunski mentor i znanstvenik nego i pravi čovjek, kolega Branko Grisogono sa Sveučilišta u Zagrebu i ja započnemo međunarodnu ljetnu školu na koju dolaze vrhunski znanstvenici iz cijelog svijeta učiti, družiti se i motivirati doktorande, prvenstveno s naših sveučilišta. Prošle je godine jedan od predavača bio dr. Kerry Emanuel s MIT-a, izabran 2006. godine kao jedan od sto najutjecajnijih ljudi na svijetu. Ljetne škole rezultiraju i odlascima naših doktoranada u inozemstvo, dijelom zbog krize u Hrvatskoj, a dijelom i zato što im se vani može više ponuditi. Dvoje takvih studenata, Ana Juračić i Stipo Sentić, trenutačno je, više od 10 godina nakon mog prvog dolaska na NMT, sada ovdje na doktoratu. Trenutačno i sama ovdje provodim godinu sabbaticala u mom drugom domu, a sa mnom je i moja asistentica Sanda Barkidića koja radi na dva vrhunska projekta u suradnji s najboljim znanstvenicima svijeta. Iskustvo koje naši studenti mogu steći na inozemnim sveučilištima je neprocjenjivo. Trebaju ići u inozemstvo jer smo mi premala država i ne možemo im pružiti ono što može cijeli svijet. Ali, treba s njima održavati kontakte, raditi projekte i nadati se da će se dio njih jedan dan vratiti u Hrvatsku. Iznimno mi je drago da su dva "moja" sveučilišta, Sveučilište u Splitu i NMT ovih dana potpisali sporazum i sigurna sam da će to voditi daljnjoj suradnji, kako sa studentima, tako i u projektima.

doc. dr. sc. Željka Fuchs

Stipo Sentić, Željka Fuchs, Sanda Barkidića i Ana Juračić

Žar i težina ozbiljnoga znanstvenog rada

Ponuda za odlazak na rad i stručno usavršavanje u SAD-u bila je izvrsna prilika za hrvatskog znanstvenog novaka poput mene jer omogućava suradnju i rad s najboljim svjetskim stručnjacima. Sva ushićena sam spakirala kofere i odletjela na drugi kraj svijeta, a onda - bum! Gdje sam ja to došla? Da, Socorro je mali grad, zapravo za mene neočekivano malen. No ništa od toga nije bilo važno kad sam spoznala ljepotu ovoga akademskoga grada i pristupačnost profesora na NMT-u. Predivan je osjećaj ići svako jutro sretna na posao, uzbuđena otvarati rezultate svojeg istraživanja. Amerika daje mogućnost za napredak i smatram da svatko tko se ozbiljno želi baviti znanosti mora makar jednom okusiti ovakav istraživački tempo, žar, ali i težinu ozbiljnog znanstvenog rada. Rad na nekoliko projekata i česti odlasci u inozemstvo mogući su samo uz veliku podršku obitelji, ali i mentora, a moja mentorica, doc. dr. sc. Željka Fuchs uvelike pomaže u izgradnji mene kao znanstvenice. Ovo je divno iskustvo i sretna sam što sam ovdje. Moja želja je živjeti i raditi u Hrvatskoj, surađivati s međunarodnim znanstvenicima, ali prije toga treba proći trnovit, ali i sladak put doktorata.

Sanda Barkidića

SVEUČILIŠTE U SPLITU KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

raspisuje

NATJEČAJ

za izbor nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto izvanrednog profesora iz znanstvenog područja humanističkih znanosti, znanstvenog polja teologije i znanstvene grane religiozne pedagogije i katehetike pri Katedri religiozne pedagogije i katehetike KBF-a Sveučilišta u Splitu – (1 izvršitelj m/ž);

Uvjeti:

- odgovarajući doktorat humanističkih znanosti,
- višegodišnje radno iskustvo u nastavi i u znanstvenom, odnosno u istraživačkom radu na visokom učilištu,
- ostali uvjeti prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04 i 46/07), Pravilniku Nacionalnog vijeća za znanost (NN br. 84/05, 100/06, 138/06, 120/07, 71/10, 116/10 i 38/11) i prema Odluci Rektorskog zbora visokih učilišta (Nar. nov., br. 106/06).

Prijavi na natječaj potrebno je priložiti:

životopis, preslik dokaza o hrvatskom državljanstvu, preslik dokaza o stečenom akademskom stupnju, o sadašnjem zvanju i radnom mjestu, dokaze o radnom iskustvu na visokom učilištu, izvješće o dosadašnjoj znanstvenoj, nastavnoj i stručnoj djelatnosti na visokom učilištu i izvan njega, izvješće o ispunjavanju minimalnih zakonskih uvjeta potrebnih za izbor u zvanje i na radno mjesto po natječaju, popis radova po kategorizaciji i to: popis svih dosadašnjih radova koji su izrađeni i objavljeni prije izbora u sadašnje zvanje na visokom učilištu, popis svih dosadašnjih radova koji su izrađeni i objavljeni nakon izbora u sadašnje zvanje na visokom učilištu, te popis svih radova kojima se pristupnik natječe za izbor u zvanje na visokom učilištu po ovom natječaju.

Svu dokumentaciju i sve radove potrebno je pravovremeno predati uz prijavu na natječaj u četiri primjerka. Sve radove i natječajnu dokumentaciju koja se prilaže za izbor u znanstveno-nastavno zvanje treba predati snimljene u PDF formatu i u elektroničkom obliku na zasebnim CD-ima kako slijedi: 1) separate predloženih radova (samo onih radova predloženih za izbor u raspisano zvanje), (na jednom CD-u), i 2) natječajnu dokumentaciju (tekst natječaja, izvješća, popise radova i životopis - na drugom CD-u). Prijavu s dokazima o ispunjavanju uvjeta pristupnici natječaja trebaju predati u roku 8 dana od dana objave natječaja na adresu Fakulteta s naznakom "za natječaj". O rezultatima natječaja pristupnici će biti izvješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE

raspisuje

NATJEČAJ

za izbor:

1. jednog suradnika u suradničkom zvanju asistent za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika, grana primijenjena matematika i matematičko modeliranje na određeno vrijeme;
2. jednog suradnika u suradničkom zvanju asistent za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika, grana diskretna i kombinatorna matematika na određeno vrijeme.

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno čl. 13. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova N.N. 116/03. Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07). Sve informacije mogu se dobiti u Službi za upravno-pravne poslove Fakulteta. Natječaj traje 8 dana nakon objave u sveučilišnom listu "Universitas" koji izlazi kao podlistak "Slobodne Dalmacije". Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Ruđera Boškovića 32., 21000 Split. Nepravovremene prijave i prijave bez dokaza o ispunjavanju uvjeta neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku. Split, 17. studenoga 2011.

istraživanja

Piše:
**PROF. DR. SC.
PETAR
FILIPIC***

Sreća je zaista interesantan fenomen. I subjektivan i objektivna, pojedinačan i skupan, kratkoročan i dugoročan, okvir za svako veselje, sinonim za sve dobro što se čovjeku može dogoditi. Kada je za to zaslužan, i kada nije. Valja da je to i razlog zašto su se oko sreće lomila koplja od postanka svijeta. Grčki filozofi sreću su smatrali motivom svih svrhovitih ljudskih aktivnosti. Ali, da ne bi sve bilo (pre)sretno, podijelili su se u dvije skupine.

Prvu su činili "hedonisti", u skladu s osobnim iskustvom, izjednačavali su sreću sa senzualnim užicima. Drugi su za sreću koristili termin eudaimonia (blažen, sretan). Eudaimonia je po prirodi društvena, ostvaruje je pojedinac, ali samo u kontekstu obitelji, prijateljstva, zajednice i društva, "usputni" je proizvod akcija poduzetih s nekom drugom svrhom ne da bi se ostvarilo osjetilno zadovoljstvo, nego zato što je to "istinski dobro". Sreća je prirodan rezultat "ispravnog življenja", rekao bi Aristotel, i sam pripadnik ovog mišljenja. Mnogo je pametnoga nastalo u staroj Grčkoj. A pametno traje. I utječe. Na svu ljudsku teoriju i praksu. I na ekonomiju, sociologiju i psihologiju, naravno. Kako ovaj rad istražuje sreću studenata Ekonomskog fakulteta, tek nekoliko rečenica o ekonomiji i sreći.

Ako analiziramo današnje ekonomiste i zapitamo se je li nešto od starogrčkih dilema preostalo u njihovim navodima, brzo bismo zaključili da prvog ima mnogo više nego drugog. Aktualna je globalna težnja ekonomskom bogatstvu koja u svojim teorijskim i konkretnim korijenima ima hedonističko (individualno, sebično, osjetilno) zadovoljstvo. A kao što znamo, do eksploatacije drugih, do ratnih akcija prema cijelim narodima i državama, do degradacije i prirode i društva, mali je korak.

Međutim, sreća i ekonomija, ne tako davno, živjeli su u slozi. Ekonomisti kasnoga osamnaestog i ranog devetnaestog stoljeća smatrali su sreću konačnim ciljem ekonom-

skih aktivnosti. Adam Smith je pisao o "bogatstvu naroda", ali cijeli njegov opus ukazuje na jasan stav da težnja prema bogatstvu pojedinca ne može biti ispred njegovih društvenih odgovornosti. A onda je, u drugoj polovini devetnaestog stoljeća, interes ekonomista počeo skretati prema individualnim "potrebama". Na prijelazu u dvadeseto, fokus se premješta sa "sreće" na "preferenciju". Jedino je važno je li pojedinac dosljedno bira (preferira) jedno dobro na štetu drugoga.

Umjesto neopipljivog koncepta ljudske sreće, ekonomska teorija pažnju skreće na mjerljive aspekte ljudskog ponašanja. I na kraju ove kratke (pri)povijesti, ekonomisti kasnijeg dvadesetog stoljeća, mahom neoklasičari, gotovo da nisu pravili razliku između bogatstva i sreće. Za njih je ekonomija "tvrda" znanost, mjerljiva, koja će zadovoljiti njihove matematičke i statističke modele. Maksimiziranje profita, dohotka ili bogatstva jednako je maksimiziranju zadovoljstva ili sreće. "Homo oeconomicus" će reagirati u skladu sa svojim racionalnim izborom. I tako je, malo po malo, nakon što je prestala težiti sreći, ekonomija postala "turobna" ("joyless") znanost.

Rezultati istraživanja

Međutim, kako u svakom kukulju ima žita, tako i u modernoj ekonomskoj misli ima nastojanja da se koncept "sreće" ponovno vrati na dnevni red. U posljednjih tridesetak godina sve je više ozbiljnih teoretičara koji smatraju da najveći dio užitka (zadovoljstva, sreće) ne može biti kupljen na tržištu, nema cijenu i nije na prodaju, te da istinski užitek u radu i potrošnja u funkciji čovjeka kao cjelovite ličnosti rađaju zadovoljstvo.

Tom nabujalom znanstvenom interesu pridružuju se i ovaj rad. On nema namjeru raspravljati o velikim temama, ni o filozofiji, ni o sreći u kontekstu ekonomske teorije, niti o sreći promatranoj sa psihološkog ili sociološkog aspekta. Tek pretpostavlja da je subjektivni iskaz sreće studenata prijeko potreban u ocjeni sveučilišta, fakulteta i studentske zajednice, i da predstavlja fini začim indikatorima kojima se uobičajeno služe nositelji znanstvene i edukacijske, te ekonomske i socijalne politike u društvu.

U užem smislu ovaj rad ima dva cilja: (1) spoznati što studenti i zaposlenici Ekonom-

Stanuje li sreća na Ekonomskom fakultetu u Spl

Subjektivni iskaz sreće studenata prijeko je potreban u ocjeni sveučilišta, fakulteta i studentske zajednice, i predstavlja fini začim indikatorima kojima se uobičajeno služe nositelji znanstvene i edukacijske, te ekonomske i socijalne politike u društvu

skog fakulteta u Splitu (u nastavku EFS) misle o svojoj sreći, i (2) potaknuti fakultetsko i sveučilišno rukovodstvo da zajedno sa studentima porade na društvenom ugovoru koji bi u konačnici proizveo veću studentsku sreću.

Rezultati istraživanja subjektivnog iskazivanja sreće studenata i zaposlenika Ekonomskog fakulteta u Splitu, od štureg prikaza rezultata ankete, prometnuli su se u analizu koja je po svom sadržaju i kvantitetu (broju stranica) dobila obrise projekta,

monografije, čak. Shvaćajući da je čitanje i razumijevanje iznesenog, u dinamičnom vremenu u kojem živimo, ozbiljan poduhvat, napravljen je sažetak na temelju kojeg zainteresirani čitatelj može steći predodžbu cjeline istraživanja, a za detaljniji uvid na raspolaganju mu stoje ukupni rezultati istraživanja.

O anketi i uzorcima

Anonimnom anketom obuhvaćeni su svi redoviti studenti u tom trenutku prisutni na predavanjima. Anketno pitanje: Zaokružite broj koji najbolje reprezentira Vaš prosječni osjećaj sreće u prošloj godini. Mogući odgovori: Ushićeno (5), Vrlo sretno (4), Sretno (3), Ponekad nesretno (2) i Depresivno (1). Tražena su i obilježja anketiranih: spol, godina studija i studijski smjer. Na isto pitanje unutar iste skale odgovarali su i zaposlenici.

Osnovu istraživanja čini anketa redovitih studenata EFS-a sveučilišnog studija provedena od 2002. do 2011. godine. Od ukupno 14.521 redovitih studenata koji su u tom vremenu studirali na fakultetu, anketom je bilo obuhvaćeno 6377 (43,9%). Od svih anketiranih u svim analizira-

nim akademskim godinama najviše je studenata prve godine (31,3%), a najmanje onih na četvrtoj godini (12,3%). Peta godina studiranja upisuje se tek tri akademske godine te je logično da njih ima neproporcionalno manje (1,8%). Omjer žena i muškaraca je oko 2:1. On je gotovo isti i za ukupnu studentsku populaciju i za anketirane, a sasvim je logičan za tzv. ženske fakultete. Broj anketiranih redovitih studenata pravilno slijedi broj upisanih studenata po studijskim smjerovima.

Broj i struktura anketiranih studenata stručnih studija također je sasvim zadovoljavajuća. Od 3897 redovitih studenata koji su studirali na Stručnom studiju u tri analizirane godine (od 2008./2009. do 2010./2011.), anketirano ih je 1463 (37,5%). Broj anketiranih po godinama studija i spolu normalno je distribuiran, jednako kao i po studijskim smjerovima.

Zaposlenici su anketirani jednom, u listopadu 2011. godine. Anketirano je 84 od 121 zaposlenika ili 69,4%, žena 55 od 79 (69,6% od ukupno zaposlenih žena), muškaraca 29 od 42 (69,0%). Nastavno osoblje: anketirano je 59 od 83

(71,1%). Nenastavno osoblje: 25 od 38 (65,8%).

Zaključno, i veličina uzorka i njegove strukture daju za pravo tvrditi kako rezultate ankete možemo uzeti s visokim stupnjem vjerodostojnosti.

Zbirni rezultati

Prosječni indeks sreće svih redovitih studenata Sveučilišnog studija EFS-a od akademske godine 2002./2003. do danas porastao je sa 2,954 na 3,284, ili za 11,2%. Po spolnoj strukturi tendencije su iste, osim što je kod studentica, pored 2008./2009. pad indeksa zabilježen i u 2007./2008. akademskoj godini, a kod studenata pored 2008./2009. i u 2009./2010. akademskoj godini. U cijelom razdoblju analize, osim u jednoj akademskoj godini (2009./2010.), studenti iskazuju veći indeks sreće od studentica.

Prosječni indeks sreće studenata Stručnog studija je stabilan na niskoj razini od 2,84. Dakle, osim evidentne razlike u visini prosječnog indeksa sreće u odnosu na studente Sveučilišnog studija, indeks sreće studenata Stručnog studija stagnira, dok studentima Sveučilišnog studija u anali-

istraživanja

Može li se sreća izraziti brojem?

Može li se sreća izraziti brojem? Jer, od odgovora na to pitanje ovisi vjerodostojnost cijeloga ovog istraživanja. Sigurno je, sreća je kompleksan, višeslojan, integralan, i sve to zajedno, fenomen. Unutar tog n-dimenzionalnog prostora zauzimaju se znanstvene busije iz kojih se dočekuje svako drukčije mišljenje. Grupa nas je napisala znanstveni članak o sreći i religiji. Jedan od razloga za neobjavljivanje u važnom svjetskom časopisu bila je i primjedba o kardinalnoj sreći. S druge strane, neki recenzenti smatraju brojčano iskazivanje sreće primjerenim. Zatim, ako se za subjektivni iskaz sreće koriste brojke, koja je skala ocjena primjerena? Svi oni koji ocjenjuju svaki se dan susreću s ovim problemom. Kod nas u Hrvatskoj oduvijek se za ocjenjivanje na ispitima koristila skala od jedan do pet. Svi su se na to naučili, ta je skala u nama i gotovo da zamjenjuje vrijednosni sustav. I pored te udomaćenosti skale od jedan do pet nitko od nas nije siguran da je podijelio ocjenu koja točno odražava znanje učenika ili studenta. Ponekad nam je jasno da ispitanik nije zaslužio četiri, ali nije ni tri. A skala nas sili da ocjena bude kardinalna: ili tri ili četiri. Ako je zahtjev ordinaran, za opisnim izražavanjem sreće, i tu imamo (slične) probleme. To smo u školama imali, pa ukinuli.

Svejedno, mi relativno dobro znamo procijeniti nečije znanje. Apsolutno dobro, nikada. Jer društvene situacije nisu funkcionalne, nego stohastične - uvijek nešto ostane izvan izračuna, vidokruga, pa ma koliko to malo bilo. I sada, zašto relativno dobro ne bi mogli ocijeniti svoju sreću ako to sa studentima radimo svaki dan? Zašto upiti poput: radi li se o sreći na poslu, kod kuće, o godišnjem odmoru ili u seksu? Mi ne tražimo od studenta da svoje znanje iznese po segmentima društvenog, nego njegov odgovor ocjenjujemo kao rezultantu svega njegovog. Onaj koji ispituje studenta po ceteris paribus klauzuli - daje samo znanje, a sve ostalo ostavi po strani - zasigurno griješi. Jednako tako griješi i onaj koji misli da postoji sreća na poslu, kod kuće itd. A kada su u pitanju sasvim praktični razlozi, rangiranje i usporedbe, mislim da griješi onaj koji odbacuje brojčano ocjenjivanje sreće. Jer kada kažem "vrlo sam sretan" to je svakako nešto drugo od "sretan sam četiri na skali od jedan do pet". Ovo prvo izmami smijeh, a ovo drugo je stav. Jesam! Četiri! Poznajem jednu gospođu koja se u djetinjstvu izražavala kardinalno. Kada bi je majka zapitala "Koliko me voliš?" ona bi umjesto "najviše", ili nešto slično, odgovorila "Sto!". To je bilo maksimalno što je ona mogla zamisliti. Pet!

sreće zbog šoka "bolonje" spušta se u prvu godinu, zatim se zbog još relativno jakog utjecaja "starih" studenata podiže do treće, i zatim, kako stari odlaze, spušta u drugu i konačno opet u prvu godinu. Najsretnije postaju završne godine, najprije četvrta, a zatim peta godina studija.

Ocjene nastavnika i studentska sreća

U ovom odjeljku indeksi sreće studenata dovedeni su u vezu s ocjenama nastavnika u studentskoj anketi. Navedeni su utjecaji na nastavničke ocjene (objektivni, subjektivni i manipulirajući dio ocjene nastavnika), istaknuti brojni argumenti (korelacija između indeksa sreće i nastavničkih ocjena, analiza po godinama studija, te posebna analiza konstatacija/pitanje 2.4. Nastavnik nastavu i konzultacije održava na vrijeme i redovito).

Na osnovi analize u ovom odjeljku moglo bi se zaključiti: (a) da su rezultati ankete donekle dobar horizontalni indikator, unutar jedne studijske godine, (b) da s velikom pažnjom treba interpretirati vertikalne rezultate, čak i više, da anketa nije podobna za usporedbu nastavnika koji predaju na različitim godinama studija, i (c) da svakako treba poraditi na objektiviziranju rezultata ankete.

Najveće prosječne indekse sreće u posljednje tri aka-

demske godine (anketiranje po studijima nije se vršilo prije 2008./2009.) iskazuju studenti studija Ekonomija (3,22), slijede ih studenti studija Turizam (3,18), a na kraju su studenti studija Poslovna ekonomija (3,14). U odnosu na prosjek cijelog EFS-a u te tri godine (3,16), studenti Ekonomije i Turizma deklariraju iznadprosječnu, a studenti Poslovne ekonomije ispodprosječnu sreću. Valja napomenuti da je od anketiranih 16,2% bilo studenata Ekonomije, 17,1% studenata Turizma i 66,7% studenata Poslovne ekonomije, što još jednom ukazuje na vjerodostojnost uzorka.

Prema indeksu sreće, četiri su kategorije sudionika zajedništva u zgradi EFS-a: studenti sveučilišnog studija, studenti stručnog studija, nastavnici i asistenti i nenastavno osoblje. Analiza je pokazala da svaka od tih kategorija živi sa specifičnim dužnostima i potrebama, iskazuje različitu razinu sreće, a opet su međuovisni i sreća jednih ovisi o sreći ostalih. Razlike (značajne) pokazuju da je mnogo posla pred svima, a ovo istraživanje je ukazalo na prostore u koje sreća još nije ozbiljnije zašla.

**Prema istraživanju prof. dr. sc. Petra Filipića „Stanuje li sreća na Ekonomskom fakultetu u Splitu?“ priredio Ivan Romić*

itu?

ziranom razdoblju značajno raste. Indeks sreće studenata Stručnog studija po spolnoj strukturi prati već opisano za studente Sveučilišnog studija. Muškarci su i na ovom studiju sretniji od žena.

Ukupni indeks sreće zaposlenika je 3,46. Muškarci (3,62) su sretniji od žena (3,38). Među nastavnim osobljem sretnije su žene. Među nenastavnim, muškarci. Analiza nastavnog osoblja po zvanjima kao najsretnije identificirala je izvanredne profesore (3,83) i (više) predavače (3,80). Ispodprosječno sretni: redoviti profesori (3,38), docenti (3,40), asistenti s doktoratom (3,43). U sredini su asistenti (3,62).

Okolnosti u kojima je studentska sreća iskazivana

Fakultetsko okruženje. Regresijska analiza varijabli Školarina, Ocjene na ispitima i Indeks sreće sugeriraju kako povećanje postotka studenata koji ne plaćaju školarinu i povećanje prosječne ocjene na ispitima pozitivno, u prosjeku, utječu na sreću ispitanih studenata. Međutim, dok koeficijent uz varijablu Ocjena od 0,598 sugerira da povećanje prosječne ocjene na ispitima za 1 postotni poen u prosjeku povećava studentsku sreću za 0,598, koeficijent uz varijablu Školarina od 0,004 sugerira kako školarina nije u značajnoj korelaciji sa studentskom srećom.

“

Akaderske 2005./2006. godine, kada je uveden reformirani program studija, dogodio se jaki pad indeksa sreće prve godine studija (na 2,79)

Makroekonomsko okruženje. Smanjenje stope nezaposlenosti i rast BDP-a pozitivno, u prosjeku, utječu na sreću ispitanih studenata. Koeficijent uz varijablu Nezaposlenost od -0,03 sugerira kako smanjenje stope nezaposlenosti za jedan postotni poen povećava prosječan indeks sreće za 0,03, i obrnuto. Koeficijent uz varijablu BDP (0,018) pokazuje, ne baš snažno, ali ipak, pozitivnu vezu sa studentskom srećom.

Između Indeksa zadovoljstva životom u Republici Hrvatskoj i Indeksa sreće studenata EFS-a postoji pozitivna korelacija. Ono što ih karakterizira je veća osjetljivost studenata na promjene. Naime, studenti reagiraju i na negativne i na pozitivne promjene ranije od ukupne hrvatske populacije. Svojevrsan su la-

kmusov papir koji pokazuje kako će društvo u cjelini tek reagirati.

Odgovarajući na pitanje o tome koliko su sretni, promatrajući odgovore zbirno za proteklih devet akademskih godina, 7,6% svih anketiranih studenata EFS osjećali su se depresivno (ocjena 1), 17,5% ih je bilo ponekad nesretno (ocjena 2), 39,1% bilo je sretnih (ocjena 3), 27,0% se osjećalo vrlo sretno (ocjena 4), a njih 8,7% zaokružilo je ocjenu 5, ili njezinu ordinalnu verziju "ushićeno". Statističari bi rekli da su odgovori normalno distribuirani s blagim pomakom udesno, prema višim ocjenama, a što se već moglo naslutiti iz prosječnog indeksa sreće izračunatog za sve akademske godine koji iznosi 3,12.

Najveći broj anketiranih nastavnika i nenastavnog osoblja subjektivno se osjeća "vrlo sretno" (46,4%). Kada se pridodaju "sretni" (36,9%) proizlazi da četiri od pet zaposlenika spada u neku od ove dvije kategorije. Ako im pridodamo "ushićene" (6,0%), sa devet od deset zaposlenika EFS dobro je imati posla.

Analiza ekstrema

Ekstremnih ocjena (jedinica i petica) sve je više i više. Dok se 2002./2003. i 2003./2004. godine tek nešto više od 12% anketiranih studenata ocjenjivalo Depresivno i Ushićeno, u 2009./2010. i 2010./2011.

taj se postotak diže iznad 20%. U slučaju studenata stručnog studija ti su rasponi još i veći. Na sceni je diferencijacija. U tekstu se analizira materijalna (tržišna) osnova diferencijacije, spolna diferencijacija, te konkurencija (amerikanizacija) unutar studija kao osnova diferencijacije. Regresijska je analiza poslužila u izračunu mjera nejednakosti, a kao varijabla komparacije poslužio je Human Development Indeks. "Jedinice" i "petice" zasebno su korelirane sa HDI. Dobiveni rezultat vrlo je koristan, razotkriva prirodu promjena koje su se kod ekstremnih ocjena subjektivnog iskazivanja sreće na EFS-u dogodile u analiziranom razdoblju od devet akademskih godina.

Utjecaj 'bolonje' na studentsku sreću

Prosječni indeks sreće (za svih devet akademskih godina) u prve je tri godine studija uravnotežen (3,07; 3,09; 3,07), da bi u četvrtoj značajno porastao (3,30), a u petoj se podigao na zavidnu razinu (3,86). Za sve studente, u svim godinama studija, u svim analiziranim akademskim godinama, prosječni indeks sreće je 3,12 (žene 3,10, muškarci 3,16). Već je istaknuto da su u svim analiziranim akademskim godinama, osim u 2009./2010., muškarci subjektivno iskazivali veću sreću (indeks) od žena.

Analiza po godinama studija potvrđuje taj nalaz. Osim u prvoj godini studija u kojoj žene imaju neznatno veći indeks sreće, u ostalim godinama studija muškarci su sretniji. Od 76 analiziranih godina studija u tek 11 žene su iskazale veći prosječni indeks sreće.

Akaderske 2005./2006. godine, kada je uveden reformirani program studija, dogodio se jaki pad indeksa sreće prve godine studija (na 2,79). Pad je bio toliko velik da je tu prvu godinu učinio najsretnijom od svih studijskih godina u devet godina analize studentske sreće na EFS-u. Ipak, ukupni prosječni indeks sreće za tu akademsku godinu nije smanjen. Dok su jedni bili nesretni, drugi (ostale godine studija) su postali presretni. "Bolonja" ih nije dohvatila.

Druga pojava koja se čini važnom je potpuna promjena rang-liste sreće po studijskim godinama. Do uvođenja "bolonje" sve je bilo logično i u skladu s funkcijom sreće. Četvrta godina studija iskazivala je najniži prosječni indeks sreće. Nakon 2005./2006. sve se promijenilo. Najniži indeks

sveučilišni život

Promocije na Ekonomiji

Svečana promocija magistara znanosti, magistara struke i sveučilišnih specijalista ekonomije, održana je 22. studenoga u svečanom amfiteatru Ekonomskog fakulteta u Splitu. Promotor je bio dekan fakulteta prof. dr. sc. Branko Grčić, a supromotori su bili prof. dr. sc. Zlatan Reič, voditelj Centra za poslijediplomske studije, prof. dr. sc. Petar Filipić, voditelj Poslijediplomskog znanstvenog studija Europske ekonomske integracije i prof. dr. sc. Biljana Crnjak Karanović, voditeljica Poslijediplomskog stručnog studija Marketing i Poslijediplomskog specijalističkog studija Poslovna ekonomija.

U akademski stupanj magistar znanosti promovirani su: Lidija Bekavac, Anita Da-

dić, Ivana Dotur, Karlo Kardov, Ivan Kurobasa, Hrvoje Maleš, Mijana Matošević Radić, Damir Milinović, Ivona Pivac Krivošija, Marijana Sunara Bubić, Vesna Špikula

U stručni naziv magistar ekonomije promovirani su: Ante Aleksić, Anisija Bešlić, Željko Hudi, Dragiša Konsa, Matko Kovač, Ljiljana Mimica, Ivana Nenadić, Nataša Pivačić, Ivan Šakić, Tanja Šalinović, Petar Šimičić, Marija Tudor, Mohammed C. Zahanzeb

U akademski naziv sveučilišni specijalist ekonomije promovirani su:

Mate Akrap, Ante Babić, Ivan Čolak, Domagoj Karin, Nikica Kljajić, Ivan Peronja, Ana - Marija Pilić, Mladen Pulišelić, Jasmina Sladoljev, Jelena Šišara, Luka Vidović.

Na UMAS-u svečanost u povodu izdavanja monografije o Petru Selemu

Na umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu održana je 7. studenoga svečanost u povodu izdavanja monografije o profesoru i priznatom kulturnom djelatniku prof. dr. sc. Petru Selemu. Tom je prigodom rektor prof. dr. sc. Ivan Pavić darovao primjerke monografije studentima treće godine Preddiplomskog studija glume u nazočnosti dekana dr. Branka Matulića, prodekana Matea Perasovića, predstojnika Odsjeka za kazališnu umjetnost Gorana Golovka i nastavnika Scenskoga govora, Zlatka Crnkovića, red. profesora.

NOVI REDOVITI PROFESORI

Ante Kuzmanić, dipl. ing. arh. (FGAG) izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora za umjetničko područje (I. izbor), polje likovne umjetnosti, grana arhitektura (umjetnički dio).

Dr. sc. Alen Harapin (FGAG) izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za područje tehničke znanosti (I. izbor), znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana nosive konstrukcije.

Dr. sc. Maja Fredotović (EF) izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za područje društvenih znanosti (I. izbor), znanstveno polje ekonomija, znanstvena grana opća ekonomija.

Dr. sc. Željko Antunović (PMF) izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za područje prirodne znanosti (I. izbor), znanstveno polje fizika, znanstvena grana fizika elementarna čestica i polja.

U Splitu održani četvrti međunarodni gospodarski susreti

Hrvatski partneri u Europskoj poduzetničkoj mreži (EEN), Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Splitu, Poslovno-inovacijski centar - BICRO, Hrvatska gospodarska komora te strani partneri iz mreže održali su četvrti multilateralne gospodarske susrete u okviru sajma SA-SO 2011. u Splitu. Događanje je okupilo ukupno 96 tvrtki iz zemlje i Europe, od čega 39 inozemnih tvrtki, koje su održale više od 130 sastanaka. Smisao ovakvih događanja je lakše i efikasnije ostvarenje izravnog kontakta s potencijalnim poslovnim partnerima unaprijed dogovorenim individualnim susretima. Tijekom uvodnog programa održane su prezentacije o mogućnostima poboljšanja međunarodne suradnje, prilika za financiranje tvrtki iz programa EUREKA, te prilika za ulaganje i pokretanje proizvodnje u budućem Tehnološkom parku Vučevica. U glavnom dijelu programa održani su individualni bilateralni sastanci između predstavnika domaćih i inozemnih tvrtki, s namjerom ostvarenja kontakta i ponude suradnje.

“Europska poduzetnička mreža pomaže domaćim tvrtkama da pronađu kupce za svoje proizvode, ponude

inovacije na međunarodnom tržištu te pronađu inozemnog partnera za suradnju. Od 2008. - kad je Mreža počela s radom - do danas, ostvareno je više od 4500 partnerskih suradnji”, rekao je g. Ivo Friganović, direktor sektora za inovacije Poslovno-inovacijskog centra Hrvatske - BICRO, te dodao: “Ohrabruje nas činjenica da je u teškim gospodarskim uvjetima u regiji sve veći broj tvrtki koje upravo u krizi prepoznaju priliku da ojačaju svoje tržišne i proizvodne pozicije, a posebno nas raduje što je današnje događanje sve prepoznatljivije kao izvrsno mjesto za ostvarivanje novih suradnji i poduzetničkih projekata.”

Europska poduzetnička mreža prisutna je na svim kontinentima i to u 50 zemalja, a sastavljena je od gotovo 600 partnerskih organizacija i institucija. U Hrvatskoj, Europska poduzetnička mreža broji 7 regionalno raspoređenih partnera: Hrvatsku gospodarsku komoru, Poslovno inovacijski centar Hrvatske - BICRO, Hrvatski institut za tehnologije, Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Splitu, Tera Tehnopolis u Osijeku, Tehnološki park Varaždin, a najnoviji član je Znanstveno tehnološki park Sveučilišta u Rijeci.

DOBITNICI SVEČANE PLAKETE SVEUČILIŠTA

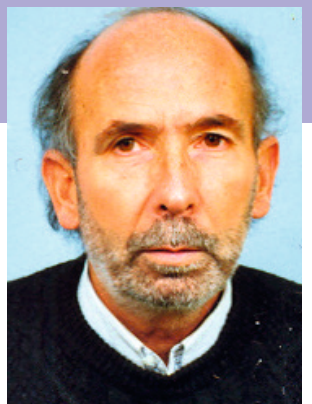
Dr. sc. Mate Kurtović (FESB): S obzirom na svoj cjelokupni znanstveni, nastavni i stručni rad, odavno je postao jedan od vodećih znanstvenih i sveučilišnih nastavnika u Republici Hrvatskoj iz područja teorijske elektrotehnike, sinkronih strojeva i numeričkog inženjerskog modeliranja elektromagnetskih pojava.

Dr. sc. Bernardin Peroš (FGAG): Za izuzetan doprinos razvoju Sveučilišta kroz istaknuti rad na znanstvenom, nastavnom i stručnom polju.

Dr. sc. Jelena Perić (KTF): Za unaprijeđenje nastave i znanstveno-istraživački rad na fakultetu i izvan njega.

Dr. sc. Nikola Rožić (FESB): Tijekom četiri desetljeća svojim predanim i plodnim radom prof. dr. sc. Nikola Rožić značajno je pridonio razvitku znanstvene, nastavne i stručne djelatnosti FESB-a i Sveučilišta u Splitu, a posebice njihovoj međunarodnoj afirmaciji.

Personalizirana medicina i pametni lijekovi

Predavanje dr. sc. Irene Drmić Hofman, izvanredne profesorice, pročelnice Katedre za medicinsku kemiju i biokemiju Medicinskog fakulteta u Splitu pod nazivom “Je li baš svaki lijek djelotvoran za Vas?” održalo se 23. studenoga na Kemijsko-tehnološkom fakultetu u Splitu u organizaciji udruge Alu-

mni Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu. Posljednjih godina sve više je u upotrebi termin “personalizirana medicina” koja se temelji na specifičnim genetičkim karakteristikama pojedinog pacijenta, pa je predavanje dotaklo sljedeće važne znanstvene teme: Kako struktura našega nasljednog materijala

(DNK) utječe na naše zdravlje i na izbor pravih lijekova? Zašto su neki lijekovi djelotvorni za jednu osobu, a za drugu ne? Što su to “pametni” lijekovi koji ciljano djeluju na određeni molekularni defekt u genomu pojedinog pacijenta i kojim se laboratorijskim metodama testiraju promjene u DNK?

‘Rekonstrukcija u kirurgiji glave i vrata’ - za nove spoznaje i dobrobit pacijenata

Piše:

ANTE MIHOVILOVIĆ

Od 24. do 26. studenog 2011. u splitskom hotelu “Atrium” održan je IX. kongres Hrvatskoga društva za maksilofacijalnu, plastičnu i rekonstrukcijsku kirurgiju glave i vrata te III. kongres Hrvatskoga društva za maksilofacijalnu, plastičnu i rekonstrukcijsku kirurgiju glave i vrata i Društvo za oralnu kirurgiju uz osobitu suradnju s Kliničkim bolničkim centrom Split i Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Splitu. Glavni pokrovitelji Kongresa bili su Splitsko-dalmatinska županija i Grad Split.

Na otvaranju Kongresa, koji je okupio stotinjak sudionika iz Hrvatske te goste iz Makedonije, sudionicima su se obratili g. Visko Haladić, dožupan Splitsko-dalmatinske županije, u ime župana g. Ante Sanadera, i doc. dr. sc. Ante Punda, prodekan Medicinskog fakulteta u Splitu koji se obratio u ime dekana prof. dr. sc. Dragana Ljutića. Kao domaćin i glavni organizator ovog događaja, Kongres je otvorio dr. Njegoslav Bušić, splitski maksilofacijalni kirurg i predsjednik Hrvatskoga društva za maksilofacijalnu, plastičnu i rekonstrukcijsku kirurgiju glave i vrata. Na početku rada Kongresa rekao je: “Svjedoci smo uspješne dugogodišnje suradnje Hrvatskoga društva za maksilofacijalnu, plastičnu i rekonstrukcijsku kirurgiju glave i vrata i Hrvatskoga društva za oralnu kirurgiju. Tu suradnju odlučili smo oplemeniti organizacijom zajedničkog kongresa naših dvaju društava. Vodeća tema Kongresa je uvijek aktualna rekonstrukcija, a u okviru slobodnih tema otvorio se širok prostor za prikaz stručnih postignuća iz svih područja kirurgi-

Specifičnost kongresa maksilofacijalne kirurgije jest sekcija specijalizantskih predavanja, u kojoj je predavalo 10 specijalizanata maksilofacijalne i oralne kirurgije, a ove su se godine radu Kongresa priključila i četiri studenta, dva iz Zagreba te dva splitska studenta 6. godine medicine koji su pod mentorstvom dr. Bušića održali predavanja za koja su dobili pohvale od okupljenog auditorija

je glave i vrata. Prijavljen je već tradicionalno velik broj specijalizantskih radova. Sve nam to jamči konstruktivno sučeljevanje mišljenja i usvajanje novih spoznaja, koja ćemo znati primijeniti u dobrobit naših bolesnika.”

Najbolji specijalizantski rad - dr. Koraljke Hat

Uz dr. Njegoslava Bušića, u predsjedništvu Kongresa bio je i dr. Darko Macan, a u Organizacijskom odboru bili su prof. dr. Narandža Aljinović Ratković, dr. Jožo Badrov, dr. Ivan Brakus, dr. Njegoslav Bušić, dr. Saša Ercegović, dr. Slaven Lupi-Ferandin, dr. Darko Macan, dr.

Ivica Pavičić i prof. dr. sc. Mišo Virag, doajen hrvatske kirurgije glave i vrata.

Za ovu prigodu, prvi put u povijesti Kongresa, otvorena je i internetska stranica (www.kongres-mfkokspl.it.com), na kojoj su se zainteresirani mogli informirati o svim novostima vezanima uz Kongres, pročitati program, informirati se o našem gradu, te su tu mogli prijaviti svoje radove. I za ovu novinu organizator je dobio brojne pohvale.

U trodnevnom radnom dijelu Kongresa izmijenilo se više od 40 predavača, koji su u dijelovima rasprave izazvali izuzetno konstruktivne razmjene mi-

šljenja. Specifičnost kongresa maksilofacijalne kirurgije jest sekcija specijalizantskih predavanja. U tom dijelu Kongresa, ove godine, 10 specijalizanata maksilofacijalne i oralne kirurgije održalo je predavanja koja su članovi obaju kirurških društava ocjenjivali. Na svečanoj večeri koja je organizirana za sudionike Kongresa proglašen je najbolji specijalizantski rad – rad dr. Koraljke Hat, specijalizantice iz zagrebačke Kliničke bolnice Dubrava, koja se, pod mentorstvom prof. dr. sc. Narandže Aljinović Ratković, predstavila temom “Promjene u rekonstrukciji traumatskih defekata orbite tijekom 16 godi-

na u Klinici za kirurgiju lica, čeljusti i usta”.

Splitski i zagrebački studenti predstavili se predavanjima

Ove godine, na inicijativu dr. Njegoslava Bušića, radu Kongresa priključila su se i četiri studenta: dva iz Zagreba (M. Dobranić i I. Čvrlečić) te dva splitska studenta. Splitski studenti 6. godine studija medicine – Ante Mihovilović i Ivan Šimundža, održali su, pod mentorstvom dr. Bušića, predavanja za koja su dobili pohvale od okupljenog auditorija. Mihovilović se predstavio temom “Seagull flap – mudar izbor za

rekonstrukciju distalnih dijelova nosa”, a Šimundža temom “Kongenitalni mišićni torticollis – prikaz slučaja”.

Mihovilović je u svom radu prikazao povijest rekonstrukcije nosa te suvremene mogućnosti rekonstrukcije defekata nosa primjenom kožnog reznja čela koji svojim dizajnom podsjeca na galeba raširenih krila, a Šimundža etiopatogenezu prirodnog uvrnutog vrata te prikaz slučaja djevojčice koja je uspješno obrađena na Odjelu za maksilofacijalnu kirurgiju u Splitu.

Organizator je zahvalio sponzorima koji su jednim dijelom omogućili održavanje ovog kongresa, a posebna zahvala upućena je g. Ivici Čoviću koji je preko svoje agencije VIP travel DCM & PCO, koja je bila službena agencija u organizaciji Kongresa, pridonio izvrsnoj tehničkoj organizaciji. Zahvale su upućene i medicinskim sestrama s Odjela za maksilofacijalnu kirurgiju KBC-a Split, koje su izdvojile svoje slobodno vrijeme kako bi pomogle održavanju Kongresa.

Na kraju Kongresa dr. Njegoslav Bušić i prof. dr. sc. Mišo Virag pozvali su okupljene na XXI. kongres europskog društva kranio-maksilofacijalnih kirurga koji će se održati od 11. do 15. rujna 2012. u Dubrovniku.

Dr. Njegoslav Bušić

Ivan Šimundža i Ante Mihovilović

II. izdanje jedinoga hrvatskog udžbenika urologije

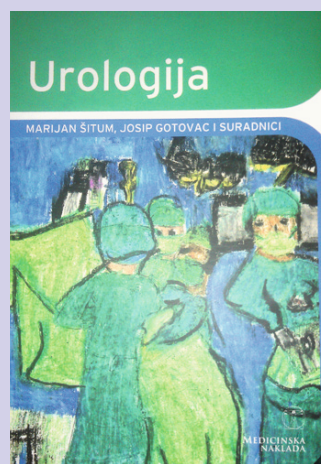
U izdanju Medicinske naklade upravo je izašlo drugo izdanje udžbenika Urologija autora s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu Marijana Šituma, docenta urologije na Katedri za kirurgiju i Josipa Gotovca, umirovljenog profesora urologije na istoj Katedri i suradnika.

Na potrebu za novim i moderniziranim udžbenikom autore su, kako ističu u predgovoru, upozorili studenti te liječnici različitih specijalnosti koji u svom učenju i svakodnevnom radu trebaju osnovna znanja iz područja urologi-

je, ponajprije kirurške struke koja u svojim temeljima obuhvaća široko teoretsko znanje iz područja urogenitalnog sustava.

Uz vrlo instruktivan uvod o povijesti urologije u svim civilizacijama, udžbenik obuhvaća većinu urološke patologije, pregledan opis pojedinih stanja i bolesti u slijedu od etiologije, patogeneze, kliničke slike, dijagnostike i liječenja. Udžbenik je obogaćen slikovnim prikazima što pridonosi razumijevanju te ga svrstava u moderno i pregledno štivo za studente, ali i za liječnike

Medicinska naklada Zagreb, biblioteka Sveučilišni udžbenici, Marijan Šitum, Josip Gotovac i suradnici: ‘Urologija’, drugo, dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2011.

različitih specijalnosti.

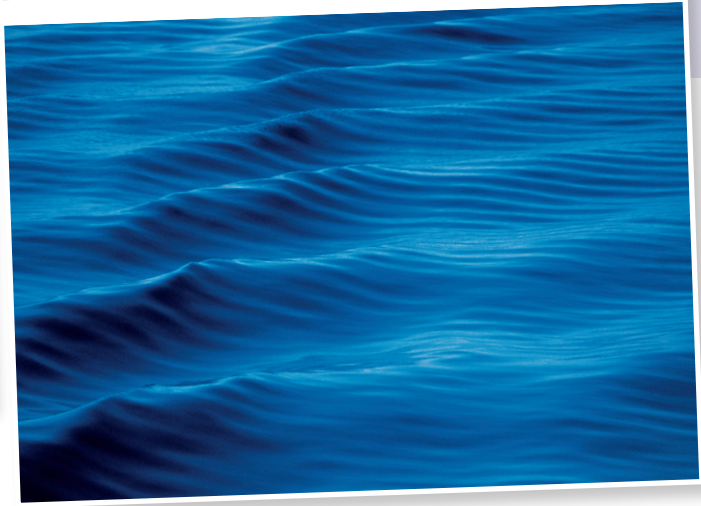
Cilj ovog udžbenika je da studentima, odnosno liječnicima primarne zaštite pruži osnovu teoretskoga i praktičnoga znanja u razumijevanju i zbrinjavanju urološkog bolesnika. Od studenta i liječnika primarne zaštite očekuje se da usvoje znanja o anatomiji i patološkim promjenama urogenitalnog sustava, osnovne vještine urološkog pregleda, zatim da pravilno slijede algoritme ponuđenih dijagnostičkih metoda, te da u konačnici pravodobno upute bolesnika specijalistu urologu.

Suradnici autora djelatnici su Odjela za urologiju KBC Split i katedri Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu: Neven Vrsalović Carević, Vlado Dadić, Davor Librenjak, Mario Duvnjak, Kazimir Milostić i Blaženko Maravić.

Recenzenti udžbenika su Davor Trnski i Željko Kaštelan s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Dragan Ljutić i Nikica Družijanić s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu te Boris Ružić s Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. (mt)

Vizit-karta na 800 ‘Dalmacija, hrvatska

PRIREDO:
MARIN KUZMIĆ

Izvan leksikografske škvare

Dalmacija - hrvatska ruža svijetova inovativan je, visokom razinom knjiškog stila zadovoljiv, informacijama *overdoziran*, a istodobno jednostavan za upotrebu, nadasve neponovljiv spoj leksikona, enciklopedije, rječnika, mozaički složenog zbornika, feljtona, udžbenika i antologije ... Kvaliteta knjige i jest u tome što je izvan leksikografskih škvara i uzusa.

Ujedno, riječ je o primjeru izvrsno odrađenoga uredničkog posla, kojem uz bok ide kvalitetna likovna oprema (netko će reći da su u knjizi ponajbolji naslovi, podnaslovi, urednički lidovi i legende uz slike!). Je li riječ o ganutljivo uzaludnom poduhvatu posljednjih knjiških uredničkih dalmatinskih mohikanaca u digitalnoj eri koju obilježavaju Wikipedija, Google, Facebook, J-Store, blogovi i webriječnici, besplatni brzi dostavljači i pretraživači informacija i novine na webu, kada su i velike leksikografske kuće počele odustajati od papirnatih izdanja, ili o novoj leksikografskoj knjiškoj formi nastaloj kao odgovor na nove digitalne forme hiperteksta, odnosno, kao njihova posljedica? Zaista, kad se prisjetimo povijesti knjiga o Dalma-

ciji, ovakve kao što je njihova - dosad nije bilo! ...

Je li knjiga svojevrсни veliki opći dalmatinski antologijski leksikon koji bi morala imati na polici svaka dalmatinska obitelj?

U ovome “libriću” o Dalmaciji (kako svoju pozamašnu knjigu - u kojoj je sudjelovalo pedesetak autora s oko 260 članaka i priloga različitog formata i žanra od enciklopedijske natuknice do antologije pjesama, s čak 1100 različitih ilustracija, zemljovida, fotografija i crteža - duhovito nazivaju njezini urednici) svojevrсни autorski *dream team* koji su oko sebe okupili bavi se Dalmatincima, divljim Morlacima i barbarskim Slavenima, Dalmacijom kao granicom klasične civilizacije, Dalmatincima Latinima i sljednicima Latina, raskošnim krajolikom, odličnom spizom i gospodarskim (ne)prilikama ...

Specifična prošlost Dalmacije kao regije na vjekovnoj granici istoka i zapada, životopisi slavnih Dalmatinaca i raskošna kulturna baština odavno su ključni predmet historiografije na našim prostorima. U najnovijoj publikaciji posvećena su joj prva dva poglavlja knjige. Prvo od četiriju poglav-

lja, *Dalmacija kroz stoljeća*, autorski je obilježio Inoslav Bešker; lucidni novinar *Jutarnjeg lista* i ugledni filolog koji se u knjizi prometnuo u novog Grgu Novaka oblikujući novi kanon dalmatinske povijesti ...

Kroz sva četiri poglavlja knjige teče tzv. Dalmatica koju su urednici zamislili kao mozaički spoj eseja, priloga i natuknica posvećenih najrazličitijim pojmovima vezanim uz Dalmaciju, počevši od historiografije, preko gospodarstva do etnoloških, zemljopisnih i antropoloških tema ...

Drugo poglavlje knjige koje nosi naziv *Dalmacija i Europa* bavi se dalmatinskom kulturom i umjetničkom baštinom ostvarenom u dodiru brojnih civilizacija: ilirske, grčke i rimske, bizantske i karolinške, slavenstva/hrvatsva i europsjstva, zapada i istoka ...

U cjelini gledajući, *Dalmacija - hrvatska ruža svijetova* upoznaje nas sa znanstvenim, književnim, sportskim i drugim stvaralačkim ljudskim potencijalima ove hrvatske regije kroz povijest.

Kroz tri od četiri poglavlja knjige glavni i odgovorni biografskih Dalmatinaca i Dalmatinki je Slobodan Prosperov Novak ...

Posljednje poglavlje knjige *Dalmacija oduvijek* izdvaja se od ostalih specifičnim karakterom antologije.

I na kraju ovog posljednjeg, četvrtog dijela knjige, kad je prošao kroz *scile i haribde* pisane riječi, umornog čitača čekaju kao poklon ili svojevrсни umjetnički *intermezzo* izvrsne Pervanove fotografije. I tu još nije kraj. Dalmatinijadu od osamstotinjak stranica dobio je čast okončati splitsko-komiški pjesnik i novinar Jakša Piamengo sa šest eseja objedinjenih pod zajedničkim nazivom *Znakovi podneblja*.

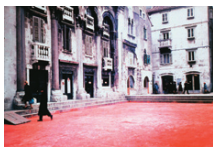
Dalmatinci su napokon dobili raskošnu, iscrpnu, 800 stranica dugu pripovijest o voljenoj grudi po njihovoj mjeri. U ovom prvom cjelovitom dalmatinskom kompendiju mudri urednici prikazali su Dalmatince kao najtalentiranije na svijetu (k vragu oni koji misle da je riječ o ideologemu), a Dalmaciju onakvu kakva jest – najlipšu na svitu! I tko god se usudio reći da su to mitovi i ideologemi, suočite ga s činjenicama kojima obiluje knjiga razložno nazvana *Dalmacija - hrvatska ruža svijetova!*

(Iz recenzije prof. dr. sc. Ivane Prijatelj Pavičić)

Uzoriti libar o Dalmaciji

Recenzenti, profesori s Filozofskog fakulteta Splitskog sveučilišta, prof. dr. sc. Ivana Prijatelj Pavičić i izv. prof. dr. sc. Boris Škvorc, pišu o knjiško-kulturološkom projektu u kojem je sudjelovao niz značajnih autora, knjizi kakve do sada nije bilo, zanimljivom, napetom, (pri)povijesnom narativnom štivu o Dalmaciji i Dalmatincima – ukratko, o primjeru

456 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

Crveni Perlat

Moćni dubrovački koloristi

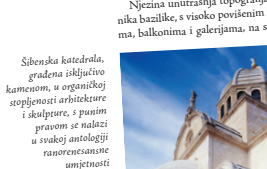
Frano Krinić: A. G. Matoš

Ljubo Ivančić: Zrenski akt

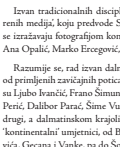
Njegov izum, s jedinostvenim kamenim krovom, neposredno ukazuje domovinu.

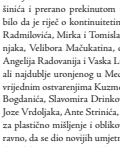
Šibenska katedrala, građena isključivo kamenom, a organiziraj sveprisutni arhitekture i skulpture, i punim pravom se nalazi u svakoj antologiji razvratnezanane umjetnosti

614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

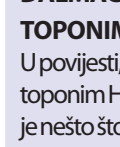
614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

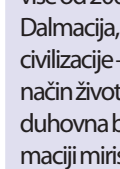
614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

614 DALMACIJA – HRVATSKA RUŽA SVJETOVA

Varijacije na temu Dalmacije

Vojko MIRKOVIĆ:
ŠTO JEST DALMATINSTVO
Biti Dalmatincem nije etnička oznaka, nego svijest o pripadanjju jednom kraju ... Dalmacija nikada nije bila etnički čista, pa je pripadati toj pokrajini značilo vezivati se emocionalno uz jedno geografsko naslijeđe, posebnost života u njemu i u njegovu više ili manje specifičnu sudbinu.

Branko SBUTEGA:
DALMACIJA JE NAJUGLEDNIJI
TOPONIM HRVATSKE
U povijesti, Dalmacija je najugledniji toponim Hrvatske. Reći Dalmacija je nešto što zvuči starošću, prostor u kojem još uvijek žive tradicije stare više od 2000 godina. Dalmacija, to je ista kultura, i strujanje civilizacije – isti jezik, okus hrane, način života, mentalitet, identitet, duhovna baština ... Svugdje u Dalmaciji miris mora je isti. I ono što se vidi u pjatu manje-više je isto.

reforma visokog školstva

Prof. dr. sc. Siniša Rodin je profesor prava Europske unije na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a Europska komisija mu je dodijelila katedru Jean Monnet. Osmislio je i izvodi više predmeta iz područja prava EU, te se visokim obrazovanjem bavi ne samo teoretski, u znanstvenim radovima, već i praktično, primjenjujući najbolju praksu koja preporuča EU. Njegovi su studenti prošle godine pobijedili na najznačajnijem natjecanju iz Prava EU.

RAZGOVARAO:
TOMISLAV ČIZMIĆ MAROVIĆ

Već nekoliko godina prof. dr. sc. Siniša Rodin s Pravnog fakulteta i prof. dr. sc. Zoran Kurelić s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu u vlastitim znanstvenim radovima upozoravaju na pogrešan smjer reforme visokog obrazovanja u Hrvatskoj te činjenicu da je umjesto provedbe Bolonjske deklaracije došlo do njezine travestije. Tim su tragom sredinom mjeseca objavili vlastiti plan "reformiranja reforme" (u časopisu "Banka"), prijedlog "Rodin-Kurelić" sadržan u 10 točaka ili teza. Kako autori ističu, navedenih deset točaka u potpunosti provodi načela Bolonjske deklaracije, uklapa se u Europski kvalifikacijski okvir i miri liberalnu komponentu visokog obrazovanja sa socijalnom. O rezultatima dosadašnje reforme visokog školstva u Hrvatskoj i prijedlogu "Rodin-Kurelić" razgovaramo s njegovim autorima.

Vaša je početna teza da je Bolonjska reforma propala gotovo u svim elementima. Na čemu je temeljite?

Zoran Kurelić: Ovo što se kod nas zove Bolonjski proces zapravo je Antibolonja - došlo je do sustava koji je koherentno antibolonjski, "pažljivo" sastavljen od nepoželjnih elemenata starog i novog sustava. Postavlja se pitanje jesu li stvari namjerno napravljene tako, samo da se ne realiziraju i radi li se od početka o sabotazi, ili

nečemu što ja zovem sinergijom užasa ili antisinergijom, naprosto nesretnom kombinacijom različitih strahova od kojih je temeljni bio neizvjesnost oko toga što će Ministarstvo platiti.

Siniša Rodin: Reforma je propala gotovo u svim elementima. Od samog je početka bila prilagođena potrebama jednog neefikasnog modela koji je mnogima odgovarao. Nominalno se studiralo četiri godine, a u stvarnosti prosječno osam. Umjesto da se četiri godine učine efikasnim i da se studij doista može završiti u tom roku, došlo je do njegova produljivanja na nominalnih pet godina, a koliko će to u realnosti doista iznositi tek trebamo vidjeti. Sigurno ne može biti manje od osam ili devet godina u prosjeku. Kad se pisala Bolonjska deklaracija, cilj je bio harmonizacija tadašnjih modela obrazovanja koje su pojedine zemlje imale. Krenulo se induktivno - zemlje Europe imaju različite vrste obrazovanja, neke tri godine, neke četiri, nekima magisterij traje jednu godinu, nekima dvije... Cilj je bio složiti model u koji će se svi ti pojedini podmodeli uklopiti, na način da se ne mora mijenjati ono što imamo, nego da to samo uz preinake uklopimo u novi sustav.

Kurelić: Dakle, ne radi se o zamišljenoj novoj paradigmi visokog obrazovanja koju onda treba nametnuti svim europskim državama,

nekakvom gotovom modelu koji nitko ne koristi i koji se birokratski nameće svima. Ne, cilj je bio krenuti od postojećih sustava i naći najpametniji put da ih uskladimo. Radi se, u stvari, o harmonizirajućoj konverziji. Naša prva i polazna teza je bila da uopće nije trebalo raditi dramatične promjene, da se Bolonjski proces mogao realizi-

“

Nekonsekutivni masteri i cjeloživotno obrazovanje nisu ništa drugo nego studij za vlastite potrebe i nema nikakvog razloga da ga građani sami ne plaćaju

rati u Hrvatskoj da se krenulo od postojeće tradicije, gdje prva diploma koja daje punu kvalifikaciju traje četiri godine.

Što je točno trebalo napraviti?

Kurelić: Trebalo je pročistiti četverogodišnje studije od svih nepotrebnih sadržaja i osigurati da studenti završavaju studije za četiri godine, a ne da studiraju sedam godina kao što su studirali. To bi bila realizirana reforma, jer je jedan od glavnih ciljeva bio izbacivanje vječnih studenata, podizanje postotka

onih koji dobivaju završno zvanje i povećanje ukupnog postotka obrazovanih. Dakle, ogromni doprinos visokom obrazovanju bio bi da smo osigurali da taj studij traje četiri godine.

Što je s magisterijem?

Kurelić: Dvogodišnji, stari, part-time magisterij mogao se bez ikakvih teškoća pretvoriti u jednogodišnji, dakle, stari model umjesto četiri plus dva trebalo je pretvoriti u četiri plus jedan i na to dodati doktora te. To je trebala biti startna pozicija. No, što se dogodilo kad je uveden sustav tri plus dva? Pokazalo se da u tri godine nitko ne može osigurati punu kvalifikaciju i onda se cijela stvar okrenula naglavačke. Prvo zvanje se kod nas zove prvostupnik - dobiva se svjedodžba koja ne daje punu kvalifikaciju, a puna kvalifikacija stječe se tek nakon pet godina, što znači da je obrazovanje s četiri produženo na pet godina. Cijela stvar je postavljena naglavačke.

Rodin: Jedan moj kolega, vrlo ugledni profesor na europskoj razini, Portugalac, složio se s nama i potvrdio da smo mi već imali sistem prije reforme, dakle mi smo bili potpuno usklađeni s europskim ciklusima prije nego što je reforma počela. Mislim da sve to nije slučajno nego da su u pitanju bili određeni interesi.

O kakvim se interesima radi?

RODIN I KURELIĆ UPOZORAVAJU: B

Kako s obrazo sustav 'Antibol

Skraćenje studija do prve pune kvalifikacije sa pet godina na četiri godine, omogućavanje visokoškolskim institucijama da dio svojih usluga nude na tržištu, osobito na magistarskoj razini, otvaranje prostora privatnoj inicijativi u visokom obrazovanju, otvaranje pristupa tržištu za europske i domaće visokoškolske institucije, poput znanstvenih instituta, te ukidanje razlikovanja sveučilišnih i stručnih studija - najzvučniji su elementi prijedloga 'Rodin-Kurelić'

Rodin: Ministarstvo nikada nije jasno reklo koji će dio studija financirati. I u tom neznanju, fakulteti su reforme radili na način da osiguraju da im se plati cijeli obrazovni ciklus. Primjerice, pravni su fakulteti održali sastanak i odlučili da idu na model pet plus nula, jer četa da Ministarstvo biti prisiljeno platiti svih pet godina, a ne samo četiri ili tri.

Kurelić: Veliki dio sastavnica Zagrebačkog sveučilišta razmišljao je na potpuno isti način. Treba ovako ili onako prisiliti Ministarstvo da plati svih pet godina. Pravni fakulteti su bili najčistiji u svojoj odluci, a svi drugi su naprosto fulirali dva ciklusa, tri plus dva ili četiri plus jedan, kažem fulirali namjerno, zbog toga što se puno zvanje ionako postiže nakon pet godina, jer nema pune diplome do magisterija.

Rodin: Naša središnja misao je da bismo se morali vratiti na model koji omogućuje da nakon četiri godine studira-

nja studenti izidu s punom kvalifikacijom za profesiju za koju su se obrazovali. I da magisterij postane dio cjeloživotnog obrazovanja, tj. da bude opcija, kao i prije reforme. To je, uostalom, i zahtjev koji proizlazi iz Bolonjske deklaracije.

Kurelić: Kolega Rodin kao pravnik, a ja kao politolog, s dvije smo različite strane došli do uvida da domino efekt, koji potpuno razara reformu, počinje pogrešnim izjednačavanjem stare četverogodišnje diplome s petogodišnjim studijem nastalim po Bolonji. Evo, sad vi imate staru diplomu i po novom ste zakon magistar struke politologije. No to je krivo - novi politolog nakon četiri godine treba biti izjednačen s vama, a ne da vi budete izjednačeni s novim magistrima - u tome je bila fundamentalna greška.

Na kraju pete godine naši studenti pišu diplomski rad. Taj "diplomski rad", zapra-

BOLONJA TREBA HITNU REFORMU

Spasiti javni uništen Bolonjom?

Temu razvojne strategije hrvatske znanosti i visokog obrazovanja, otvorenu u prošlosti broju, ovoga puta nastavljamo analizom dosega i posljedica naše bolonjske reforme. Nadamo se da će zaoštreni stavovi dvojice profesora Zagrebačkog sveučilišta potaknuti raspravu i u Splitu.

DESET TEZA

1. Povratak na četverogodišnje, javno financirano, visokoškolsko obrazovanje do pune profesionalne kvalifikacije (bachelor). Zakonski urediti da preddiplomski studij vodi stjecanju pune visokoškolske kvalifikacije uz puno uvažavanje socijalne dimenzije i stvaranje jednakih mogućnosti za pristup visokom obrazovanju;
2. Cjelovita integracija u europski prostor visokog obrazovanja uspostavom jednogodišnjih master programa, kao dijela cjelovitog učenja, uz mogućnost njihova povezivanja s doktorskim školama (graduate school model);
3. Vaučersko, za studente besplatno, financiranje četiri akademске godine studija i kombinirano javno i tržišno financiranje mastera i doktorskih studija. Studenti mogu koristiti vaučere za preddiplomski studij na visokoškolskim institucijama u Hrvatskoj, bez obzira na vlasničku strukturu;
4. Državno i europsko stipendiranje trogodišnjih doktorskih istraživanja i priznavanje statusa redovnog studenta doktorskim studentima u punom radnom vremenu (full-time doktorati);
5. Priznavanje institucionalnih i programskih akreditacija inozemnih akreditacijskih agencija koje su članice ENQA, tj. ukidanje monopola AZVO;
6. Dopuštanje mogućnosti osnivanja i rada visokih učilišta koja nude samo poslijediplomske studije (graduate university) i mogućnost da znanstveni instituti organiziraju poslijediplomske studije;
7. Uklanjanje prepreka za rad inozemnih visokoškolskih institucija i inozemnih profesora u Hrvatskoj, uključujući i ukidanje izbora u zvanja od strane matičnih povjerenstava, ili ograničavanje njihove uloge na ex post kontrolu kvalitete;
8. Ukidanje zakonom propisanog razlikovanja sveučilišnih i stručnih studija i kvalifikacija i uvođenje sustava utemeljenog na ishodima učenja i profesionalnim kvalifikacijama;
9. Izrada i objavljivanje nezavisnih godišnjih izvješća o kvaliteti visokoškolskih institucija i objavljivanje njihovih rang-lista;
10. Porezne olakšice za studiranje i ulaganje u znanost i visoko obrazovanje.

(Objavljeno na stranicama časopisa Banka)

vo magistarski rad od 10 tisuća riječi, puno je kraći od našeg starog magisterija, ali je po rezultatu učenja i po ishodu u Europskom kvalifikacijskom okviru, iznad onoga što je bila naša diploma. Odlukom o obrazovanju po modelu "pet plus nula" mi smo proglasili da je naša stara diploma jednaka europskom masteru i tražimo od studenata da nam pišu stare diplomatske radove, a zovemo ih masterima. Osim što to ne odgovara ishodima učenja, time de facto eliminiramo drugi ciklus, koji se sada mora završiti ako želite biti prepoznati jer prvostupnik nije puna diploma. Dodatno, sad nam svi studenti mogu ići ravno na doktorat, pa smo time upropastili doktorat. Dakle, zbog toga što nam prva dva ciklusa nisu odvojena, imamo strašne posljedice po organiziranje doktorskih studija.

Rodin: Ne samo da smo upropastili doktorat nego smo upropastili i magisterij. Mi nemamo selekciju nakon završetka prvog ciklusa. Svaki student koji upiše

“

Ministarstvo nikada nije jasno reklo koji će dio studija financirati. I u tom neznanju, fakulteti su reforme radili na način da osiguraju da im se plati cijeli obrazovni ciklus

fakultet misli da mora postati magistar. Primjerice, kod nas na Pravnom fakultetu svake godine upiše oko 800 studenata, od kojih otprilike 350 kad tad diplomira. To

Prof. dr. sc. Zoran Kurelić je redoviti profesor političke znanosti i predstojnik Odsjeka za političku i socijalnu teoriju na Fakultetu političkih znanosti, a Bolonjom se znanstveno počeo baviti kao član EPSNET-a (European Political Science Network) 2004., kada je kao tadašnji prodekan želio shvatiti što se to pokušava implementirati. Objavio je tri znanstvena rada politološki analizirajući Bolonjski proces.

znači da svake godine morate imati 350 magistara. Velika i poznata sveučilišta vani upisuju mnogo manje magistarskih kandidata – recimo Michigan, na kojemu sam ja magistrirao, upisuje oko 20 magistarskih studenata svake godine. U vrlo ozbiljnoj selekciji iz Europe ih se upiše pet, pet iz Azije, pet iz Latinske Amerike... A mi u Hrvatskoj upisujemo sve koji su ušli u redovni režim studiranja nakon srednje škole, a da nismo uopće učinili nikakvu selekciju – upisujemo čak i one s prosjekom 2.0!

Kurelić: Ovogodišnji primjer s politologije: studenti koji su završili četiri godine s prosjekom ispod 3.0 nisu se mogli upisati na petu godinu jer je uvjet za upis na drugi ciklus, koji se zove diplomski, taj prosjek ocjena. Onda su studenti digli hajku, lobirali kod svih profesora, poslali pismo u Vladu, s argumentom: s obzirom na to da nam zakon ne garantira zapošljavanje nakon prvog zvanja, vi ste moralno obavezni da nas primite na petu godinu i na diplomski studij jer smo nezapošljivi. Uvjeti natječaja su ukinuti i mi sada na petoj godini imamo više studenata nego što ćemo ih imati kad budu upisi na prvu godinu, u jesen. Dakle, imat ćemo više magistar-

skih kandidata nego prvostupnika – selekcija je izvrnuta potpuno naglavačke.

Rodin: Ako imate 350 magistarskih kandidata, koji moraju napisati magistarsku radnju koja se kod nas zove "diplomski rad", onda morate imati profesore koji će čitati takve radnje. Magistarska radnja mora imati jednu određenu dozu originalnosti, znači moramo imati 350 radova koji su prijelaz k znanstvenom. Znanstveni radovi ne rastu kao kruške na grani, znanstveni radovi se rade u biblioteci, u laboratoriju i drugdje. Kada bismo mi natjerali tih 350 ljudi da se zaista bave istraživanjem, onda bismo vidjeli da ne raspolažemo niti dovoljnim brojem profesora, niti prikladnom infrastrukturom i da je to logistički nemoguće.

Kurelić: Neki profesori imaju 15 radova koje moraju procesuirati – dakle, čovjek dobije 15 radova po 40-ak stranica teksta, koji moraju biti ambiciozni, imati glavu i rep i biti bolji od diplomskih. Tko može u mjesec dana pročitati 15 radova, raditi na njima, pomoći kandidatima? To je apsolutna katastrofa. Oni naprosto znanstvene radnike pretvaraju u učitelje i to nam nije nametnuo EU ili Bolonjski proces, nego naš vlastiti kretizam. Mi smo

svojom glupošću doveli sebe u situaciju da moramo čitati svaki po 15 magistarskih radova. Nedavno sam na dva rada potrošio više vremena nego na doktoratima. Kandidati su do druge razine došli potpuno nespremni: oni ne znaju citirati, čitati, pratiti, argumentirati i u normalnom sustavu nitko ih ne bi upisao na magisterij. Imali su prosjek ocjena 2.8/2.9 u prvom ciklusu, i ja sam se maltretirao, morao pročitati pet draftova, upozoravati, izgubio sam dva tjedna života na dva grozna rada i na kraju sam im dao ocjenu dva. Apsolutno zastrašujuće. Ja nikad ne mogu potpisati ozbiljno da su to ljudi koji su završili drugu razinu europskog obrazovnog sustava. I tu se javlja još jedna stvar koja mi je važna i ona je sadržana u prvoj točki, a to je pitanje trebali obrazovanje biti besplatno ili ne, i do koje razine.

Što po vama treba biti besplatno?

Kurelić: Tu nas dvojica imamo jasnu poziciju koja je vrlo jednostavna. Tvrdimo da je naš sustav u kojemu se puna diploma stjecala na nakon četiri godine bio ne samo kompatibilan s Europom, on je bio kompatibilan s Europom i po načinu na koji je bio organiziran zato što

Nastavak na str. 16

reforma visokog školstva

Nastavak sa str. 15

je postojalo besplatno obrazovanje za određeni broj kandidata. Ono je, doduše, bilo besplatno uvijek samo do diplome, magisteriji su se uvijek plaćali, doktorati su se uvijek plaćali, samo asistenti ne bi plaćali ni jedno ni drugo.

Da bi studij bio besplatan, odnosno da bi bio oslobođen plaćanja školarine na sve tri razine, mora se provesti prava Bolonja. Zbog čega? Zbog toga što, ako se provede prava Bolonja, ti imaš velik broj kandidata do prvog zvanja. Prvo zvanje jamči zapošljivost, nakon toga se smanjuje broj kandidata i u drugom ciklusu na magisterij ne upišeš više nego na prvoj godini – na primjer, sto ljudi se upiše na prvu godinu, od kojih se 30 upiše na magisterij te nakon toga tri ili pet na doktorat. To onda nisu zastrašujuć brojevi, s njima se može normalno raditi i funkcionirati, ali ako se stvarno provede Bolonja kao što se provodi u Europi. Dakle, sve tri razine mogu biti plaćene zarazuman broj kandidata.

Mi ne kažemo da treba zabraniti sveučilištima da prodaju obrazovnu uslugu, da apsolutno sve mora biti plaćeno iz budžeta. Poslijediplomski specijalistički studij je nekonsekutivni master (onaj koji nužno ne slijedi nakon prethodnog ciklusa), a to su jednogodišnji masteri u EU-u koje čovjek može upisati sa 60 godina, nakon što je već imao dva mastera prije toga, i država ne mora plaćati svakome cjeloživotno obrazovanje. Prema tome, neka konsekutivni master bude besplatan, a ostalo neka bude otvoreno fakultetima da ponude pro-

grame koje traži tržište. Na taj način dobivamo kombinirani model koji je uvijek postojao u našoj staroj tradiciji – plaćeni studij koji je plaćala država, i tzv. studij za vlastite potrebe. Nekonsekutivni masteri i cjeloživotno obrazovanje nisu ništa drugo nego studij za vlastite potrebe i nema nikakvog razloga da ga građani sami ne plaćaju.

Rodin: U momentu kad smo odlučili biti neselektivni pri upisu na magisterij (jer se svi probiju do pete godine ako su dovoljno uporni), mi smo istodobno stvorili goleme troškove, a te troškove nam ne može nitko drugi

“

Naša središnja misao je da bismo se morali vratiti na model koji omogućuje da nakon četiri godine studiranja studenti izađu s punom kvalifikacijom za profesiju za koju su se obrazovali

pokriti osim samih studenata. To je sistem koji producira zahtjev za financiranje. U EU-u je većina fondova usmjerena upravo na magistarske studije, ali na one koji su strukturirani kao magistarski studij. Takvi studiji moraju biti jasno diferencirani od prvog ciklusa (bachelor) i moraju voditi stjecanju više razine kompetencija. EU, u okviru Erasmusa i drugih programa, kaže: mi ćemo vam financirati ili sufinancirati u jednom velikom

iznosu organizaciju magistarskih studija, napišite program, napravite studiju izvedivosti, pogledajte koliko će biti studenata, dajte nam izračun i mi ćemo vam pokriti, recimo, 75 posto od toga, a ako ste se udružili s nekom drugom državom, još bolje. A što smo mi napravili? Master na kojem imamo 200 ili 300 studenata! Odgovorni ljudi u Europskoj komisiji koji to vide, hvataju se za glavu... Mi smo stvorili strukturu mastera koja se ne može financirati iz europskih fondova.

Vaučersko besplatno studiranje četiri godine studija?

Rodin: Osnovna misao uvođenja vaučera je da se obrazovanje omogućiti svima, ali da istodobno bude rijetki resurs u smislu da ne može svatko studirati osam godina koliko je bio prosjek npr. na Pravnom fakultetu, a sada će biti i duže. Ako studenti imaju vaučer koji im pokriva četiri godine obrazovanja u potpunosti, ali četiri kalendarske godine, oni i dalje mogu studirati koliko god hoće, ali ne o javnom trošku. To stvara pritisak na studente da završe studij, ali i na profesore da nastavu prilagode tome da se studij doista može završiti u četiri godine. Koliko je meni poznato, na nekim fakultetima studij nije moguće završiti u nominalnoj duljini, pa čak ni za najbolje studente. Svi studiraju dulje od pet godina.

Kurelić: Nitko ne želi plaćati vječne studente. Vaučeri su jedan od načina da se postigne ono što je Ministarstvo u nacrtu novog zakona propisalo – da studenti studiraju besplatno dok danu godinu za godinom, što je

u interesu svju, uključujući nastavno osoblje. Vaučeri su zapravo jedan od modela i uopće nisam siguran na koji bi način tehnički bilo najbolje organizirati besplatno obrazovanje na svim razinama i jesu li vaučeri najbolje rješenje. Ali ono što mi se čini izrazito važnim jest da se vaučeri uvode kao novi element diskusije financiranja visokog obrazovanja zbog toga što se svi ponašaju kao da je, ako Ministarstvo odriješ kesu i plati sve što se želi, onda problem riješen, zadovoljen. Vaučeri s jedne strane otežavaju pristup profesiji lošijim studentima, i javni je interes da napravimo selekciju i u struku pripustimo (o javnom trošku) one najbolje.

Mislim da vaučere treba uzeti u diskusiju kao jedno od sredstava plaćanja, ali da bi trebalo napraviti komparativnu analizu modela koji su nam potencijalno zanimljivi, i da to radi ozbiljan tim ljudi iz instituta, da nova vlada napravi ozbiljni elaborat o tome kako se plaća u različitim zemljama i da se onda odluči koji je najbolji model. Važna je i socijalna pravda u obrazovanju, da financiranje bude posloženo tako da ne dolazi do socijalne nepravde u ranijim fazama. Npr., državnu maturu najbolje prolaze gimnazijalci, pa onda socijalnu nepravdu koja se dogodila do gimnazije nagradujete besplatnim obrazovanjem. Jako nam je stalo do načela proširenja pristupa visokom obrazovanju i socijalne dimenzije koja se gura u Bolonjskom procesu i koja je jedan od glavnih ciljeva do 2020. godine. Dakle, stalo mi je da uđe u ozbiljnu diskusiju sve što spada pod troškove obrazovanja i da

se napravi široko istraživanje o tome koliki su troškovi i koje su tehnike plaćanja troškova. Ni u jednom nacrtu Kukuriku koalicije ne vidim da imaju jasnu sliku o tome na koji bi način riješili ovaj problem.

Također, smatrate da treba liberalizirati tržište obrazovanja?

Rodin: Mi ulazimo u europski prostor visokog obrazovanja u kojemu vrijede pravila mobilnosti, kako za studente, tako i za profesore, ali i na institucionalnoj razini, a to znači da je u Europi moguće da npr. Sveučilište u Beču, ako to želi, usred Zagreba otvori svoj kampus i da sa svojom bečkom akreditacijom zaposli kojeg god hoće profesora na svijetu, pa i hrvatske profesore, da održava nastavu u Zagrebu i dijeli diplome Bečkog sveučilišta i da te diplome moraju jednako vrijediti kao i bilo koja druga hrvatska ili europska diploma.

Kurelić: Mi mislimo da je to jedan od velikih strahova akademske zajednice, opravdan, zbog toga što se oni boje da će doći ozbiljne institucije koje su njima rivalske. No to je šansa za Hrvatsku da dobije izvore znanja koje sada visokoškolsko obrazovanje ne osigurava.

Rodin: Mi smo počeli privatizirati segmente visokog obrazovanja, ali ga nismo liberalizirali, tako da se dogodilo da imamo privatna visoka učilišta, doduše ne u svim područjima, ali pristup tržištu visokog obrazovanja nije slobodan. Što to znači da ih nismo liberalizirali? Nismo dopustili osnivanje visokoškolskih institucija pod jednakim uvjetima. Sad

smo stvorili situaciju u kojima se čak i privatna visoka učilišta bore protiv liberalizacije jer je i njih strah da će doći kvalitetna sveučilišta iz inozemstva i izbaciti ih iz posla. Moja teza je sljedeća: da bi se preživjelo u europskom prostoru, mi se moramo njemu prilagoditi, ne možemo očekivati da će biti obrnuto. Kako se možemo prilagoditi? Tako da stvorimo, tamo gdje možemo, centre izvrsnosti koji će biti kompetitivni, barem u regionalnom pogledu. Ono što sadašnji zakon ne dopušta, a to je po meni jedan užasan propust, jest to da danas u Hrvatskoj ne možete imati sveučilište koje nudi visoko obrazovanje samo na razini magisterija i doktora. Isto tako, zakonom je zabranjena mogućnost nekonsekutivnih magisterija. Ne možete imati, primjerice,

“

Rezultat djelovanja Agencije za znanost i visoko obrazovanje je porazan – cijelom sustavu koji je besmislen, nadodan je primjereni sustav evaluacije koji prikriva problem, umjesto da ga otkriva

magistarski studij međunarodnih odnosa, rodne studije, europske studije, onemogućeni ste da se specijalizirate u onome u čemu biste se doista mogli specijalizirati i biti kompetitivni.

Kurelić: S obzirom na to da će u Hrvatsku ući strane institucije koje će prodavati obrazovnu uslugu, zašto ne bi i naša sveučilišta u Hrvatskoj prodavala obrazovnu uslugu u nekonsekutivnim magisterijima cjeloživotnog obrazovanja i na doktorskoj razini, pored kvote koju država plaća, za ljude koji žele studirati za vlastite potrebe, što je dio naše stare tradicije. Naša tradicija je kompatibilna s logikom unutarnjeg tržišta Europske unije.

Rodin: Mi danas imamo Agenciju za znanost i visoko obrazovanje i rezultat njezina djelovanja je porazan – imamo institucije koje djeluju kako djeluju i prolaze kontrolu kvalitete, kao da se ništa nije dogodilo. Cijelom sustavu koji je besmislen nadodan je primjereni sustav evaluacije koji prikriva problem, umjesto da ga otkriva. I ne samo to, nego je zakonski spriječeno da kao visokoškolska institucija pribavite europsku ili neku drugu inozemnu akreditaciju. Na primjer, u Hrvatskoj nije dopušteno da programe visokog obrazovanja akreditira neka europska, npr. njemačka, agencija, a ne hrvatska. Preporuka Europskog parlamenta, Vijeća ministara i na kraju Komisije je da države priznaju akreditacije stranih agencija iz drugih država članica kao svoje vlastite.

Koliko u Hrvatskoj vrijedi studirati na vrhunskom inozemnom sveučilištu?

Kako biste izjednačili staru predbolonjsku četverogodišnju diplomu s bolonjskom, trebate doći u referadu fakulteta, izvaditi tri papira i za 20 kuna ćete dobiti potvrdu da ste bolonjski magistar. I tko tada ima motiva ići studirati godinu dana da bi dobio nešto što može dobiti za 20 kuna? To obeshrabruje ljude da odlaze u druge zemlje i stječu jednogodišnje kvalifikacije. Ipak, tisuće ljudi nije bilo obeshrabreno i odlučili su studirati u stranim zemljama, neki od njih na apsolutno vrhunskim sveučilištima, dobili su vrhunske jednogodišnje mastere s europskih sveučilišta, vratili su se u Hrvatsku i rekli: dobro, sad nam priznajte naša zvanja. Ono što su saznali u Hrvatskoj je da su to imali i prije nego što su otišli,

Apsurdi Bolonje na hrvatski način

zato što je četverogodišnja diploma izjednačena s magisterijem i njima se apsolutno ništa nije moglo dati. Ti ljudi ne samo da nisu dobili nikakvo priznanje da su studirali godinu dana više, oni nemaju ni nikakvu distinkciju kad se žele zaposliti, jer bez obzira na to što su obrazovaniji za godinu dana, što su najmobilniji i imaju dodatno obrazovanje s vrhunskih sveučilišta, nikad i nigdje se ta distinkcija ne vidi.

Banja Luka vrednija od Harvarda

Zbog prakse da se naša četverogodišnja stara diploma izjednačuje po zakonu s budućim bolonjskim masterom, imate i sljedeću iracionalnu situaciju: ako je netko završio pravo, recimo, u Banjoj Luci 1975. godine, on je u Hrvatskoj magistar struke prava. Ako netko dođe s četverogodišnjim bachelorom s Harvarda, on je prvostupnik u Hrvatskoj! Izjednačen je s boljim višim školama. Dakle, mi smo defenzivni prema Harvardu, a pozivamo, s najvišim mogućim vrednovanjem zvanja, ljude iz Banje Luke ili Prištine.

Mobilnost

Kao jedan od rezultata Bolonjske reforme ističe se pojačana mobilnost u kojoj se studenti tijekom studija mogu uključivati

u nastavu unutar vlastitog sveučilišta i unutar europskih sveučilišta. Ne samo da je propalo na europskoj i međusveučilišnoj razini, ovo je propalo već na razini našeg sveučilišta. Mobilnost je propala jer se sva mobilnost treba događati u drugom ciklusu. No nitko nema nikakvog motiva da bude mobilan u drugom ciklusu, jer tek drugi ciklus hrvatskim studentima jamči zapošljivu diplomu. Prema tome, nitko nakon prvog stupnja, recimo, politologije ne ide studirati psihologiju. Nitko s psihologije ne dolazi na politologiju. Svatko završava i prvi i drugi stupanj na istome fakultetu.

Usporedivost

Jedan od ciljeva bio je uvođenje usporedivih akademskih i stručnih stupnjeva radi lakšeg zapošljavanja i međunarodne konkurentnosti. A mi smo uveli zvanja koja se ne mogu prevesti na strani jezik. Poslijediplomski specijalist (postgraduate specialist?) se uopće ne može prevesti, to ne postoji! Dakle, mi imamo zvanja koja su neprevodiva na strani jezik.

Smanjenje trajanja studija

Studij nije smanjen, nego je produžen, jer se mora studirati minimalno pet godina do pune diplome, dok se nekad moralo četiri.

Zoran Kurelić

Uskoro studij SuS-a 'Upravljanje u kulturi'

RAZGOVARAO:
IVAN PERKOV

Zaslugom brojnih domaćih i međunarodnih institucija i pojedinaca, na pragu smo osnivanja međunarodnoga poslijediplomskoga specijalističkog studija *Upravljanja u kulturi* koji bi se izvodio na Sveučilištu u Splitu čim se za to steknu uvjeti. S Nansi Ivanišević, koja je i inicirala ovaj studij, razgovaramo o razlozima i važnosti njegova pokretanja.

Tko je inicirao i tko organizira pripremu novog studija?

Studij predstavlja prirodni nastavak suradnje koja već postoji cijeli niz godina između Sveučilište Paris II Assas, Instituta političkih znanosti-Grenoble, Opservatorija kulturnih politika – Grenoble, Europske mreže za obrazovanje djelatnika u kulturnoj administraciji (ENCATC) sa sjedištem u Bruxellesu te s hrvatske strane, zapravo splitske, Sveučilišta u Splitu, Ureda državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Prokulture - Split (udruge koju vodim i koja prati kulturne politike u RH) uz iznimnu podršku Francuskog veleposlanstva u RH. Konvencija potpisana između Paris 2 Assas i Splitskog sveučilišta, velikom zaslugom prof. Marca Gjildare i rektora Pavića sa suradnicima, već je dala niz konkretnih rezultata i razmjena. Ona s Grenobleom je pred potpisivanjem i, nadam se omogućivanjem, sustavnog znanstveno-istraživačkog rada na praćenju kulturnih politika u RH, kao i na obrazovanju djelatnika u kulturi. U tom smislu studij bi imao posebno važno mjesto, ali jednako tako i kraći obrazovni ciklusi, stručno-znanstveni skupovi koje već organiziramo, sve to bi bio program koji namjeravamo zajedno organizirati unutar rada splitskog Opservatorija kulturnih politika.

Koji su glavni razlozi njegova pokretanja?

U kontekstu decentralizacije, hrvatske županije i gradovi, odnosno jedinice lokalne samouprave imaju sve važniju ulogu i u organizaciji društvenih područja. Pred kadrove u lokalnim jedinicama postavljaju se zadaće i odgovornosti u prepoznavanju i upravljanju kulturnim vrijednostima u cilju promicanja lokalnog, regionalnog i nacionalnog interesa. Budući da je kultura jedna od temeljnih odrednica identiteta, ali i snažni gospodarski resurs i mogući pokretač razvoja i zapošljavanja, prijeko po-

trebno je omogućiti permanentno obrazovanje svih koji u njoj rade, vodeći računa o upoznavanju s iskustvima i različitim inačicama kulturnih politika šire međunarodne zajednice, posebno članica Europske zajednice.

Za koja bitna znanja i vještine takav studij osposobljava?

Kadrovi zaposleni u ustanovama kulture i kulturnoj administraciji dolaze s različitim obrazovnim profilima (najčešće to su obrazovni profili s područja humanističkih znanosti

i umjetnosti) te različitim radnim i životnim iskustvima. Međutim, poslovi upravljanja, administracije, planiranja, strateškog vođenja institucija u kulturi traže znanja i vještine s dva specifična područja: strateškog sagledavanja (pozicioniranju) kulture kao cjeline i pojedinih njezinih segmenata i aspekata te menadžmentu, kao znanosti i vještini upravljanja složenim poslovima i organizacijama u ostvarivanju njihovih ciljeva (kroz planiranje, organiziranje, vođenje i kontroliranje).

Očito je stoga da ključni kadrovi u ustanovama kulture i kulturnoj administraciji imaju potrebu, osim za usko profesionalnim usavršavanjem, i za ovladavanjem sa zahtjevnim interdisciplinarnom problematikom koju im posao nameće. Tu spadaju upravljačka znanja i vještine, teorijska znanja o kulturnim politikama različitih zemalja, komunikacijske vještine, misleći pri tom na različite javnosti (djeca i mladi, mediji...) i stručnjake iz drugih bliskih društvenih područja. Poželjno suglasje s kulturom svakako se odnosi na odgoj, obrazovanje, turizam, ali i urbanizam, prostorno planiranje, razvoj regionalnih i međunarodnih veza i dr.

Bi li se obrazovali samo novi (mladi), ili već i postojeći kadrovi?

Poseban naglasak stavljamo na već zaposlene djelatnike javne uprave, lokalne ili državne razine. Pri tom moram napomenuti opaske stranih stručnjaka u području hrvatske kulturne politike glede izvrsnosti u promišljanju, a nedostataka u realizaciji. Krajem devedesetih godina prošlog stoljeća, u sklopu europskog programa evaluacije kulturnih politika, Charles Landry, jedan od najvećih stručnjaka Vijeća Europe za kulturne politike, istaknuo je potrebu premošćenja često zapažene proturječnosti, jer kako je zapazio Hrvatska ima dobre policy-thinkers, ali ne i policy-doers. Prijedlog interdisciplinarnoga poslijediplomskog studija ima upravo za cilj omogućiti ovim potonjima da steknu potrebne kompetencije, od teorijskih do stručnih i praktičnih. Zasad u našoj zemlji nema načina da se sustavno ovlada spomenutim znanjima i vještinama što opterećuje funkcioniranje različitih resora pojedinačno, njihovu suradnju te konačno postizanje sinergijskog učinka. Podsjetimo da su stručnjaci VE u svom izvješću o hrvatskoj kulturnoj politici zaključili sljedeće: "Hrvatska kulturna politika - kao skup smjernica, mehanizama, vizija i strategija koje bi trebale upravljati akcijom - mogla bi igrati izuzetno važnu ulogu, pomažući Hrvatskoj da postigne dugoročnije ciljeve približavanja Europi, jačanja gospodarskog blagostanja i poboljšanja slike o Hrvatskoj i njezinu identitetu. Da bi se maksimalno povećale mogućnosti hrvatske bogate i katkad pune problema kulture, treba promijeniti načine mišljenja u nizu smjerova."

Nansi Ivanišević

novi studiji

Nagrada za neumorno promicanje francuske kulture

Nansi Ivanišević je u ime francuske vlade, promaknuta u rang Viteza u nacionalnom Redu zasluga, 6. studenoga u Hrvatskom narodnom kazalištu Split, za vrijeme Dana francuske kulture u Splitu. Jerome Pasquier, francuski veleposlanik u Hrvatskoj, u ime francuske vlade je uručio odličje i naglasio: „Gospodo Ivanišević, draga Nansi, Imam posebnu čast odlikovati Vas za vrijeme Dana francuske kulture u Splitu, već klasičnog susreta, čiju organizaciju upriličujete svake godine s velikim uspjehom. Jako sam sretan zbog toga, kao i zbog prigode koja mi se pruža da podsjetim sve Vaše prijatelje na različite etape jednoga briljantnog profesionalnog puta, ploda Vašeg osobnog angažmana koji izaziva naše divljenje. Istovremeno s Vašim profesionalnim angažmanom, već skoro dvadeset godina traje Vaš izvanredni rad u području popularizacije kulture. Od 1992. godine. nastavljajući Vaš rad u nacionalnom obrazovanju, orijentirate se na pedagošku animaciju u Udruzi hrvatsko-francuskog prijateljstva. Vi ste u samom izvorištu transformacije te udruge u Francusku alijansu u Splitu i veličanstveno pridonosite njenom razvoju u današnju drugu alijansu u Hrvatskoj po broju polaznika.

U to vrijeme utemeljujete Večer francuske šansone, natjecanje u interpretaciji mladih izvođača, koje kroz osamnaest godina raste okupljajući natjecatelje iz Europe i svijeta. Ta Večer predstavlja zapravo krunski događaj u Danima francuske kulture, koji svake godine nude zanimljiv i raznovrstan program za sve godine i sve ukuse. Na isti način, kako se Udruga hrvatsko-francuskog prijateljstva prometnula u Francusku alijansu u Splitu, došao je trenutak da Prijatelji šansone, nova udruga koju ste utemeljili sa svojim suradnicima, postane Prokultura - opservatorij kulturnih politika. Naime, već više od deset godina Vaš se intenzivan rad u civilnom društvu, naslanja na Vašu institucionalnu ulogu obilježenu iznimnom učinkovitošću i studioznim promišljanjem. Postavši članicom Gradskog vijeća Splita (1997.-2001.), kako biste mogli upotrijebiti tu novu orijentaciju u Vašem profesionalnom životu, vraćate se i Vašem drugom izboru iz studentskih dana, usavršavanju u pravnom, odnosno upravnom smislu, što ste započeli na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu i nastavili na Sveučilištu u Grenobleu, gdje ste ostvarili stupanj magistra u upravljanju kulturnim projektima 1999. godine. Tih godina postali ste pomoćnica pročelnika za kulturu u Uredu državne uprave u Splitsko-dalmatinskoj županiji, nedugo nakon toga i pročelnica za prosvjetu i kulturu te konačno ministrica prosvjete i športa RH 1999. godine. Poslije toga političkog iskustva, vraćate se u Split, na čelo službe za prosvjetu i kulturu u Uredu državne uprave, razvijajući neumorno kulturne i pedagoške projekte, pripremajući istovremeno doktorsku tezu pod naslovom "Decentralizacija kulturnih politika u Hrvatskoj; od tranzicije do europskih obzora" na Institutu političkih znanosti u Grenobleu. Broj Vaših projekata realiziranih s francuskim partnerima raste. Od svih ovdje ću izdvojiti samo onaj posljednji, znanstveno – stručni skup o temi 'Baština i javne politike' koji sam imao čast otvoriti u Galeriji "Meštrović" koncem rujna ove godine. Poznata po dinamičnosti i intelektualnoj zahtjevnosti, Vi ste gospodo Ivanišević, briljantna i priznata osobnost u kulturnom životu Hrvatske. Vaša upornost Vas čini također neumornim promicateljem francuske kulture i privilegiranim suradnikom našeg veleposlanstva. Ostvarenje brojnih uspješnih projekta koje ste pokrenuli i Vaš besprijekorni angažman koji iskazujete, potpuno opravdavaju odluku Francuske da Vas promakne u viši čin Viteza u nacionalnom redu zasluga.

Gospodo Nansi Ivanišević, u ime francuske vlade, imam veliku čast i sreću da Vas promaknem u rang Viteza u nacionalnom Redu zasluga".

intervju

Bez dobre obiteljske medicine nema dobroga zdravstvenog sustava

Dr. Igor Švab: Dobra obiteljska medicina bitno doprinosi poboljšanju zdravlja populacije, više nego specijalističke struke koje se po naravi stvari brinu o specijalnim problemima. Zbog toga je i Svjetska zdravstvena organizacija dala do znanja vladama svijeta da trebaju ulagati u primarnu zdravstvenu zaštitu i obiteljsku medicinu

RAZGOVARAO:
ANTE MIHOVILOVIĆ

Koristeći priliku održavanja Poslijediplomskog tečaja I kategorije pod nazivom „Suvremena medicinska nastava obiteljske medicine“ koji se 21. i 22. listopada 2011. u organizaciji Katedre za obiteljsku medicinu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Katedre zaružinsko medicinu Medicinskog fakulteta Univerze u Ljubljani održao u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, razgovarali smo s osnivačem i pročelnikom Katedre za obiteljsku medicinu u Medicinskom fakultetu u Ljubljani, dvostrukim predsjednikom Europske udruge za obiteljsku medicinu (Wonca Europa) i konzultantom Svjetske banke za područje obiteljske medicine prof. dr. sc. Igorom Švabom.

Kakvi su Vaši utisci o samom događaju i o zaključcima proizišlima iz Tečaja?

Mislim da se radi o veoma značajnom skupu. Po prvi se put na jednom mjestu susrelo osam katedri obiteljske medicine iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Za vrijeme susreta izmijenili smo iskustva u podučavanju obiteljske medicine na medicinskim fakultetima. Ustanovili smo da ima mnogo toga što nam je zajedničko i da postoji jaki interes za daljnju suradnju. To je za početak više nego dovoljno i ja se nadam da neće ostati samo na riječima, nego da ćemo se opet susretati i izmjenjivati ne samo iskustva, nego i studente i predavače.

Jesu li razmijenjena međusobno korisna iskustva?

To se kod ovakvih susreta redovito događa. Iskustva iz Ljubljane su specifična: mi smo počeli sa katedrom iz obiteljske medicine 1994. godine, i za to smo vrijeme postigli značajne uspjehe. Naša je katedra jedna od većih na Medicinskom fakultetu u Ljubljani i mislim da su su-

dionici bili zainteresirani saznati razloge kako i zašto smo u tome uspjeli. Naravno da sam i ja saznao puno novih stvari i dobio nove ideje kako poboljšati naš rad. Naročito sam bio oduševljen entuzijazmom Medicinskog fakulteta u Splitu, koji je imao snagu i smjelost da izvede reformu studija, koja je u mnogočemu inovativna i dobra. Na mnogo stvari mogu gledati sa divljenjem. Ljubljana je tradicionalni fakultet i tu se promjene događaju sporo i teže.

Kakva je pozicija obiteljske medicine na medicinskim fakultetima u Hrvatskoj, je li takvo stanje zadovoljavajuće i kakva bi ta pozicija zapravo trebala biti?

Trebate znati da je tradicija akademske obiteljske (ex opće) medicine u Hrvatskoj veoma bogata. Katedra opće medicine u Zagrebu je jedna od prvih u svijetu i Hrvatska je bila zemlja kojoj smo se uvijek divili. Mnogo naših sadašnjih doktora znatnosti počelo je svoj akademski razvoj kroz magisterije koje su pohađali u Zagrebu i mnogi od nas naučili su o modernoj medicinskoj edukaciji iz tečajeva koji su se održavali u Međusveučilišnom centru u Dubrovniku. Mi smo onda ova saznanja primjenjivali u Sloveniji i tu smo bili relativno uspješni zbog mnogobrojnih čimbenika, nekad smo imali sreću, nekad znanje, a uvijek smo bili tvrdoglavi. Nažalost, akademska obiteljska medicina u Hrvatskoj se nije tako brzo razvijala, mada još i sada ima veoma visok ugled u međunarodnoj zajednici, možda viši nego što ljudi znaju. Iz Hrvatske su proizašli osnivači međunarodnih organizacija istraživača i učitelja obiteljske medicine na međunarodnoj razini.

Naravno da bi pozicija obiteljske medicine trebala biti bolja. Radi se o struci, koja je osnova svakog svrsishodnog sustava zdravstvene zaštite koja donosi velik doprinos zdravlju stanovništva uz najmanje troškove. Postoje doslovce stotine istraživanja koje govore da je to tako. Zbog toga je i Svjetska zdravstvena organizacija dala do znanja vladama svijeta da trebaju ulagati u primarnu zdravstvenu zaštitu i obiteljsku medicinu. Ali na žalost, to je struka koja nije atraktivna, gdje ne možeš postići spektakularne rezultate na kratki rok i gdje

se ne vrte veliki novci.

Usporedite stanje pozicija obiteljske medicine u Hrvatskoj i u Sloveniji, članici Europske unije.

I jedni i drugi proizlazimo iz istih ili sličnih korijena. Ideja zdravstvenog sustava koje je postavio Andrija Štampar (još jedan Hrvat!) su iste. U Sloveniji nismo puno skretali od tih principa, mada smo uradili puno promjena. Zadržali smo domove zdravlja, većina naših liječnika još uvijek radi unutar tih ustanova. Naravno da imamo i privatnike, koji rade za fond. Specijalizacija iz obiteljske medicine je preduvjet za samostalan rad u obiteljskoj medicini, i to je bio veliki razlog za razvitak obiteljske medicine kod nas.

“SAD imaju jedan od najgorih zdravstvenih sustava na svijetu, i zbog toga što ne ulažu dovoljno pažnje primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Opišite Vaše oblike suradnje s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Splitu.

Počelo je dosta jednostavno. Prije nekoliko godina sam dobio telefonski poziv s upitom da budem gostujući profesor na fakultetu u Splitu, ali ove godine smo odlučili da tu suradnju produbimo i proširimo. Jedan od oblika suradnje je i ova konferencija, koju smo pripremali zajednički, mada je najveći dio posla uradila dr. Ivancića Pavličević. Ove godine smo prvi put uradili razmjenu studenata: trojica izvrsnih studenata iz Splita su otišli u Ljubljani i počeli sa radom u području obiteljske medicine. Prijavili smo i bilateralni projekt između Slovenije i Hrvatske. I na kraju: kao gostujućem profesor pripala mi je čast, da zajedno sa kolegicom Marijom Petek Šter, napišem dva poglavlja za udžbenik iz Obiteljske medicine. Znači, imao sam puno posla kojeg sam rado obavio.

Prof. dr. sc. Igor Švab i prof. dr. sc. Ivancića Pavličević s Katedre za obiteljsku medicinu MEFT-a

Kakva su Vaša iskustva u studentskim razmjenama između Splita i Ljubljane?

Moja iskustva su izvanredna. Trojica kolega koji su došli u Ljubljani bili su izvršni. U veoma kratko vrijeme su uradili veliki posao, naučili su se osnove metodologije kvalitativnog istraživanja i, iako su bili studenti druge, treće i četvrte godine studija, veoma su se dobro snašli. Raditi sa njima mi je bilo veliko zadovoljstvo i nadam se da će se ovaj oblik suradnje između dvaju fakulteta i nastaviti.

Što je znanost u obiteljskoj medicini?

Ovo je pitanje za čitavu knjižicu ili bar jednu konferenciju. Ali ukratko: u znanosti obiteljska medicina mora istraživati svoje područje, koje je veoma široko i nudi bezbroj znanstvenih izazova istraživaču koji je znatiželjan i ne plaši se postavljati pitanja koja su drugačija od pitanja koji sebi postavljaju druge struke. Ta pitanja nisu beznačajna i na veliki broj njih nemamo jasnih odgovora. A područje ove struke je veoma široko: od sasvim kliničkih problema vođenja terapije nekih bolesti, do komunikacije sa pacijentom, medicinske antropologije i organizacije sustava zdravstvene zaštite do organizacije vlastite ambulante. Zbog

toga je i metodologija istraživanja katkad neobična za medicinski fakultet koji je najčešće naviknut na analitički pristup istraživanju. Mi često upotrebljavamo kvalitativnu metodologiju i metode iz antropologije, sociologije, psihologije, organizacije. Zbog toga je na početku teško uvjeriti one koji odlučuju o kvaliteti doktorata da je potrebno upotrijebiti drugačije metode i često se događa da se onda istraživači u obiteljskoj medicini zadovolje metodologijom koja je poznata i često upotrijebljena. Mislim da je to velika greška.

U čemu je važnost obiteljske medicine u zdravstvenoj skrbi jedne države?

Važnost je u tome da dobra obiteljska medicina bitno doprinosi poboljšanju zdravlja populacije, više nego specijalističke struke, koje se po naravi stvari brinu o specijalnim problemima. Bez dobre obiteljske medicine nema dobrog zdravstvenog sustava. O tomu jasno govori bezbroj studija i taj stav potkrepljuje i Svjetska zdravstvena organizacija. Naravno, političari su oni koji odlučuju. A oni odlučuju na osnovi nekih drugih prioriteta, što je šteta. Uzmite na primjer Sjedinjene Američke Države: oni imaju jedan od najgorih sustava zdravstvene zaštite u svijetu na koga utroše ogroman novac, a efekti

su slabi. Jedan od bitnih razloga je u tomu što ne ulažu dovoljno pažnje primarnoj zdravstvenoj zaštiti i obiteljskoj medicini. Iako se trude uraditi promjene u tom pravcu, to ide veoma teško, najviše zbog pritiska lobija, koji se odupiru tom trendu.

Zbog kojih razloga je specijalizacija iz obiteljske medicine na jedan način podcijenjena i manje atraktivna studentima i mladim liječnicima?

To je težak i odgovoran rad ako ga želiš dobro obavljati, radi se o jednom od intelektualno najzahtjevnijih područja u medicini. Ali, nažalost, moguće ga je obavljati i na nivou medicinskog birokratizma, što je prečesto slučaj. Uz to, često se događa da su liječnici obiteljske medicine manje plaćeni od ostalih liječnika, što je sasvim nepravedno. Mladi ljudi se odlučuju za specijalizaciju na osnovi toga što im ta specijalnost u životu nudi. Mi kao akademici tu možemo doprinijeti samo toliko da pokažemo da je obiteljska medicina i znanstveno veoma važna struka, možemo uraditi i kvalitetnu edukaciju koja će biti atraktivna za studente, ali to bitno ne utječe na odlučivanje za specijalizaciju. Odluke o tomu su u rukama onih koji odlučuju o sustavu zdravstvene zaštite, a ne profesora obiteljske medicine, ma koliko dobri oni bili.

Majčinska njega na klokanski način

‘Klokanska’ se na prvi pogled čini čudnim atributom za bilo kakvu skrb. Ali u ‘klokanskoj skrbi’ (Kangaroo mother care) novorođene bebe tretiraju se na isti način kao novorođeni klokani: dobivaju blizak kontakt kožom na kožu s majkom, dojenje i zaštitu svim raspoloživim sredstvima

Dr. Nils Bergman i dr. Irena Zakarija-Grković, specijalistica obiteljske medicine

Piše:

NILS BERGMAN*

Homo sapiens je sisavac, kao i klok, a definirajuća odlika sisavaca jest da imaju dojke (lat. mammae) za dojenje svoje mladunčadi. Biološka istraživanja sisavaca pokazala su da su za vrijeme trudnoće programi u mozgu gotovo identični kod svih vrsta. Priprema endokrinog sustava u trudnoći također je neobično slična među različitim vrstama sisavaca. Studije su pokazale da, kada dođe do poroda, kod sisavaca postoji utvrđen slijed ponašanja koja vode iniciranju i održavanju dojenja. Ta ponašanja se razlikuju tako što pojedina vrsta ima vlastiti redoslijed, ali ključno otkriće u ovakvim istraživanjima bilo je da je upravo ponašanje novorođenčeta ključna determinanta, odnosno da radnje novorođenčeta provociraju skrbničko ponašanje od majke. Nakon što ga novorođenče inicira, dojenje se uspostavlja kroz niz složenih obostranih podražaja između majke i djeteta. Ipak, kod svih sisavaca, dojenje je izrazito krhko i prolazno ponašanje i lako se ometa bilo kakvom intervencijom.

Razvoj kroz niz staništa

Biolozi opisuju razvoj sisavaca prolaskom kroz niz staništa (maternica, majčino tijelo, porodično gnijezdo, svijet) i u svakom od njih organizam u razvoju je fizički osposobljen, programiran za ponašanja koja vode ispunjenju njegovih potreba. Ta se ponašanja, dakle, izražavaju u staništu za koje su namijenjena i koje odgovara na potrebe organizma. Na uklanjanje iz pravog staništa, svi sisavci reagiraju istim, preprogramiranim odgovorom koji se naziva odgovorom iz protesta i očaja, koji je prvo bio opisan za ljudsko novorođenče. Tu reakciju odlikuje intenzivna aktivnost u težnji ponovnog ujedinjenja sa staništem, uz smanjenu tjelesnu temperaturu, usporen ritam otkucaja srca i snažan porast hormona stresa. Ponovno ujedinjenje sa staništem (majkom) donosi nagli porast ritma

otkucaja srca i temperature.

Odgovor iz protesta i očaja prvi je put opisan kod ljudi (siročad iz Drugog svjetskog rata), zatim je proučavan u majmuna, a poslije i u mnogih drugih sisavaca. Pozivi u pomoć zbog odvajanja (moj prijevod “Separation distress calls”) detaljno su se proučavali kod štakora. Pokazano je da se vrlo slični pozivi u pomoć manifestiraju kod ljudskih beba stavljenih u kolijevku, te da te bebe plaču 10 puta češće od onih na SSC-u (Skin to skin contact – kontakt kožom na kožu). Pozivi beba na SSC-u imaju potpuno drukčiju narav, a cilj im je navesti majku na pomoć pri prihvaćanju bradavice.

Tako je Kangaroo mother care (KMC) zapravo pokušaj obnavljanja pravog biološkog mjesta za ponašanje novorođenčeta. Istraživanja ove tematike počela su kasnih šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća, ali se doktori Rey i Martinez smatraju prvim koji su opisali program za bebe niske porođajne težine u Bogoti (Kolumbija) 1979. godine. Nazvali su ga “metoda majčinske njege na klokanski način”, a primjenjivali su ga na novorođenčadi niske porođajne težine koja su preživjela prvih tjedan-dva u bolnici, a otpušteni su iz bolnice zbog straha od infekcije na prekranim odjelima, nakon čega su vrlo dobro napredovala kod kuće. Klokanska je skrb od tog vremena dobila na popularnosti u SAD-u, u obliku kontakta kožom na kožu u trajanju sata ili dva za stabilno novorođenče. U uputama Svjetske zdravstvene organizacije, “metoda majčinske njege na klokanski način” podrazumijeva duži kontakt kožom na kožu, isključivo dojenje i rano otpuštanje iz bolnice uz izvanbolničku potporu.

Kontakt kožom na kožu ključan

Po mojemu mišljenju, upravo kontakt kožom na kožu je ključan. Godine 1988. u jednoj zemlji u razvoju primjenjivao sam metodu kontakta kožom na kožu na nedonošad (od 1000 do 1500 grama) bez odvajanja od majke i svjedočio povećanju sto-

pe preživljavanja s 10 na 50 posto. Poslije sam u jednoj razvijenoj zemlji pokazao da se novorođenčad niske porođajne težine bolje stabiliziraju kožom na kožu nego u modernim inkubatorima. U ovom nasumičnom kontroliranom istraživanju, nakon šest sati sva djeca podvrgnuta metodi kožom na kožu bila su stabilna, dok ih je samo pola bilo stabilno u inkubatorima.

Sbiološke perspektive, neposredno nakon rođenja kontakt kožom na kožu homo sapiensu predstavlja pravo stanište a dojenje je preprogramirano ponašanje predviđeno za to stanište. No stanište pruža više od prehranbenih potreba. Jasno je kako maternica osigurava četiri osnovne biološke potrebe: osim kisika i hranjivih tvari koji dolaze preko posteljice i pupčane vrpce, maternica pruža i optimalnu toplinu i zaštitu.

Što su ‘normalne vrijednosti’

Rođenje je prijelaz iz jednog staništa u drugi, no četiri osnovne potrebe ostaju iste. Opskrbljenost kisikom se pokazala u tolikoj mjeri dobrom pri metodi klokanske skrbi da se uspješno primjenjivala za liječenje respiratornih poteškoća.

Hranjenje je poboljšano i zbog majčine sposobnosti da doji i zbog urođene sposobnosti novorođenčeta da takve okolnosti iskoristi za podj. Naime, ostavi li se na majčinim prsima stabilno novorođenče doneseno do termina, uz uvjet da je porod protekao bez narkotika, ono će samo unutar sat vremena početi s podojem bez ikakve pomoći od majke ili koga drugog. Podražaji koji za vrijeme kontakta kožom na kožu majka prima od novorođenčeta rezultiraju skrbničkim i zaštitničkim ponašanjima od strane majke. Imunitet je poboljšao, a učinci se vide čak i šest mjeseci kasnije. Pozitivni učinci za majku, među ostalim, uključuju lakše emocionalno povezivanje s djetetom i zacjeljivanje emocionalnih ožiljaka vezanih uz prijevremeni porodaj.

Odvajanje od majke nakon rođenja za dijete je najgori mogući scenarij. To se jedna-

ko odnosi na homo sapiensa kao i na ostale sisavce. Danas se inkubator smatra normalnim staništem za nedonošad, a bočica normalnim sredstvom hranjenja, te smo prema tom staništu definirali normalne raspone za otkucaje srca i tjelesnu temperaturu. Dijete je odvojeno od majke, s deseterostrukim razinama stresa, sporijim ritmom otkucaja srca i sniženom temperaturom. Naše “normalne vrijednosti” treba redefinirati. U našoj zdravstvenoj skrbi nužno je shvatiti da je majka ono što novorođenče nakon rođenja hitno i očajnički treba. Dok su istraživanja pokazala da je dijete u stanju piti iz bočice 34 tjedna nakon začeću, sisati može već s navršениh 28 tjedana. Trebamo prilagoditi zdravstvenu skrb na način da osigura potporu majci da pruži djetetu idealno stanište i nedonoščetu idealne okolnosti da osigura svoje potrebe uvažavajući činjenicu da neurobihevioralni razvoj ne mora biti uskladen s fizičkim.

Stoga vjerujem da dijete koje nije doneseno do termina samo po sebi nije bolesno, ali da ga odvojenost od majke može učiniti bolesnim. Također, uskraćivanje dojenja i majčina mlijeka učinit će nedonošče bolesnim. KMC je izvorno stanište za novorođenče, izvorišna točka zdravstvene njege iz koje tek trebamo početi s tehnološkom podrškom ako je potrebna. Čovjekova je bit biološka pa je kontakt kožom na kožu i dojenje u skladu sa sloganom “Čovjek ispred tehnologije”.

** Pedijatar na Sveučilištu Cape Town, skovao termin “Kangaroo mother care”. Njegov se interes razvio iz primarnog bavljenja kontaktom “koža na kožu”, da bi danas prerastao u područje koje se proteže od razvojne neuroznanosti, dojenja, neonatologije i primaljstva. Nekad upravitelj u bolnici, danas se bavi javnim zdravstvom i razmatra navedenu problematiku u širem kontekstu bolnica, zdravstvenog sustava i društva u cjelini.*

PREVELA I PRIREDILA:
IVANA AKRAP-ANTIĆ

umjetnost

37. splitski salon, Dioklecijana

Mjesto
promocije
opće
kulturne
stvarnosti

Piše:

**MATEO
PERASOVIĆ***

Više od četiri desetljeća Splitski salon okuplja potencijal likovne scene, ne samo regije nego i ukupnog prostora Republike Hrvatske, i u isključivoj organizaciji Hrvatske udruge likovnih umjetnika Split podastire javnosti dosege recentne produkcije u svim poznatim načinima likovnog izražavanja. Suvremeni Splitski salon, koji je bijenalan, tematski prati turbulentno stanje društvenih mijena. Stvaralačkim autorskim angažmanom i umjetničkom produkcijom Salon omogućuje likovnim umjetnicima referiranje na društvenu zbilju i tako biva mjestom promocije opće kulturne stvarnosti.

Inzistiranjem na projektu Splitski salon Hrvatska udruga likovnih umjetnika Split njeguje humanističke vrijednosti dostojne čovjeka, kritički se odnosi spram tržišnog neoliberalizma, postavlja pitanja o slobodarskoj opstojnosti i nudi odgovore putem nesputane slobode umjetničkog izražavanja posredovane konkretnim artefaktima visoke umjetničke vrijednosti.

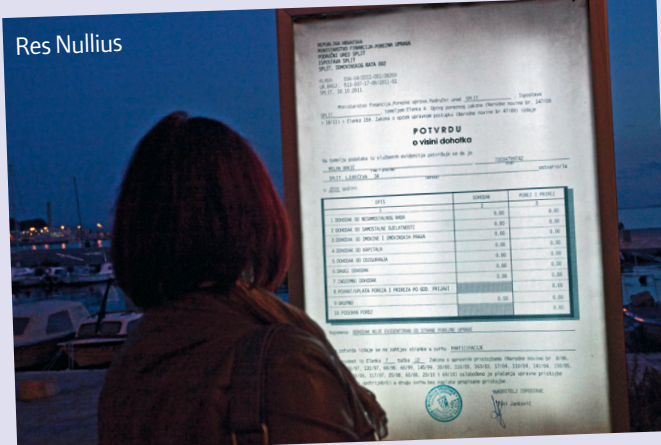
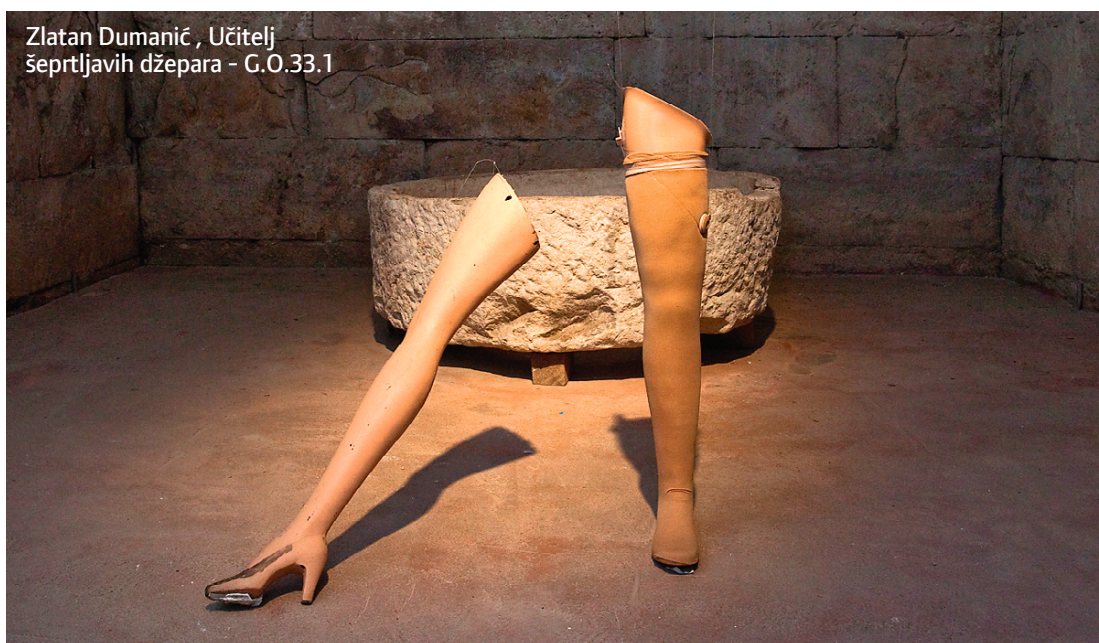
Osim izložbenog programa, kustoskog postava i galerijskim prostorima, Salon organizira i rasprave na određenu temu, s poštovanjem različitih pogleda u javnom diskursu. Splitski salon redovito zadire i u tkivo grada performativnim djelovanjem jednog dijela aktera u projektu, istražujući reakciju ne samo ciljane publike nego i ukupne javnosti. Na taj se način događa da slučajni prolaznici budu ne samo neutralni konzumenti umjetničke ponude nego aktivni sudionici Salona.

Otvaranjem Podruma javnosti i stavljanjem u funkciju turističkog obilaska, oni su postali i galerijski prostor. Bilo je to gotovo istodobno i očekivano. Lako se ušlo u iskopani ambijent, ali nije bilo lako moćnim fundamentima Dioklecijanove palače nametnuti umjetničke artefakte, pa su kustosi pažljivo birali privremeni suživot kasnoantičkih zidova, stamениh stupova, rahlih svodova i dijela suvremene umjetnosti, bilo da su se tematski pozivali na povijesno značenje 1700-godišnjeg grada iznad ili upućivali na tijek života izvan Palače. Porta Aurea, Cardo, Porta Ferrea, Dekumanus, Peristil, Protiron, Vestibul... cijela Dioklecijanova palača i šira povijesna jezgra grada Splita, izazov su generacijama domicilnih i inozemnih umjetnika, a Podrumi su upravo mjesto gdje je vrlo važno izložiti umjetnički rezultat tog izazova.

*Predsjednik Hrvatske udruge likovnih umjetnika Split

Veliku nagradu Emanuel Vidović dobio je Milan Brkić za rad **Res Nullius**. Rad je postavljen u obliku povećanog autentičnog dokumenta u city light boxu nasuprot zgrade Gospodarske komore na Matejušci. Tri posebna (jednakovrijedna) priznanja su dobili:

- Renata Poljak za rad "Staging Actors/Staging Beliefs (Boško Buha)" (video)
- Boris Šitum za rad "Match Ball" (video)
- Valentino Bilić Prčić za rad "Bolesno" (81 fotografija aplicirana na pod)

Ivana Resić Šofe,
Family portraitZlatan Dumanić, Učitelj
šepRTLjavih džepara - G.O.33.1

Kristina Restović, Koljena

Valentino Bilić Prčić, Bolesno

Laž i
pripo

O središnjoj temi ovogodišnjega Splitskog salona, javnoj recepciji suvremene umjetnosti, te važnosti izložbe za lokalnu umjetničku scenu, razgovaramo sa Barbarom Vujanović i Daliborom Prancevićem, kustosima 37. splitskog salona.

Zbog čega laž smatrate tako inspirativnom temom?

Laž je izrazito jak i višesmišlen pojam. Mi ga shvaćamo kao sredstvo provokacije koje je vrlo efikasno u prokazivanju najrazličitijih društvenih anomalija. Artikulirajući laži u izložbenom prostoru, izravno se osvrćemo na sve one lažne aspekte svakodnevice koja nas okružuje. Kao što navodimo u tekstu platforme na kojoj gradimo izložbu: "Jedan od zanimljivijih pojmova naspram kojih se relacioniira život jest 'laž'. Pritom činjenica semantičkog šuma što ga u hrvatskom jeziku generira približavanje dvaju glagolskih oblika: izlagati (izreći laž) i izlagati /se/ (izložiti /se/), postaje iznimno provokativna." Izložbenim bismo pripovijedanjem, naime, željeli senzibilizirati publiku na fenomen "različitosti". Željeli bismo ukazati da je potrebna tolerancija naspram svih oblika "različitosti" koja može biti uvjetovana rođenjem, odlukom ili nečim trećim. Također nam nisu bile strane niti premise da u slučaju kada se više puta ponavlja laž zapravo postaje istina. Pervertirana, dakako. Dakle, u tom širokom spektru značenja i njihovih destruiranja pokušali smo vidjeti kako se kroz moć laži mogu čitati određeni društveni fenomeni, ali i što laž može značiti u domeni intime pojedinca. Galerijska "laž" nema nikakvu poveznicu sa stra-

novi podrumi, 4. 11. – 2. 12.

Marko Marković, Pozer

Nikola Vrljić, Cynocephaly

Mateo Perasović, Pamtim sve

kao sredstvo ovijedanja

Galerijska 'laž' nema nikakvu poveznicu sa strategijama političke laži koja je opasno promiskuitetna

tegijama političke laži koja je opasno promiskuitetna, što i nije čudno jer ju koriste tzv. elite motivirane jedino vlastitim koristoljubljem i težnjom za moći i novcem. Uostalom, u trenutku kad se tako olako razbacujemo pojmom "transparentnost", te ga proširujemo na područje političkog diskursa i na polje suvremenih umjetničkih i izložbenih praksi, izlaganje gotovo da ima subverzivan prizvuk.

Na Salonu su zastupljene sve forme umjetničkog izražavanja, brojne suvremene i multimedijalne; smatrate li da je javnost dovoljno upoznata sa suvremenom umjetnošću?

Projekt 37. splitskog salona pretpostavlja prezentiranje gotovo svih medija umjetničkog izražavanja, slikarstva, kiparstva, fotografije, videoradova, performansa i instalacija. Generacijskom, ali i geografskom širinom nastojali smo dati što potpuniji uvid u neiscrpu temu laganja i izlaganja. Ali da odmah istaknem: nismo skloni podcjenjivati javnost. Jedan je dio te javnosti zasigurno dobro obaviješten o tendencijama u suvremenoj umjetnosti. Preostali se dio samo treba otvoriti doživljaju i rekli bismo osloboditi "predrasuda" kako je za pristup suvremenoj umjetničkoj produkciji nužno potrebno baratati teorijskim alatom. To je tek djelomice točno i poželjno, ali nikako imperativno. Svjesni smo da jedan dio publike još nije akceptirao velike potrese koji su se dogodili u redefiniranju umjetnosti dvadesetog sto-

ljeća, ili barem o njima nisu pomnijerazmišljali, no ipak imamo povjerenje u javnost jer inače ne bismo ulazili u ovakve projekte. Opservirali smo situaciju u izložbenom prostoru i vidjeli da se ljudi zapravo zabavljaju. Poneki izlaze zamišljeni nakon susretanja s temama koje pronalaze bliskima. Performativi radova su različiti, što je sasvim logično, pogotovo kada je riječ o ovako velikom izložbenom formatu. Primjerice, radove koje smo izložili u javnom gradskom prostoru publika počesto shvaća kao kuriozitet čija je pojava uvjetovana predizbornom kampanjom. Ipak, svima je jasno da se tumačenja i pomnije sistematizacije umjetnosti dvadesetog stoljeća i proteklog desetljeća dvadeset prvog stoljeća ne događaju u edukacijskim sistemima, što je veliki hendikep jer bi recepcija ovakvih događanja zasigurno bila puno veća, a vjerujemo da bi takvi bili i kritički tonovi.

Salon je organizirao i rasprave na različite teme...?

Da, one su sadržane u samoj izložbi. U obzir smo uzeli sve tematske mogućnosti, sva moguća istraživanja puteva "urbane laži", negiranja ili iskrivljavanja istine, odnosno njezine manipulacije; od političkih, osobnih, rodničkih i socijalnih impulsa do propitivanja samoga sredstva umjetnosti i njegovih mogućnosti manipulacije. Ne zanemarujemo pritom ni vrlo nestabilne pozicije i "opasnosti" vlastita izlaganja u javnoj domeni umjetničkog istupa.

Kolika je važnost Splitskog salona za lokalnu i regionalnu umjetničku scenu; što znači izlagati na Splitskom salonu?

Ovaj je izložbeni format za lokalnu scenu važan jer daje uvid u ono što umjetnici produciraju, odnosno daje uvid u ono čime se u ovom trenutku bave. Bilo bi dobro proširiti suradnju na regiju, ali i šire, te od Salona napraviti međunarodnu manifestaciju. To smo ovaj put učinili "stidljivo" s dvoje umjetnika pristiglih iz Bosne i Hercegovine i jednim umjetnikom iz Irske, a želja nam je javnost pozvati na sudjelovanje. (tčm)

Lista izlagača

Vinko Barić, Valentino Bilić Prcić, Duška Boban, Milan Brkić, Ivan Bura, Roberto Calvi, Robert O'Connor, Dragoslav Dragičević, Zlatan Dumanić, Alemka Đivoje, Sunčica Fradelić, Sonja Gašperov, Petar Grimani, Igor Grubić, Nela Hasanbegović, Vojin Hraste, Nina Ivančić, Dina Jakšić, Ivan Kolovrat, Petra Kovačić, Andreja Kulunčić, Ana Kuzmanić, Siniša Labrović, Kristina Leko, Tonka Maleković, Marko Marković, Toni Meštrović, Martina Miholić, Dan Oki, Mateo Perasović, Ivana Poljak, Renata Poljak, Viktor Popović, Daniel Premec, Ivana Resić Šore, Kristina Restović, Dina Rončević, Room 100, Sandra Sterle, Kaća Svedružić, Boris Šitum, Goran Škofić, Stipan Tadić, Nikola Vrljić, Loren Živković Kuljiš, Vlasta Žanić, Gorki Žuvela.

Vinko Barić, Istina o hrvatskom narodnom preporodu

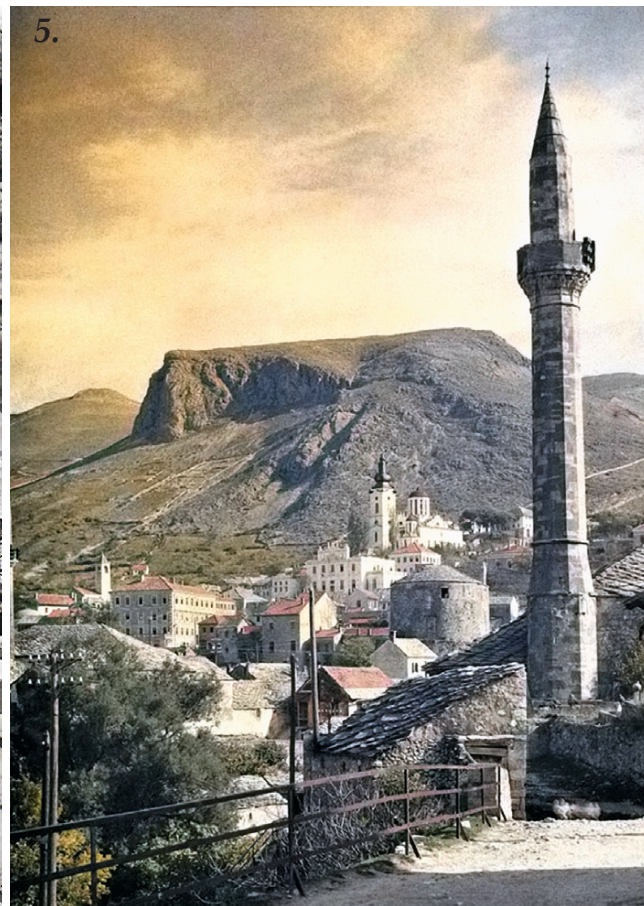

Vojin Hraste, Melankolija

Ivan Bura, Lažem da izlažem da ...

izložbe

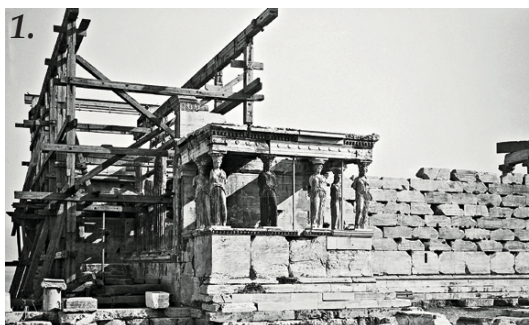
Od Bospora do Ja

Fotografije nastale krajem 19. i početkom 20. stoljeća tijekom istraživačkih putovanja francuskih fotografa po jugoistoku Europe, njih gotovo 180, vrijedno su svjedočanstvo o spomenicima, običajima i prilikama na prostoru od Bospora do Jadranskog mora. Našoj publici posebno su dragocjene fotografije koje bilježe jadranske gradove

Piše:
DUNJA BABIĆ*

Izložba fotografija "Od Bospora do Jadrana, francuski fotografi otkrivaju spomenike Balkana, 1878. – 1914." održava se u izložbenom prostoru Sveučilišne knjižnice u Splitu od 7. studenog do 10. prosinca 2011. godine. Nastala je u organizaciji francuskog Centra za nacionalne spomenike pod znanstvenim vodstvom Andréa Guilloua, vrsnog poznavatelja europskog jugoistoka, predavača na Ecole des hautes études en sciences sociales, jednoj od najznačajnijih europskih obrazovnih institucija te danas, nažalost, pokojnog Léona Pressouyrea, profesora emeritusa Sveučilišta Paris I. Tijekom istaknute znanstvene karijere Léon Pressouyre obnašao je funkciju savjetnika glavnog direktora UNESCO-a, bio je dugogodišnji član Francuskog nacionalnog odbora za svjetsku baštinu, a istraživačke retke posvetio je i Radovano-vu portalu u Trogiru.

Iako izložba izvorno nije bila zamišljena kao gostujuća, tijekom prvog predstavljanja 2009. godine u Parizu, u srednjovjekovnome ambijentu muzeja Conciergerie, doživljava veliko zanimanje pariške, ali i svjetske publike, pa već iduće godine putuje u Solun, potom u proljeće ove godine u Niš i Beograd. Nakon Splita, izložba po svoj prilici nastavlja predstavljanje po gradovima na prostoru od Bospora do Jadrana, tragom putovanja francuskih fotografa s kraja 19. stoljeća.

Nakon Berlinskoga kongresa održanog 1878. godine, kad su priznate mnoge balkanske države, a niz provincija odvojeno od Turske, prostor jugoistoka Europe postaje pristupačniji te brojni fotografi pustolovi kreću u istraživačke pohode po Balkanu, dotad gotovo terre incognite. Naime, bogata spomenička baština Balkana bila je još neotkrivena, izuzevši, dakako, slavne antičke spomenike Grčke koje već više od stotinu godina obilaze mladi koljenovići u sklopu neizostavnog Grand tourea, ili pak ruševine Dioklecijanove palače koju se proslavili crteži Louisa François Cassasa.

Doba amatera

Od 1878. do 1914. godine, tijekom pojedinačnih putovanja, ali i pravih istraživačkih kampanja poput one koju organizira Gabriel Millet, zaljubljenik u bizantsku umjetnost, predavač na Collège de France, ili pak mecena Albert Kahn, osnivač društva "Autour de monde" (Okosvijeta) koje stipendira balkanska putovanja u sklopu velikog projekta "Archives de la planète" (Arhiv planete) geografa Jacquesa de Margeria,

stvoren je iznimno bogat dokumentarni fotografski fond.

Fotografi su bili češće amateri nego profesionalci; geolozi, astronomi, ornitolozi, lingvisti, geografi koje je povezivao užitek putovanja, otkrivanja različitosti, senzibilitet prema povijesti i umjetnosti. U istraživačke ekspedicije Balkana kreću s itekako dobrom naobrazbom; poznaju književne tekstove George Sand, Prospera Mériméa, Gérarda de Nerval ili, pak, putovanja opata Alberta Fortisa testručne studije poput one o otomanskoj arhitekturi Marie de Launaya, tiskane 1873., ili bizantske studije Charlesa Diehla.

Bilo je to vrijeme kad se turizam ubrzano razvija; tiskaju se vodiči, pojavljuju se prva motorna vozila, kreće prvi Orient-Express, napreduje pomorski promet koji povezuje obale i otoke Jadranskog, Jonskog i Egejskog mora, ali u isto vrijeme ovi fotografski pohodi bili su prava avantura, posebno s obzirom na političke prilike; naime, na europskom jugoistoku kontinuirano izbijaju krize i sukobi. Ipak, godina 1914. bila je presudna kad se putovanja uglavnom prekidaju. Fotogra-

fije spomenika koje su zabilježili dragocjen su arhivski materijal o svjetovnoj i sakralnoj, ruralnoj i urbanoj arhitekturi. Brojni su spomenici tijekom proteklog stoljeća stradali, bilo da su propali ili su uništeni, poput stare Sulejman-pašine džamije u Tirani, donjega grada u Sarajevu, šibenske renesansne vijećnice ili drvenih kuća u četvrti Pera u Istanbulu. Pogled fotografa nije bio usmjeren samo na spomenike, zanimaju ih i ulični prizori, bazari, portreti stanovnika i krajolici, danas bitno izmijenjeni.

Od antike do suvremenog urbaniteta

Izložba je podijeljena u pet kronoloških, odnosno stilskih cjelina; od fotografija antičkih lokaliteta nastalih u doba sustavnog istraživanja Akropole, Schliemannovih otkrića; u tijeku su velika iskapanja svetišta u Delfima, potom slijede spomenici bizantskog doba, Soluna, Istanbula, čudesni manastiri planine Atos, fotografirani u vrijeme kad se tek "otkriva" romaničko-bizantski stil kao suprotstavljanje tada dominantnoj neogotici.

1. Pierre Petit, 1903. Erehtejon, trijem s karijatidama za vrijeme radova, Atena
2. Auguste Léon, 1913. Kazamat na prilazu mostu u Konjicu, Departman Hauts-de-Seine, Muzej Alber Kahn
3. Lucien Roy, 1908. Javna fontana u Istanbulu
4. Nepoznati autor, 1894. Pronalazak kipova tijekom "velikih iskapanja" u Delfima, Atena, fotografski arhivi Francuske škole, fond Delfi
5. Auguste Léon, 12. listopada 1912. Džamija i crkva u Mostaru
6. Hubert Vaffier, donacija iz 1892. Gradska loža u Šibeniku
7. Auguste Léon, 1912. Sorkočević ljetnikovac u Dubrovniku, Departman Hauts-de-Seine, Muzej Alber Kahn
8. Pierre Petit, 9. rujna 1896. Dioklecijanov palača u Splitu

Pariz, Medijateka za arhitekturu i baštinu

drana

Tragom Mlečana fotografi obilaze gradove Dalmacije i otoke Jonskog mora. Brojne prizore zabilježio je fotograf Hubert Vaffier na putu po Istri i Dalmaciju prije 1892. godine. Zatim su predstavljeni otomanski spomenici, orijentalizam koji očarava fotografe na putovanjima po gradovima i selima od Bugarske, Grčke, Skoplja, te poglavito BiH. Na kraju, "tradicija i modernost", posebno dojmivi prizori starih četvrti i tradicionalnih kuća kojima već prijete suvremene urbane promjene. Na senzibilitet fotografa prema toj tradicijskoj arhitekturi posebno je utjecala Le Corbusierova knjiga "Putovanje na Istok" iz 1911. godine, iskustva s putovanja po Balkanu, koja će imati odlučujući utjecaj na djelo ovog velikog arhitekta. Predstavljeni izlošci, izrađeni na temelju izvornih snimaka, samo su dio fondova ostavljenih na čuvanje najvećim francuskim fotografskim kolekcijama; Muzeju Albert Kahan, arhivu Geografskog društva pohranjenom u Nacionalnoj knjižnici u Parizu, Medijateci za arhitekturu i baštinu u Parizu, arhivu Ecole Pratique des Hautes Études u Parizu, Institutu za neohelenističke studije Sveučilišta Paris IV te Francuskoj školi u Ateni.

„Trebalo bi spomenuti mnoge, a posebno g. Alaina Roussela, počasnog predsjednika udruženja Amis du Musée des monuments français, velikog prijatelja Hrvatske koji je još u ratno doba s velikom grupom francuskih novinara posjetio Hrvatsku dajući joj i na taj način podršku. Kako je na otvorenju naglasio Veleposlanik Republike Francuske, g. Jérôme Pasquier, ova se izložba uklapa u suradnju Sveučilišta u Splitu sa sveučilištima u Francuskoj.“

* Znanstveni novak, Katedra za teoriju i povijest arhitekture i umjetnosti, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

in memoriam

‘Ono što nas donosi srodno je onome što nas odnosi’

“Eros i thanatos nisu međusobno nepovezani i odvojeni kako se to obično pojednostavno shvaća. Smrt je imanentna tendencija života. Ono što nas donosi srodno je onome što nas odnosi. I smrt je za svakoga strogo pojedinačna i vlastita, ali istovremeno i izbavljenje od toga, ukidajuća – uspostavlja juća sveza pojedinca, osobe i kozmosa. Thanatos, dakle, nije puka suprotnost erosu i biosu, smrt nije samo puka negacija života, nego i njegovo oslobođenje za povratak u nevremeniti – svestreni iskon svekolika bića” – tako je u svojoj knjizi “O igri, ljubavi i smrti” pisao Nikola Skledar, ugledni hrvatski filozof, sociolog i antropolog, koji je preminuo 7. studenoga 2011. u svojem domu u Zaprešiću. Prerana smrt zahtijevala ga je na mjestu dekana Visoke škole za organizaciju i upravljanje “Baltazar Adam Krčelić” u Zaprešiću, visokoškolske ustanove koju je utemeljio i uspješno vodio. Akademski javnost u Splitu, Zadru i Dalmaciji pamtit će ga pak ponajviše kao omilje-

Prof. dr. sc. Nikola Skledar (1942. - 2011.)

noga dugogodišnjeg nastavnika Filozofskog fakulteta u Zadru, koji je tada bio u sastavu Sveučilišta u Splitu, gdje je gradio svoju zavidnu sveučilišnu karijeru, od asistenta do redovitog profesora u trajnom zvanju. Bio je i predstojnik Odsjeka za sociologiju, te pročelnik Zavoda za filozofiju, sociologiju i psihologiju Filozofskog fakulteta u Zadru, a zatim i suvoditelj posljedi-

plomskoga znanstvenog studija “Kultura i društvo” na Sveučilištu u Zadru.

Ono što je uvijek fasciniralo kod Nikole Skledara njegova je nevjerovatna svestranost – taj sretan i rijetko uspješan spoj apolinijuskog i dionizijuskog momenta. Volio je dionizijsku dimenziju života koji je punim plućima intenzivno živio, ali nikada nauštrb apolonijske komponente; velike duhovne i radne energije koju je ulagao u svestrano stvaralaštvo, u znanstveni rad i društveni angažman.

Da je bio posvećen duhovnom stvaranju, o tome uvjerljivo svjedoči njegova impresivna bibliografija: više od 100 znanstvenih radova, 20-ak knjiga, brojni simpoziji i konferencije diljem svijeta – na sve to rječito ukazuje i knjiga: “Skice za portret”: Nikola Skledar – svojevrstni Festschrift, objavljen povodom 65. obljetnice njegova života.

A spomenuto, znanstveno-teorijsko stvaranje slijedio je i jednako impresivan svestrani znanstveni i društveni angažman: uz već spomenuto, bio je dugogodišnji

ravnatelj Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, višegodišnji ko-direktor međunarodnog znanstvenog skupa “Budućnost religije” na Interuniverzitetkom centru u Dubrovniku, predsjednik Hrvatskoga filozofskog društva, predsjednik Hrvatskoga bioetičkog društva, predsjednik Kluba Zaprešićana. Također je bio i šire, predano i učinkovito, angažiran u kreiranju znanstvene, obrazovne i kulturne politike svojega zaprešićkog polisa, te dobitnik brojnih priznanja i nagrada.

Ipak, svima koji su ga voljeli ostao će u najintimnijem sjećanju njegova blaga i vedra nesebična narav, njegova profinjena duhovitost i šarm kojim bi razgalio sve nas koji smo imali tu sreću da uživamo u njegovu društvu, da mu budemo prijatelji. Hvala Ti, dragi Nikola na svemu tome, sa željom – na tragu Tvoje misli - da Ti razgrtanje “magličaste, tajnovite koprene” sa zagonetne sfere transcendentnog, inteligibilnog svijeta - donese vedri Eshaton.

Prof. dr. sc. Mislav Kučko

Obljetnica hrabrosti, uzgoritosti, dostojanstva i domoljublja

Dragi Ferdo, danas odlaziš u neku novu nepoznatu ljubav, odlaziš na dugo putovanje, odlaziš u svoje novo filozofsko traženje. Danas su tužne duše tvojih prijatelja, generacije koja je svojom hrabrošću i krikom upisala upitnik u led još prije 40 godina. Danas je obljetnica tvoje hrabrosti, tvoje uzgoritosti, dostojanstva i domoljublja. Ovdje si upoznao sve, upoznao si godine bogatoga imotskog siromaštva, godine zabranjene domovine, godine robije i godine ljubavi.

Gorio si kao oganj, darivajući se uvijek prijateljima, a iznad svega Hrvatskoj i njenoj slobodi. Hrvatska je bila tvoj

nadahnuti smisao i uzvišena ljubav koja je neporecivo potvrdila razlog tvoga dolaska ovdje.

Ferdo, domoljube.

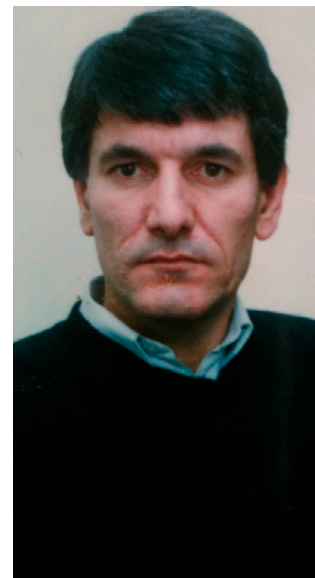
Eto, sada kada si obavio sve, samozatajno odlaziš Bogu i djedovima. Završio je jedan veliki ovozemaljski roman. Roman o čovjeku kojega je mogao napisati samo Bog.

Vinjani, imotska gimnazija, otpor nasilju politike, korifeji nacionalne istosti, nepokorivi umnici i brižni čuvari hrvatskog doma. To je lik Imočana oslikana u portretu velikog čovjeka, Ferde Bušića.

Nitko nije tako sadržajno i pijevo izgovarao riječ “prijatelju” kao Ferdo Bušić.

Danas, i danas čujem tvoj glas u studentskom domu, kojemu smo dali ime ‘Stjepan Radić’ “prijatelju skuhao sam čajić dragi, a ti donesi malo slanice mile”, tako nam je malo trebalo da budemo sretni, moj prijatelju.

Samozatajni, kadšto kame-ni asket pun blagoslova i božje krijeposti, naš prijatelj Ferdo, odlazi na opjevani Velebit, da s oltara Domovine pogleda more i da svojoj dragoj Blanki na-

Ferdo Bušić (1948. - 2011.)

bere kiticu mirisavog bilja.

U dramatičnoj noći tužnog saznanja da si kleknuo na Velebitu, na televiziji se pojavila tvoja slika s Interlibera u velikom planu, nekoliko puta, a u zadnjoj sceni imao si sklopljene oči.

To me podsjetilo, da sam te nakon promocije knjige, telefonom zvao više puta, kao da sam slutio da još nešto važno moramo porazgovarati.

Veselio si se, radovao i dugo pripremao da jedanput, ipak jedanput, odeš s vrha Velebita udahnuti dašak hrvatske slobode kojoj si darivao cijeli svoj život.

Doviđenja prijatelju, sada ćeš iz božjeg zagrljaja čuvati svoju obitelj i hrvatsku domovinu.

Zbogom prijatelju.
Ante Žužul

Dobri duh generacije

Obilježavanje 40. godišnjice ‘hrvatskoga proljeća’ na Sveučilištu započinjemo, nažalost, posmrtnim slovom jednoga od studentskih prvaka Pokreta hrvatskih sveučilištaraca, Ferdi Bušiću. Duhovno formiran u zavičajnom krilu zagrebačkih Imočana, radikalističkoj klimi studentskih domova i intelektualnom krugu nacionalno osviještene polovine Filozofskog fakulteta, Ferdo Bušić je svojim političkim stavovima pripadao čvrstoj jezgri nacionalnog studentskog pokreta, pa će ga kao tajnika Saveza studenata Zagreba dopasti dvije godine robije u Staroj Gradišci. U demokraciji je rukovodio nizom obrazovnih ustanova, a kao haeselesov je vijećnik vodio i prevažni zagrebački obrazovni resor. No njegovu stranačku pripadnost Budiša će na pogrebu posve prešutjeti. Ne samo zbog svoje neizlječive političke decentnosti, nego zato što će Ferdo Bušić svima koji su ga znali ostati upamćen prije svega kao dobar čovjek. “Bio je dobar duh ne samo hrvatskoga studentskog pokreta nego i cijele naše generacije”, zasvjedočit će pred odrom i Dražen Budiša i Ante Žužul čije posmrtno slovo donosimo u cijelosti. (dčm)

Tri mirisa

Otiću ću, moram otići
jednog božjeg dana,
s torbom na leđima i s
tišinom u srcu,
otiću ću na južne
obronke Velebita
gdje ima ljutih
prodoljaka i strmih
vrleti,
gdje stare česvine
sniju pradačni san.
Zaista, moram otići
na južne predjele
Velebita,
da tamo na miru,
među kamenjem,
naberem
plavetna vrijeska,
kadulje i ružmarina,
da ih zajedno složim i
tako da sjedinim
tri opojna mirisa u
najčudesniji miris
koji duši donosi
slutnju božanskog
daha.
I eto, samo zbog tog
jedinstvena mirisa
svakako moram otići
na južne obronke
Velebita.

iz srca Europe: Ukrajina

Europa na Istoku

Piše:
Duško Čizmić Marović

Sada, kad je Hrvatska napokon osigurala i formalno mjesto u Zapadnoj Europi, pravi je čas da bar dio ozbiljnije naše pažnju okrenemo pravom Istoku Europe. Tri su dobra razloga za to: prvi, jer je Zapadna Europa prešla svoj zenit, drugi su golemi prirodni, ljudski i civilizacijski potencijali Istočne Europe – naravno, uključujući Rusiju - a treći je njena politička snaga koja će zbog tih resursa rasti. Zbog svega toga Istočna će Europa na život današnje generacije hrvatskih studenata utjecati neusporedivo više nego se to činilo još prošlog tjedna...

Značenje Ukrajine

Sveučilište u Splitu tu je obvezu prepoznalo i prvo je u Hrvatskoj potpisalo Sporazum o suradnji sa Sveučilištem u Petrogradu. Današnji Universitas čini još jedan mali simbolički iskorak u istom smjeru: iz pera naše dopisnice prikazujemo osnovne crte sveučilišnog života Ukrajine, te najveće europske zemlje (603 tisuće kilometara kvadratnih prema 547 francuskih i “samo” 357 njemačkih), tog „zaboravljenog srca Europe“ kako to emfatično reče Jurij Andruhovič, živući ukrajinski klasik višekratno preveden i u nas. Prosječni naš građanin zna za Kozake (doselili su u Ukrajinu tek u XVI. stoljeću) i za Ukrajinke – više zbog tragičnih sudbina koje ih nerijetko prate na našim stranama nego zbog njihove ljepote. Upućeniji nešto znaju o Kijevskoj Rusiji, od 9. do 12. stoljeća

najvećoj i najmoćnijoj europskoj državi, o Staljinovu gladomoru iz 30-ih, o problemima s ruskim plinom pretprošle zime i o Juliji Timošenko... Ali osim nevelikog tima vezanog uz Ukrajinistiku zagrebačkog FF-a, i šašice prevoditelja, ozbiljnih je znalaca bezobrazno malo. A o budućem značenju Ukrajine ne misli – ili barem u medijima ne piše – nitko.

Bogdan Igor Antonyč

Uz osnovnu sliku o sveučilišnom životu Ukrajine donosimo i pregršt stihova Bogdana Igora Antonyča, jednog od onih velikih pjesnika koji je u SSSR-u dvostruko duže bio prešućivan nego što je poživio: rođen 1909., doživio je samo 28 godina, objavljivao samo posljednjih sedam, ali i naš će čitatelj u ovoj rukoveti prepoznati njegovu poetsku snagu (..., „Ja ne znam zakone stihova / i nemam pravila svog. / Poetika smiješna je njihova, jer moju stvara sam Bog.“...). Značajan obol valorizaciji njegova opusa još je 80-ih dao naš znameniti Aleksandar Flaker. U našu čast treba reći da su se na ovogodišnjem Interliberu pojavile čak dvije knjige stihova Antonyča: „Pjesme“ u Disputu, izdavaču možda najistančanijeg ukusa u nas, i „Most iznad vremena“ u biblioteci Ucrainiana croatica koju vodi Jevgenij Paščenko, profesor na Ukrajinstici, neumorni zagovaratelj prošlih, sadašnjih i budućih veza Ukrajine i Hrvatske. No treba reći da je u obje knjige prevoditeljica ista: Dubravka Sesar, profesorica Bohemistike na FF-u, koja je Antonyča prepjevala sustvaralačkom snagom.

Širenje i pad kvalitete akademskog obrazovanja

Piše:
NATASHA RASTOVA, KIJEV

Sovjetski je Savez uvijek bio poznat po vrhunskom obrazovnom sustavu. Nakon osamostaljenja 1991. Ukrajina je počela provoditi novu, vlastitu politiku u području visokog obrazovanja. Ali perspektive visokog obrazovanja u nezavisnoj Ukrajini - barem u dogledno vrijeme - ne čine se ružičastim.

U vrijeme raspada Sovjetskog Saveza, u Ukrajini su djelovala 143 visoka učilišta i 742 tehničke škole i fakulteta, u kojima je ukupno bilo upisano oko 1,6 milijuna studenata.

Bitno povećanje broja studenata

U cijelom visokom školstvu Ukrajine danas ima oko dva i pol milijuna studenata. U Ukrajini se pripremaju stručnjaci za sedamdeset sedam usmjerenja, a magistri i specijalisti imaju na raspolaganju četiri stotine specijalizacija. Veću popularnost od drugih uživaju prijestolnička

Sfera obrazovanja u Ukrajini od stjecanja samostalnosti 1991. pretrpjela je temeljite promjene, pri kojima je došlo do neviđenog pada kvalitete obrazovanja, u prvom redu zbog stihijskog otvaranja privatnih odgojno-obrazovnih ustanova, a zbog niske plaće mnogo je visokokvalificiranih nastavnika otišlo iz obrazovanja u biznis

sveučilišta. Što je sveučilište popularnije, školarina je veća. Sve je veća konkurencija za inženjering i prirodno-matematičke znanosti, a za filologiju interes se smanjuje.

Rekordan broj studenata Ukrajina je ostvarila u 2007. - više od 2,8 milijuna ljudi bilo je upisano u obrazovne ustanove na razinama I. - IV. akreditacije.

Građani Ukrajine i strani državljani visokoskolsko obrazovanje mogu dobiti na jednom od specijaliziranih Sveučilišta kao redovni ili kao dopisni studenti. Osposobljavanje stručnjaka provodi se na tri obrazovne razine:

- Diplomirani (baccalaureus) od 4 godine (odnosno 5 u dopisnom studiju),
- Specijalist od 5 godina (odnosno 6 u dopisnom)
- Master od 5,5 (odnosno 6,5 u dopisnom studiju)

Prema ažuriranoj ljestvici QS World University, u studiji koja analizira 2919 sveučilišta diljem svijeta, dva su ukrajinska sveučilišta imala čast doći među 700 najboljih u svijetu. To su Nacionalno Tehničko sveučilište “Kijev Polytechnic Institute”, te

Donjeck National University. Splitskim čitateljima može biti zanimljivo da je na Donjeckom Nacionalnom sveučilištu diplomirao i Rinat Ahmetov, milijarder, najbogatiji čovjek u Ukrajini, poslanik Vrhovne Rađe Ukraine, vlasnik Srninog “Šahtara”.

Neodrživo velik broj sveučilišta

Već od 1991. broj sveučilišta ubrzano je rastao. Najčešće su to događalo na način da su podružnice javnih sveučilišta u regiji pretvorene u odvojena, samostalna, privatna sveučilišta. Bio je to strašan tempo rasta: Ukrajina je 1990. imala 149 instituta i sveučilišta, a u 2010. već 349. Broj studenata povećao se s 881 tisuće na 2.139.000. Danas djeluje 337 akademija, sveučilišta i instituta, od čega su 233 u državnom vlasništvu. Stopa rasta broja sveučilišta ne odgovara i ne može odgovarati tempu povećanja broja visokokvalificiranih nastavnika. Tako je u 1990. na svakog profesora dolazilo oko 40 studenata, a

već u 2002. - više od 220! U takvim okolnostima govoriti o temeljitosti obučavanja stručnih kadrova bilo bi iluzorno.

Od ranih 1990-h u Ukrajini je, uz nagli porast broja sveučilišta, došlo do još jednog ključnog trenda - dramatičnog smanjenja broja strukovnih škola i fakulteta, koji su osposobljavali stručnjake tehničkih specijalnosti. Za 20 godina broj stručnih i tehničkih škola smanjen je sa 742 na 505, a broj studenata sa 757.000 na 361 tisuću.

Sve veći broj privatnih institucija negativno utječe na kvalitetu obrazovanja učenika. Zbog niske plaće mnogo je visokokvalificiranih nastavnika - posebno profesora - otišlo iz obrazovanja u biznis ili su jednostavno emigrirali. Posljedica je da samo nekoliko sveučilišta u Ukrajini još uvijek daju pristojno visoko obrazovanje. Zbog svega navedenog sadašnja politika Ministarstva obrazovanja ima za prvenstveni cilj smanjenje broja sveučilišta.

Bogdan Igor Antonyč (1909.-1937.) u prepjevu Dubravke Sesar

Autobiografija

...
U brdima tek, bliže suncu, ugledah nebo samo i nešto me čudno i neznano probudi predanog snima, diže se glava, a na usnama – zelenih riječi plima. I sada – u svako doba i krenem li bilo kamo – ja sam pijani dječak sa suncem u džepovima.

Molitva zvijezdama

Ne starog srebra prolaznost, ni lovor dvoznačni i lažni, ne obijesna domišljatost, ni uspjesi u igri važni, ne zlatoustih riječi med, ni počasti sva mana slatka, čak ni poštenja ne buket, sjaj često mu je vijeka kratka, ne grožđa sok – za dušu lijek, ni druženje uz čaj kod kuće, ne muza pomast, što sav vijek ko pečat čovjek sobom vuče, ne mudrih misli lukav slijed što duši mjeru lakta traži, ne miris doma, mir i red, ni glazba hvale puma laži, ne mašte sklonište i dom, nego tek molim zvijezde davne da daju nam na svijetu tom živote patničke i slavne.

Selo

Krave se smjerno mole suncu, što grimizno je poput maka. Topola vitka sve je tanja, i sva je kao ptica laka.

Iz kola mjesec žut isprežu. Modro ko lan se nebo smije. U beskraj šire se daljine, a sijeda magla brda grije.

Javora lišće pada s grana. Pijevac i zipka, tkanje meko. Dan ulijeva se u dolinu kao u zdjelu toplo mljeko.

Koncert s Merkura

Kao poklopac škrinju noć pokri mravinjak grada, bademi sna rastu gorki u dolu zaborava. Na glave građana tiho kišica zvijezda pada, u grču bogatstva i boli ljudski vrtlog spava.

Krovova korov, granje i grmlje gusto – antene. Noću ko hmelj se žari od ljubavi ležaj tjesan. Rakovi svjetiljaka po zidu puze ko sjene, tijelo se u snu hladi, duh trune, srebri se plijesan.

U toploj postelji draga, u torbi zvijezda plava, perine stare, ruže i knjige u stanju jadnu. Na radiostanici duha spiker još ne spava, stavlja na gramofon noći mjeseca ploču hladnu.

20. svibnja 1933.

Amen

....
Bol i radost nijema ko utvare minu, Bog me već posprema kao violinu.
.....